

1	KEMPELEEN LUKIO	1
1.1	Toiminta-ajatus	1
1.2	Toiminta	1
1.2.1	Toiminnan seitsemän kulmakiveä	1
1.2.2	Järjestyssäännöt	3
1.2.3	Oppilaskunnan säännöt	7
1.2.4	Erityispäivien ohjeet	11
1.2.4.1	Vanhojenpäivä	11
1.2.4.2	Penkinpainajaispäivä	12
2	KEMPELEEN LUKION TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA	15
2.1	Lukiokoulutuksen tehtävä	15
2.2	Arvoperusta	15
3	OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN KEMPELEEN LUKIOSSA	18
3.1	Oppimiskäsitys	18
3.2	Opiskeluympäristö ja -menetelmät	18
3.3	Opintojen rakenne ja toteutus	19
3.4	Tuntijako	20
4	OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN KEMPELEEN LUKIOSSA	22
4.1	Yhteistyö huoltajien kanssa	22
4.2	Yhteistyö oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa	22
4.3	Ohjauksen järjestäminen	23
4.4	Opiskelijahuolto	24
4.5	Opiskelun erityinen tuki ja tukiopetus	25

5	OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT KEMPELEEN LUKIOSSA	27
5.1	Opetuksen yleiset tavoitteet	27
5.2	Aihekokonaisuudet	28
6	OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI KEMPELEEN LUKIOSSA	34
6.1	Arvioinnin tavoitteet	34
6.2	Kurssisuorituksen arviointi	34
6.3	Oppiaineen oppimäärän arviointi	37
6.4	Lukion oppimäärän suoritus	38
6.5	Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	39
7	KEMPELEEN LUKION OPPIAINEET	42
7.1	Valtakunnalliset oppiaineet	42
7.1.1	Äidinkieli ja kirjallisuus	42
7.1.2	Ruotsi, perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä	53
7.1.3	Vieraat kielet	58
7.1.3.1	Perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut vieraitten kielten oppimäärä (A)	60
7.1.3.1.1	A-englanti	60
7.1.3.1.2	A-saksa	64
7.1.3.2	Perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut vieraitten kielten oppimäärä (B2)	68
7.1.3.2.1	B2-ranska	68
7.1.3.2.2	B2-saksa	71
7.1.3.2.3	B2-venäjä	74
7.1.3.3	Lukiossa alkava vieraitten kielten oppimäärä (B3)	77
7.1.3.3.1	B3-ranska	77
7.1.3.3.2	B3-saksa	81

7.1.3.3.3	B3-venäjä	84
7.1.4	Matematiikka	87
7.1.4.1	Matematiikan pitkä oppimäärä	90
7.1.4.2	Matematiikan lyhyt oppimäärä	101
7.1.5	Biologia	108
7.1.6	Maantiede	116
7.1.7	Fysiikka	123
7.1.8	Kemia	130
7.1.9	Uskonto	136
7.1.9.1	Evangelisluterilainen uskonto	137
7.1.9.2	Ortodoksinen uskonto	142
7.1.10	Elämänkatsomustieto	146
7.1.11	Filosofia	152
7.1.12	Historia	157
7.1.13	Yhteiskuntaoppi	166
7.1.14	Psykologia	173
7.1.15	Musiikki	179
7.1.16	Kuvataide	183
7.1.17	Liikunta	189
7.1.18	Terveystieto	193
7.1.19	Opinto-ohjaus	198
7.2	Koulukohtaiset oppiaineet	202
	Tietotekniikka	202
	Mediat	207
	Maailmankansalainen	209
	Kansainvälisyysprojekti	211
	Ryhmänohjaus	212
	Tutorointi	213

Meidän lukio	214
Kansalaisen turva	216
Opi opiskelemaan	218
Stressinkäsittelytaidot	219
Tilastojen teko ja tulkinta kansalaistaitona	221
Eri oppiaineiden lukiodiplomit	223

LIITE 1	Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (955/2002)
LIITE 2	Kielen opiskelun mahdollisuuksia kuvaava kaavio
LIITE 3	Kielitaidon tasojen kuvausasteikko
LIITE 4	Kempeleen lukion päihdestrategia
LIITE 5	Kempeleen lukion kriisisuunnitelma

1 KEMPELEEN LUKIO

Kempeleen lukio on pohjoispohjalainen kunnallinen luokaton toisen asteen oppilaitos, jossa opetus annetaan suomen kielellä.

1.1 Toiminta-ajatus

Sivistys kasvaa ymmärtämisestä.

1.2 Toiminta

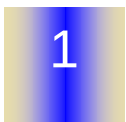
Kempeleen lukiossa kouluvuosi jakautuu viiteen tai kuuteen jaksoon. Jaksotuksesta päätetään vuosittain lukuvuosisuunnitelman valmistelun yhteydessä. Jakson lopussa on keskitetty koeperiodi, joka pyritään sijoittamaan viikonlopun molemmiin puoliin.

Koulussamme ei peritä lukukausi- eikä ruokailumaksua. Sen sijaan opiskelijoilta kerätään tarvittaessa tarvikemaksu, jonka suuruus tarkistetaan vuosittain. Tarvikemaksulla kustannetaan opiskelijoille muun muassa koepaperit, tulostuspaperit, kalvot ja monisteet.

Koulumme toiminta-ajatus, joka korostaa ymmärtämistä, konkretisoituu seitsemänä kulmakivenä, ja ne ovat jokapäiväisen toimintamme perusta. Kulmakivissämme on otettu huomioon opetussuunnitelman aihekokonaisuudet **1) viestintä- ja mediaosaaminen, 2) kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus**, 3) aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys, 4) hyvinvointi ja turvallisuus, 5) kestävä kehitys ja 6) teknologia ja yhteiskunta. Näistä kaksi ensimmäistä ovat Kempeleen lukion ykkösaiheita. Viimeisenä eli seitsemäntenä kulmakivenä on se, mihin koulumme pyrkii tulevaisuudessa.

Opetussuunnitelman tähän lukuun on kirjattu koulumme järjestyssäännöt, jotka koskevat koko kouluyhteisöä ja mahdollistavat tavoitteellisen työskentelyn. Koulussamme toimii oppilaskunta, jonka toiminta on merkittävä osa koulumme kulttuuria. Senkin säännöt esitetään tässä luvussa. Jotta toiminta sujuu kitkattomasti myös tavallisesta arjesta poikkeavina päivinä, tähän lukuun on kirjattu erityispäivien säännöt ja -ohjeet. Ohjeita onnettomuustilanteisiin ja onnettomuuksien ehkäisemiseen annetaan Kempeleen lukion turvallisuussuunnitelmassa.

1.2.1 Toiminnan seitsemän kulmakiveä

Kempeleen lukio korostaa kriittisyyttä ajattelussa, lukemisessa ja muussa toiminnassa. Erityisesti nostamme esille kriittisen medialukutaidon. Kun henkilökunta osaa työssään suhtautua kriittisesti niin vanhoihin kuin uusinkin tietolähteisiin, opiskeli-

joiden on helpompi kasvaa terveeseen kriittisyyteen. Lisäksi opiskelijoita ohjataan tietoisesti mediakriittisyyteen.

Koulussamme seurataan aktiivisesti medioita. Kursseilla pyritään ottamaan esille ajankohtaisia aiheita ja tekstejä.

Kiinnitämme huomiota koulun sisäiseen tiedottamiseen. Haluamme olennaisen tiedon kulkevan ajoissa, riittävästi, selkeästi ja tarkoituksenmukaisessa muodossa. Lisäksi koulu tiedottaa toiminnastaan ulospäin avoimesti.

2

Kempeleen lukio on Unesco-koulu ja painottaa vastuullista kansainvälisyyttä. Koulussamme otetaan esille sellaisia aiheita, jotka ohjaavat vastuuseen maailmanlaajuisesta hyvinvoinnista. Oppilaskuntaa ja henkilökuntaa kannustetaan muun muassa käyttämään reilun kaupan tuotteita ja osallistumaan kansainväliseen kummilapsitoimintaan.

Toimivan kansainvälisyyden edellytyksenä on oman kulttuurin tunteminen ja arvostaminen. Tavoitteenamme on olla kiinnostuneita muista kulttuureista ja olla kiinnostavia yhteistyökumppaneita. Pyrimme järjestämään kansainvälisyyteen liittyviä teemapäiviä ja -viikkoja, joiden aikana samalla voidaan tutustua toisiin kulttuureihin.

3

Kempeleen lukio on oppiva organisaatio. Pyrimme aktiivisesti kehittymään päätehtävässämme sivistämisessä, minkä mahdollistaa jatkuva itsearviointi ja palautteen vastaan ottaminen. Kouluyhteisössämme arvostetaan yritteliäisyyttä. Siihen liittyy keskeisesti kyky kantaa vastuuta niistä tehtävistä, jotka kullekin kuuluvat. Tullessaan kouluyhteisön jäseneksi niin opiskelija kuin työntekijäkin sitoutuu vastuuseen ja tavoitteelliseen työntekoon.

4

Kempeleen lukio jatkaa perusopetuksessa aloitettua tapakasvatusta, mikä parantaa lukioyhteisön jäsenten hyvinvointia, luo tuttua ja turvallista ilmapiiriä. Kyse on ennen muuta toisen ihmisen kunnioittamisesta, joka on läsnä koulun arjessa joka päivä. Hyvät tavat näkyvät niin opiskelijoiden kuin henkilökunnankin käytöksessä oppitunneilla, välitunneilla, ruokailussa ja kaikissa koulun juhlissa ja tapahtumissa.

Kaikilla on oikeus tulla kuulluksi ja ymmärretyksi – lukioyhteisömme on kuunteleva ja kuuleva. Avoimessa yhteisössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi ongelmista voimme alkaa keskustella heti, kun niitä ilmenee, ja ruveta etsimään tarkoituksenmukaista ratkaisua viipymättä. Ongelmatilanteissa muistetaan, että ihmisten sijaan riitapukareina ovat asiat.

Koulussamme opiskelijoita kohdellaan tasavertaisesti. Säännöt ja määräykset ovat kaikille samat, joten kukaan ei voi tuntee, että häntä kohdellaan epäoikeudenmukaisesti.

Sekä opiskelijoiden että henkilökunnan toimissa näkyy vastuu itsestä ja toisista. Koulu tukee ja kehittää vertaistukitoimintaa, jossa opiskelijat voivat vaivattomasti saada apua opiskelun aloittamisessa, suunnittelemisessa ja erilaisissa ongelmatilanteissa. Vakavissa ongelmissa tarjotaan viipymättä ammattiapua.

5

Kempeleen lukio ottaa omalta osaltaan vastuun ympäristön ja luonnon hyvinvoinnista. Arkipäivän toiminnassa se näkyy muun muassa niin, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja syntyvä jäte kierrätetään järkevällä tavalla. Näin toteutamme positiivista ekologiaa.

Lisäksi jokaisella kouluyhteisömme jäsenellä on vastuu lähiympäristön siisteydestä. Roskaaminen ja sotkeminen eivät ole kestävää kehitystä.

6

Kempeleen lukio tarjoaa mahdollisuuksien mukaan opiskelijoille ja henkilökunnalle ajanmukaiset ja riittävät tekniset laitteet. Laitteiden lisäksi tarjotaan ohjausta niiden käyttöön. Näin opiskelijat saavat valmiuksia jatko-opintoja ja työelämää varten.

On kuitenkin muistettava tulevaisuudenkin näkökulmasta, että tekniikka ei yksin riitä: sisältö on tärkein.

Kempeleen lukion tietostrategia on nähtävissä Internet-osoitteessa <http://louhi.kempele.fi/~pkona/shock.htm>.

7

Kempeleen lukio pyrkii kehittymään. Tärkein tehtävämme on tarjota yleissivistystä alueen nuorille myös jatkossa.

Muutos on pysyvää. Me haluamme etsiä sitä, mikä on pysyvää muutoksesta huolimatta. Haluamme pysyä ajan hermolla, mutta samalla saada opiskelijat oivaltamaan kaikkien aikojen läpi kantavan sivistyksen merkitys.

Tulevaisuudessa ymmärtämisen osuus sivistyksessä kasvaa entisestään.

1.2.2 Järjestyssäännöt

TAVOITTEET

- I Säännöt ovat välttämättömiä, jotta päivittäinen työ sujuisi mahdollisimman rauhallisesti ja lukioyhteisö olisi jäsenten mielestä viihtyisä ja turvallinen.
- II Säännöt totuttavat jäsenet vastuuseen. Joka ei noudata yhteisesti sovittuja sääntöjä, joutuu vastaamaan siitä yhteisölle. Säännöt siis auttavat nuoria kasvamaan toimintakykyisiksi yhteiskunnan jäseniksi.

KOULUALUE JA -AIKA

- I Koulualueena pidetään aluetta, joka rajoittuu Kempeleentiehen, perusasteen yläkoulun tonttiin, Vihiluodontiehen ja kirkon tonttiin.

Koulualueella on varattu tila polkupyörille. Ne pidetään telineissä lukion etupihalla, ei kulkuväylillä eikä katoksessa. Mopedit, moottoripyörät ja opiskelijoiden autot pidetään Vihi-luodontien varressa olevilla pysäköintipaikoilla. Etupihan maksulliset lämpöpisteellä varustetut autopaikat on vuokrattu henkilökunnalle. Lukion piha-alueella ei ole opiskelijoille varattuja autopaikkoja.

- II** Kouluaajaksi katsotaan työjärjestyksen mukainen työpäivä ja työjärjestyksestä poikkeavat tapahtumat koulussa ja koulun ulkopuolella. Koulun järjestämiä tilaisuuksia kouluajan ulkopuolella ovat mm. koulun opiskelijoiden järjestämät juhlat, retket tai tutustumiskäynnit sekä harrastustoiminta ja muut niihin rinnastettavissa olevat tilaisuudet.

PÄIVITTÄINEN TYÖSKENTELY

- I** Päivänavaus järjestetään lukioasetuksen mukaisesti. Päivänavaus on osa alkavaa oppituntia.
- II** Oppitunnit alkavat ja päättyvät täsmällisesti koulun työjärjestyksessä ilmoitettuna ajankohdaksi. Opettaja kuitenkin päättää aina oppitunnin. Jos opiskelija ennalta sopimatta myöhästyy kohtuuttomasti oppitunnilta, häntä ei tarvitse ottaa tunnille. Myöhästyneen opiskelijan tulee oppitunnin jälkeen itse huolehtia, että opettaja ei ole merkinnyt häntä poissaolleeeksi. Jos opettaja syytä ilmoittamatta viivästyy oppitunnilta enemmän kuin 15 minuuttia, opiskelijoiden tulee ilmoittaa siitä kansliaan.
- III** Välituntien aikana luokassa oleskelu ei ole sallittua ilman opettajan lupaa. Välituntialueena on lukion piha-alue ja sisätilat luokkia lukuun ottamatta.
- IV** Kouluyhteisön jäsenien tulee toimia niin, että koulu ja koulualue pysyvät siistinä.
- V** Ruokailussa noudatetaan annettuja ruokailuvuoroja ja hyviä käytöstapoja.
- VI** Koulun omaisuutta tulee käsitellä erityisen huolellisesti. Opiskelija on velvollinen korvaamaan koulun omaisuudelle tahallaan tai tuottamuksesta aiheuttamansa vahingon. Aiheutuneesta vahingosta on viipymättä ilmoitettava rehtorille tai jollekulle opettajalle.
- VII** Tapaturman sattuessa lähimmät opiskelijat ja opettajat ilmoittavat tapahtuneesta viipymättä kansliaan.
- VIII** Ennalta tiedossa olevaan poissaoloon on pyydettävä lupa. Enintään kolmeksi päiväksi luvan voi myöntää ryhmänohjaaja, muuten rehtori. Esimerkiksi lomamatkoihin, autokouluun ja ansiotyöhön ei myönnetä lupaa.

Sairastumisesta on ilmoitettava heti koulun kansliaan tai suoraan ryhmänohjaajalle, aineenopettajalle tai rehtorille. Koepäivän poissaolosta opiskelijan on toimitettava kolmen päivän kuluessa luotettava selvitys, esimerkiksi terveydenhoitajan tai lääkärintodistus, ko. opettajalle.

Huoltaja selvittää opiskelijan poissaolot Wilmassa mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kurssin koepäivään mennessä.

Jos opiskelija on ilman viranomaistodistusta pois yli kolmelta saman kurssin oppitunnilta, opettaja poistaa hänet kyseiseltä kurssilta.

Jos opiskelija poistuu kesken koulupäivän, hänen on ilmoitettava siitä ryhmänohjaajalle, rehtorille tai asianomaiselle aineenopettajalle.

Toistuvat myöhästymiset heikentävät jatkuvaa näyttöä arvioinnissa.

- IX** Kännykän käyttö oppitunnilla on sallittu vain opettajan luvalla. Muu käyttö on ehdottomasti kielletty.
- X** Opiskelija ei saa esittää arvosteltavaksi toisen tekemää työtä kokonaan tai osittain jäljennettynä. Oikeaoppiset lainaukset sovitaan aina kurssin opettajan kanssa. Mikäli opiskelija jää kiinni jäljentämisestä, hänet poistetaan kurssilta eli kurssi keskeytyy.
- XI** Jos opiskelija syyllistyy vilppiin arvosteltavassa suorituksessa, kurssi mitätöidään.

TYÖRAUHA

Työrauha on oppimisen edellytys. Kouluyhteisön jäsenen tulee asiallisella, rauhallisella käyttäytymisellä pyrkiä edistämään koulun työrauhaa. Jos opiskelija rikkoo järjestyssääntöjä tai muutoin käyttäytyy epäasiallisesti, voidaan ryhtyä seuraaviin kurinpidollisiin toimenpiteisiin:

- opettaja saa määrätä opiskelijan poistumaan luokasta enintään oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi
- rehtori voi antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen.

TUPAKOINTI, PÄIHTEET JA HUUMEET

- I** Lukioyhteisön jäsen ei saa esiintyä koulussa tai koulun järjestämissä tilaisuuksissa päihteiden tai huumeiden vaikutuksen alaisena. Alkoholipitoisten juomien, huumeiden ja muiden päihteiden tuominen koulualueelle on kielletty.
- II** Tupakointi ja nuuskan käyttö on kielletty koulussa ja koulualueella.

MUITA MÄÄRÄYKSIÄ

- I** Ryhmien puheenjohtajat ja sihteerit ovat velvollisia osallistumaan tarvittaessa oppilaskunnan hallituksen järjestämiin kokouksiin ja neuvotteluihin sekä välittämään tehdyt päätökset ryhmänsä tietoon.
- II** Opiskelijat saavat julkaista ja levittää painotuotteita ja muuta tiedotusaineistoa, jos se ei haittaa koulun työrauhaa. Luokkahuonetta ei tule käyttää sellaisen aineiston esillä pitämiseen, joka ei liity asianomaisiin opintoihin. Kaupallista tai yleisiin poliittisiin vaaleihin liittyvää mainosaineistoa ei koulussa saa julkaista eikä levittää.

- III** Tietotekniikkaluokka ja ryhmätyöluokka on varattu pääasiassa opetukseen. Työjärjestykseen merkityt ja opettajien varaamat tunnit on tarkoitettu pelkästään kyseisten ryhmien käyttöön. Muina aikoina opiskelijat voivat työskennellä luokissa saatuaan opettajalta luvan. Iltakäytöstä on sovittava erikseen.
- IV** Koulun teknisten laitteiden käytöstä on neuvoteltava erikseen rehtorin tai asianomaisen opettajan kanssa.
- V** Niissä asioissa, joista ei järjestyssäännöissä erikseen mainita, noudatetaan voimassa olevaa lukiolakia, lukioasetusta ja kunnan toimintasääntöä sekä yleisesti hyväksyttyjä hyviä tapoja.

1.2.3 Oppilaskunnan säännöt

- I** Oppilaskunnan nimi on Kempeleen lukion oppilaskunta, ja sen kotipaikka on Kempeleen kunta.
- II** Oppilaskunnan tarkoitus on toimia opiskelijoiden etuja valvovana ja palvelevana yhteiselimenä.
- Oppilaskunta
- toimii jäsenten etujärjestönä ja valvoa heidän etujaan, esimerkiksi lukiolaisten liiton kanssa
 - edistää jäsentensä harrastus- ja kulttuuritoimintaa, tukee kansainvälistä toimintaa ja on yhteistyössä koulun ulkopuolisten järjestöjen tai yhdistysten kanssa
 - pitää yllä koulun hyvää yhteishenkeä.
- III** Tarkoituksensa toteuttamiseksi oppilaskunta
- tukee jäsenten kerho- ja muuta harrastustoimintaa
 - valvoo jäsenten oikeusturvaa ja toimintaoikeuksia
 - voi tarpeen mukaan toimikuntien avulla järjestää juhlia, illanviettoja ja muita tilaisuuksia.
- IV** Oppilaskunnan jäseniä ovat kaikki Kempeleen lukion opiskelijat. Oppilaskunnan hallitus koostuu ohjausryhmien edustajista. Kunkin ryhmän edustaja valitaan ohjausryhmän kokouksessa syyslukukauden alussa.
- V** Oppilaskunnan ylintä päätösvaltaa käyttää oppilaskunnan yleiskokous. Jäsenellä on oikeus tutustua oppilaskunnan saamiin kirjeisiin ja muuhun arkistoon.
- VI** Oppilaskunnan toimintaelimiä ovat yleiskokous ja oppilaskunnan hallitus. Lisäksi voidaan asettaa toimi- tai valiokuntia sekä työryhmiä niille osoitettuja tehtäviä varten.
- VII** Oppilaskunnan yleiskokous on kutsuttava koolle
- syyskokoukseen viimeistään syyskuun loppuun mennessä sekä kevätkokoukseen viimeistään toukokuussa
 - päätettäessä asioista, jotka niiden laadun tai tärkeyden johdosta on jätettävä yleiskokouksen ratkaistavaksi
 - käsiteltäessä henkilövalintoja
 - kun vähintään 1/10 oppilaskunnan jäsenistä sitä vaatii. Pyyntö esitetään kirjallisena oppilaskunnan hallitukselle.

Yleiskokouksen koollekutsumisesta päättää hallitus. Mikäli vähintään 1/10 jäsenistä on kokousta vaatinut, tulee hallituksen kutsua yleiskokous koolle kolmen koulupäivän kuluessa vaatimuksen jättämisestä.

Kokouskutsu on saatava kirjallisesti jäsenten tietoon vähintään kaksi päivää ennen kokousta asettamalla kokouskutsu koulun ilmoitustaululle.

Kokouskutsussa tulee mainita

- kokouksessa käsiteltävät asiat
- aika
- paikka
- koollekutsuja.

Oppilaskunnan yleiskokouksen puheenjohtajana on hallituksen puheenjohtaja ja sihteerinä hallituksen sihteeri.

VIII Syyskokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen järjestäytyminen
 - a. kokouksen pöytäkirjantarkastajien valinta
 - b. ääntenlaskijoiden valinta
3. Laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
4. Ilmoitusasiat
5. Esityslistan käsitteleminen ja kokouksen työjärjestyksestä päättäminen
6. Oppilaskunnan toimintasuunnitelman ja talousarvion käsittely ja hyväksyminen
7. Puheenjohtajan valinta
8. Sihteerin valinta
9. Oppilaskunnan tilintarkastajien ja heidän varamiestensä valinta (eivät kuulu hallitukseen tai muuten ole tilivelvollisia hallitukselle)
10. Oppilaskunnan esitys johtokunnalle oppilaskunnan ohjaajaksi valittavasta opettajasta ja hänen sijaisestaan (kolme ehdokasta), jos oppilaskunnan ohjaaja on vaihtovuorossa
11. Muut esille tulevat asiat.

IX Kevätkokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen järjestäytyminen
 - a. kokouksen pöytäkirjantarkastajien valinta
 - b. ääntenlaskijoiden valinta
3. Laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
4. Ilmoitusasiat
5. Esityslistan käsitteleminen ja kokouksen työjärjestyksestä päättäminen
6. Hallituksen laatiman toimintakertomuksen käsittely ja hyväksyminen
7. Tutustuminen oppilaskunnan tileihin, tilintarkastajien lausunnon kuuleminen ja tili- ja vastuuvapauden myöntäminen tili- ja vastuuvollisille
8. Muut esille tulevat asiat.

X Yleiskokous on päätösvaltainen, jos se on laillisesti kokoon kutsuttu ja läsnä on vähintään 1/10 sen jäsenistä. Yleiskokouksessa läsnäolo-, puhe- ja äänioikeus on kaikilla oppilaskunnan jäsenillä.

Oppilaskunnan yleiskokouksista laaditaan päätöspöytäkirja, jonka puheenjohtaja, sihteeri ja kokouksen valitsevat pöytäkirjantarkastajat vahvistavat nimikirjoituksellaan.

Kokousten päätöspöytäkirjat ovat nähtävissä koulun ilmoitustaululla.

XI Oppilaskunnan tilivuosi päättyy 31. päivänä toukokuuta ja alkaa 1. päivänä kesäkuuta.

Hallituksen tulee jättää tilit vähintään kahta viikkoa ennen kevätkokousta tilintarkastajille tarkistettavaksi.

XII Oppilaskunnan hallitus

- hoitaa oppilaskunnan asioita noudattaen oppilaskunnan sääntöjä ja yleiskokouksen päätöksiä
- valmistelee ja kutsuu koolle yleiskokouksen sekä panee toimeen niiden päätökset

- laatii syyskokoukselle toimintasuunnitelman ja kevätkokoukselle toimintakertomuksen
- asettaa tarvittaessa joitakin erityistehtäviä varten toimikuntia ja valvoo, että ne tekevät niille annetut tehtävät
- ylläpitää opiskelijoiden virkistystoimintaa tarjoamalla opiskelijoiden käyttöön esimerkiksi juoma-automaatin ja kioskin palvelut.

Hallitus on toiminnastaan vastuussa yleiskokoukselle ja velvollinen pyydettyään antamaan selvityksen toiminnastaan yleiskokoukselle. Yleiskokous voi erottaa hallituksen ja puheenjohtajan, mikäli erottamisesta on kokouskutsussa mainittu ja erottamisedotuksen kannalla on 2/3 läsnä olevista jäsenistä.

- XIII** Hallituksen kutsuu koolle puheenjohtaja vähintään 1 vrk ennen kokousta. Kokouskutsun yhteydessä on ilmoitettava kokouksessa käsiteltävät asiat.

Hallitus on päätösvaltainen, kun se on laillisesti koolle kutsuttu ja läsnä on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja puolet hallituksen jäsenistä.

Hallituksen päätökset merkitään pöytäkirjaan, jonka allekirjoittavat puheenjohtaja ja sihteeri. Pöytäkirjojen jäljennökset toimitetaan koulun rehtorille ja oppilaskunnan ohjaajalle.

- XIV** Ohjausryhmän kokous tekee esityksiä oppilaskunnan hallitukselle. Ryhmän puheenjohtaja ottaa selvää oppilaskunnan hallituksen päätöksistä ja saattaa ne ryhmän tietoon.

- XV** Hallituksen jäsenille on määritelty omat vastuualueet ja tehtävät.

Puheenjohtaja

- valvoo oppilaskunnan toimintaa ja päätösten toimeenpanoa
- johtaa puhetta oppilaskunnan yleiskokouksissa
- kutsuu koolle hallitus ja johtaa niissä puhetta.

Varapuheenjohtaja

- avustaa puheenjohtajaa hänen tehtäviensä hoidossa
- hoitaa puheenjohtajan tehtäviä tämän ollessa estynyt.

Sihteeri

- laatii pöytäkirjat yleiskokouksista ja hallituksen kokouksista
- toimittaa pöytäkirjojen jäljennökset koulun rehtorille ja oppilaskunnan ohjaajalle sekä oppilaskunnan ilmoitustaululle
- hoitaa oppilaskunnan arkistoa
- ottaa vastaan oppilaskunnalle saapuvan postin ja vastaa sen saattamisesta jäsenten tietoon.

Rahastonhoitaja

- hoitaa oppilaskunnan kirjanpitoa, käteiskassaa ja varainkäyttöä
- valvoo talousarvion toteuttamisesta
- laatii tilinpäätöksen ja antaa sen hallitukselle vahvistettavaksi ja toimittaa tilinpäätöksen tilintarkastajille
- antaa pyydettyään selvityksen hallitukselle taloudenhoitoon liittyvissä kysymyksissä.

Muita vastuushenkilöitä ovat kioskivastaava, kuulutusvastaava, ilmoitusvastaava ja auto-maattivastaava.

XVI Ryhmän puheenjohtaja ja sihteeri ovat oppilaskunnan toimihenkilöitä, jotka valitaan ryhmäkohtaisesti. He eivät ole velvollisia osallistumaan oppilaskunnan hallituksen kokouksiin.

XVII Tilintarkastajat

- valvovat taloudenhoitoa ja toiminnan laillisuutta
- tarkastavat tilinpäätöksen
- antavat lausunnon tilinpäätöksen kevätkokoukselle.

Tilintarkastajia valitaan kaksi ja heille valitaan myös varamiehet.

1.2.4 Erityispäivien ohjeet

1.2.4.1 Vanhojenpäivä

TAVOITTEET

Viime vuosisadoilta peräisin olevat puvut ja vanhat asusteet edellyttävät kantajaltaan arvokasta, hiltettyä ja hallittua käytöstä. Jo perinteet velvoittavat tähän. Pukeutumisella ja hyvällä käytöksellä pyritään osoittamaan ja todistamaan nuoremmille “vanhojen” viisaus.

JÄRJESTELYT

- Ryhmänohjaajat esittelevät toimintasäännöt ryhmilleen ja käynnistävät vanhojenpäivän suunnittelun. Erityisesti on painotettava järjestyssääntöjen ja hyvien tapojen noudattamista, jotka pätevät myös mahdollisissa koulun ulkopuolisissa tapahtumissa.
- 2. vuoden opiskelijat valitsevat keskuudestaan vastuuryhmän ja ilmoittavat ryhmän opiskelijoiden nimet rehtorille. Vastuuryhmän tehtävänä on huolehtia vanhojenpäivän suunnittelusta ja organisoinnista.
- 2. vuoden opiskelijoiden on hyvissä ajoin suunniteltava vanhojenpäivän tuntikohtainen ohjelma, ja se on annettava rehtorin ja 2. vuoden opiskelijoiden ryhmänohjaajien hyväksyttäväksi – viimeistään viikkoa ennen juhlapäivää. Ohjelma on suunniteltava niin, että päivä etenee jäntevästi.
- 2. vuoden opiskelijat valitsevat keskuudestaan vastuuryhmän ja ilmoittavat ryhmän opiskelijoiden nimet rehtorille. Vastuuryhmän tehtävänä on huolehtia vanhojenpäivän suunnittelusta ja organisoinnista.
- Mahdollisesta kiertelystä perusasteen kouluilla on sovittava riittävän ajoissa koulun johtajien kanssa, ja sovittua aikataulua on noudatettava. Lukion oppitunneilla kiertelystä on etukäteen saatava lupa opettajalta.
- Vanhojenpäivän ruokailuvuoroista on hyvissä ajoin sovittava keittiöhenkilökunnan kanssa.
- Aamupäivällä 1. vuoden opiskelijoilla on normaali koulupäivä työjärjestyksen mukaisesti. Koululla varataan iltapäivä vanhojen ohjelmaa varten.
- Vanhojenpäivästä ei saa aiheutua lisätyötä koulun henkilökunnalle. Vanhojenpäivän vastuuryhmän tehtävänä on huolehtia, että opiskelijat siivoavat koulun.

1.2.4.2 Penkinpainajaispäivä

TAVOITTEET

Penkinpainajaispäivä on opiskelunsa päättävien järjestämä läksiäisjuhla. Tavoitteena on, että penkinpainajaisissa abiturientit, toiset opiskelijat, opettajat ja muu kouluväki yhdessä juhlivat abiturienttien kouluaian loppumista. Pitkien perinteiden mukaisesti penkinpainajaispäivä on iloinen ja hyvän mielen jättävä karnevaali.

JÄRJESTELYT

- Ryhmänohjaajat esittelevät toimintasäännöt ryhmilleen ja käynnistävät penkinpainajaispäivän suunnittelun. Erityisesti on painotettava järjestyssääntöjen noudattamista. Abiturientit sitoutuvat kirjallisesti sääntöjen noudattamiseen.
- Abiturientit valitsevat keskuudestaan vastuuryhmän ja ilmoittavat ryhmän opiskelijoiden nimet rehtorille. Vastuuryhmän tehtävänä on huolehtia penkinpainajaispäivän suunnittelusta ja organisoinnista.
- Abiturienttien on hyvissä ajoin suunniteltava penkinpainajaispäivän tarkka ohjelma. Ohjelma ja kaikki siihen liittyvä materiaali, esimerkiksi mahdolliset video-, kuva- ja äänitallenteet, on annettava rehtorin ja abiturienttien ryhmänohjaajien hyväksyttäväksi – viimeistään kaksi viikkoa ennen juhlapäivää. Päivä etenee hyväksytyn ohjelman mukaisesti.
- Mahdollisesta kiertelystä perusasteen kouluilla on sovittava riittävän ajoissa koulun johtajien kanssa, ja sovittua aikataulua on noudatettava.
- 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla on normaali koulupäivä työjärjestyksen mukaisesti toista oppituntia lukuun ottamatta.
- Penkinpainajaispäivästä ei saa aiheutua lisätyötä koulun henkilökunnalle.

2 KEMPELEEN LUKION TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä

Kempeleen lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutuksen tehtävänä on luoda opiskelijalle laaja-alainen yleissivistys, kehittää opiskelutaitoja ja antaa riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja vastaavilla muilla näytöillä.

Kempeleen lukio antaa opiskelijalle valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin sekä taitoa tarkastella asioita eri näkökulmista. Häntä ohjataan toimimaan vastuuntuntoisena ja velvollisuuksistaan huolehtivana kansalaisena yhteiskunnassa ja tulevaisuuden työelämässä. Lukio-opetus tukee opiskelijan itsetuntemuksen kehittymistä ja hänen myönteistä kasvuaan aikuisuuteen sekä kannustaa opiskelijaa elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen.

2.2 Arvoperusta

Kempeleen lukion arvoperusta rakentuu suomalaisen sivistyshistorian varaan, joka on osa pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuriperintöä. Lukiossamme kulttuuriperintöä opitaan vaalimaan, arvioimaan ja uudistamaan. Opiskelijaa kasvatetaan suvaitsevuuteen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Suomalainen kohtaa jatkuvasti eri kulttuureja ulkomailla ja kotimaassa. Avoimuus lähimmäisten kulttuuritaustoja, katsomuksia ja kieliä kohtaan sekä kiinnostus eri kulttuureihin luovat edellytyksiä ihmisten väliselle vuorovaikutukselle ja suvaitsevuudelle.

Koulumme opetuksen lähtökohtana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Lukiokoulutus edistää avointa demokratiaa, tasa-arvoa ja hyvinvointia. Opiskelija ymmärretään oman oppimisensa, osaamisensa ja maailmankuvansa rakentajaksi. Opetuksessa otetaan huomioon, että ihminen havainnoi ja jäsentää todellisuutta kaikkien aistiensa kautta.

Kasvatus- ja opetustyössämme korostetaan yhteistyötä, kannustavaa vuorovaikutusta ja rehellisyyttä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan oikeutensa ja velvollisuutensa sekä kasvaa yritteliäisyyteen ja aikuisen vastuuseen omista valinnoistaan ja teoistaan. Opiskelija saa lukioaikanaan kokemuksia siitä, miten tulevaisuutta rakennetaan työllä ja yhteisillä päätöksillä. Näin hän oppii kunnioittamaan työntekeä ja yhteistä päätöksentekoa.

Kempeleen lukio ohjaa opiskelijaa kriittiseen ajatteluun. Kriittisyyden näkökulma ulottuu opiskelijan omasta työskentelystä aina globaaliin toimintaan saakka. Lukio-opetus kannustaa tunnistamaan julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä ristiriitoja sekä pohtimaan kriittisesti suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen epäkohtia ja mahdollisuuksia. Opiskelija saa lukioaika-

naan jäsentyneen käsityksen siitä, mitkä ovat kansalaisen perusoikeudet Suomessa, Pohjoismaissa ja Euroopan unionissa, mitä ne käytännössä merkitsevät sekä miten niitä ylläpidetään ja edistetään. Koulumme korostaa kestävän kehityksen periaatteita ja antaa valmiuksia kohdata muuttuvan maailman haasteet.

Kempeleen lukiossa otetaan lisäksi huomioon kunnan koulustrategiassa mainitut arvot: itsensä ja toisen hyväksyminen ja arvostaminen, rehellisyys, vastuun ottaminen, terveet elämäntavat, työnteon arvostaminen ja oikeudenmukaisuus.

Kempeleen lukion arvoperustaa syventävät luvussa 5 esitettävät opetuksen yleiset tavoitteet ja aihekokonaisuudet, jotka ovat arvokannanottoja ajankohtaisiin kasvatus- ja koulutushaasteisiin. Arvoperusta välittyy lukion toimintakulttuuriin, kaikkien oppiaineiden opetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä koulutyön organisointiin.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN KEMPELEEN LUKIOSSA

3.1 Oppimiskäsitys

Kempeleen lukion opetus pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppija on vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajan ja ympäristön kanssa ja aiempien tietorakenteidensa pohjalta hankkii, käsittelee ja tulkitsee kriittisesti vastaanottamaansa informaatiota. Keskeistä on se, että opiskelija kehittää omaa ajatteluaan erottamalla tiedon tulvasta olennaisen tiedon ja rakentamalla tiedon osista kokonaisuuksia.

Opetuksessa otetaan huomioon, että vaikka oppimisen yleiset periaatteet ovat kaikilla samat, se, mitä opitaan, riippuu yksilön asenteesta, kokemusmaailmasta ja aikaisemmasta tiedosta sekä hänen käyttämistään strategioista. Oppiminen on sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Yhdessä tilanteessa opittu tieto tai taito ei automaattisesti siirry käytettäväksi toisenlaisissa tilanteissa. Pyrkimyksenä on, että pitkäjänteisen työskentelyn tuloksena tiedot ja taidot vähitellen jäsentyvät ja tarkentuvat opiskelijalle käyttökelpoisiksi rakenteiksi.

3.2 Opiskeluympäristö ja -menetelmät

Opiskelijan omaa aktiivista tiedonrakentamisprosessia korostavasta oppimiskäsityksestä seuraa, että lukio luo sellaisia opiskeluympäristöjä, joissa opiskelijat voivat asettaa omia tavoitteitaan ja oppia työskentelemään itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti erilaisissa ryhmissä ja verkostoissa. Heille annetaan tilaisuuksia kokeilla ja löytää omalle oppimistyylilleen sopivia työskentelymuotoja. Heitä ohjataan tiedostamaan, arvioimaan ja tarvittaessa korjaamaan omaa työskentelytapaansa. Opetuksessa otetaan myös huomioon, että opiskelijoiden kyky opiskella itsenäisesti vaihtelee ja että he tarvitsevat eri tavoin opettajaa opiskelunsa ohjaajana. Opiskelijoiden yksilöllisyyden ja erilaisuuden vuoksi opetus- ja opiskelumuodot ovat niin monipuolisia kuin mahdollista.

Opiskelijoille annetaan välineitä tiedon hankkimiseen ja tuottamiseen sekä tiedon luotettavuuden arviointiin ohjaamalla heitä soveltamaan kullekin tiedon- ja taidonalalle luonteenomaisia tiedon- ja taidon hankkimis- ja tuottamistapoja. Opiskelijoita ohjataan käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa sekä kirjastojen tarjoamia palveluja.

Opiskelu on sellaista, että opiskelija pystyy soveltamaan oppimaansa myös opiskelutilanteiden ulkopuolella.

Osa opiskelusta voidaan järjestää itsenäisenä opiskeluna. Itsenäisen opiskelun ehtoja määritellään oppiainekohtaisesti. Yleisesti Kempeleen lukiossa noudatetaan kuitenkin seuraavia periaatteita:

- Opiskelijalla on oltava riittävät tiedolliset ja taidolliset edellytykset kurssin itsenäiseen suorittamiseen. Se sopii varsinkin lahjakkaille, tarmokkaille ja motivoituneille opiskelijoille, jotka ovat edenneet opinnoissaan hyvin. On suositeltavaa, että opiskelija on käynyt kurssin OP2 ennen kuin suorittaa jonkin kurssin itsenäisesti.
- Opiskelijan on tehtävä kurssin itsenäisestä suorittamisesta kirjallinen anomus hyvissä ajoin ennen aiottua suoritusajankohtaa.
- Rehtori päättää kurssin itsenäisestä suorittamisesta aineenopettajaa kuultuaan.
- Itsenäisen suorituksen alkaessa sovitaan työskentelyn aikataulu ja suoritettavat tehtävät.
- Mikäli opiskelija hyväksyttyä syytä ilmoittamatta jättää noudattamatta aikataulua tai laiminlyö tehtävät, oikeus itsenäiseen suoritukseen raukeaa.

3.3 Opintojen rakenne ja toteutus

Lukio-opinnot muodostuvat valtioneuvoston antaman asetuksen mukaisesti pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista. Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia, oppiaineen pakollisiin kursseihin liittyviä kursseja, joita opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään kymmenen. Oppiaineiden pakollisten, valtakunnallisten syventävien, koulukohtaisten syventävien ja soveltavien kurssien keskeiset tavoitteet ja sisällöt on määritelty luvussa 7.

Valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (955/2002; liite 1) määrätyn syventävien kurssien vähimmäismäärän lisäksi lukiossa voi olla koulukohtaisia, lukion opetussuunnitelmassa määriteltäviä syventäviä kursseja. Soveltavat kurssit ovat eheyttäviä kursseja, jotka sisältävät aineksia eri oppiaineista, menetelmäkursseja taikka saman tai muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä ammatillisia opintoja tai lukion tehtävään soveltuvia muita opintoja.

Kurssien suoritusjärjestys, arviointiperiaatteet ja soveltuvuus itsenäiseen suorittamiseen esitellään kunkin oppiaineen yhteydessä opetussuunnitelman ainekohtaisessa osuudessa.

Kempeleen lukiossa kurssin toteutuminen edellyttää lukuvuosittain vähintään kahdeksan opiskelijan sitoutumista kurssin suorittamiseen. Pakottavista syistä opiskelijamäärä voi olla pienempikin käytettävissä olevan resurssin mukaan. Erityisasemassa ovat valtakunnalliset kurssit, abiturienttien kurssit ja lukiodiplomikurssit.

3.4 Tuntijako

Oppiaine	Pakolliset kurssit	Valtakunnalliset syventävät kurssit	Koulukohtaiset syventävät kurssit	Soveltavat kurssit
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3	4	
Ruotsi	5	2	4	
A-englanti	6	2	4	
A-saksa	6	2	3	
B2-ranska, -saksa, -venäjä		8	1	
B3-ranska, -saksa, -venäjä		8	2	
Matematiikan pitkä oppimäärä	10	3	3	
Matematiikan lyhyt oppimäärä	6	2	2	
Biologia	2	3	1	
Maantiede	2	2	1	
Fysiikka	1	7	1	
Kemia	1	4	1	
Evangelisluterilainen uskonto	3	2	2	
Ortodoksinen uskonto	3	2		
Elämäkatsomustieto	3	2		
Filosofia	1	3	1	
Historia	4	2	2	
Yhteiskuntaoppi	2	2	1	
Psykologia	1	4	2	
Musiikki	2	3	2	
Kuvataide	2	3	3	
Liikunta	2	3	1	
Terveystieto	1	2	1	
Opinto-ohjaus	1	1		
Viestintä- ja mediaosaaminen				
Tietotekniikka				5
Mediat				3
Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus				
Maailmankansalainen				1
Kansainvälisyysprojekti				1
Hyvinvointi ja turvallisuus				
Ryhmänohjaus				1
Tutorointi				1
Meidän lukio				1
Kansalaisen turva				1
Opi opiskelemaan				1
Teknologia ja yhteiskunta				
Tilastojen teko ja tulkinta				1
Lukiodiplomit				
Kuvataiteen lukiodiplomi				1
Liikunnan lukiodiplomi				1
Musiikin lukiodiplomi				1

4 OPIKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN KEMPELEEN LUKIOSSA

4.1 Yhteistyö huoltajien kanssa

Peruskoulun päättöluokalla olevien opiskelijoiden huoltajille järjestetään keväisin tiedotustilaisuus opiskelusta Kempeleen lukiossa, jolloin huoltajat voivat keskustella rehtorin ja opinto-ohjaajan kanssa. Samalla huoltajia ja nuorta itseään kannustetaan ottamaan yhteyttä kouluun jo ennen nuoren lukio-opintojen alkamista, jos he haluavat keskustella lukio-opiskeluun liittyvistä asioista myös opettajien kanssa. Opiskelijan tarvitessa erityistukea lukio-opintoihinsa pyritään järjestämään yhteistapaaminen peruskouluopinnoissa nuorta tukeneiden henkilöiden, nuoren itsensä ja hänen huoltajiensa kanssa.

Lukion aloittaneiden opiskelijoiden huoltajille samoin kuin abiturienttien huoltajille järjestetään ns. vanhempainilta, joissa huoltajat saavat tietoa koulun käytänteistä ja nuoren senhetkisen opiskelun ajankohtaisista asioista. Samalla huoltajilla on mahdollisuus henkilökohtaisiin keskusteluihin opettajien kanssa.

Koulun opettajakunta on sitoutunut yhteistyöhön huoltajien kanssa kaikissa nuoren kasvuun ja opiskeluun liittyvissä kysymyksissä. Toiveen tapaamisesta voi esittää joko huoltaja, nuori tai koulu.

Opiskelijan ollessa täysi-ikäinen asiat pyritään hoitamaan nuoren itsensä kanssa hänen sitä toivoessaan. Yhteydenotto huoltajiin tehdään vastoin täysi-ikäisen nuoren toivomusta vain siinä tapauksessa, jos on syytä olla huolissaan nuoren hyvinvoinnista.

4.2 Yhteistyö oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa

YHTEISTYÖ PERUSOPETUKSEN KANSSA

Perusopetuksen päättöluokkalaisille järjestetään mahdollisuus tutustua Kempeleen lukioon ja lukio-opintoihin. Myös päättöluokkalaisten vanhemmille järjestetään tiedotustilaisuus lukio-opinnoista, jolloin heillä on mahdollisuus saada haluamaansa tietoa Kempeleen lukiosta.

Kempeleen perusopetuksen lisäluokkalaisilla (10. luokka) on mahdollisuus suorittaa lukuvuotensa aikana kursseja Kempeleen lukiossa ennalta sovittujen jaksojen aikana, jos ryhmissä on tilaa.

Tiedot erityistä tukea tai erityisjärjestelyjä tarvitsevista opiskelijoista pyritään saamaan peruskoulusta jo ennen kyseisten opiskelijoiden lukio-opintojen alkamista. Tarvittaessa erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle ja hänen vanhemmilleen järjestetään tapaaminen, jossa käydään läpi tarvittavat tukitoimenpiteet ja erityisjärjestelyt.

YHTEISTYÖ MUIDEN OPPILAITOSTEN JA TAHOJEN KANSSA

Paikallisille ammattiin opiskeleville nuorille tarjotaan mahdollisuus suorittaa lukio-opintoja valitsemissaan aineissa sekä suorittaa ylioppilastutkinto Kempeleen lukiossa.

Maanpuolustuskoulu ry:n kanssa on mahdollista järjestää Kansalaisen turvakurssi keväisin parillisina vuosina.

Käytännön yhteistyötä tehdään Oulunsalon lukion kanssa. Syksyn ylioppilaskirjoitukset voidaan järjestää Kempeleessä parillisina ja Oulunsalossa parittomina vuosina.

Lisäksi luontevia yhteistyömahdollisuuksia tarjoutuu muun muassa Kempeleen kansalaisopiston, Oulun aikuislukion, Kempeleen kirjaston, Kempeleen seurakunnan ja paikallisten urheiluseurojen kanssa.

4.3 Ohjauksen järjestäminen

TAVOITTEET

Ohjauksen tavoitteena on auttaa opiskelijaa suunnittelemaan omaa opiskeluaan, tukea häntä lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia suunnitelmia ja valintoja.

Ohjaukseen osallistuvat opinto-ohjaajan lisäksi rehtori sekä kaikki opettajat. Kullakin opiskelija-ryhmällä on oma ryhmäohjaajansa, jonka ryhmä tapaa viikoittain.

Opiskelijoiden pakollisiin oppiaineisiin kuuluu yksi kurssi opinto-ohjausta, ja sen lisäksi jokaisella opiskelijalla on oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen.

OHJAUSTEHTÄVIEN JAKAUTUMINEN

Opinto-ohjaaja

- suunnittelee ohjauksen
- laatii henkilökohtaiset opiskelusuunnitelmat
- tukee opiskeluun, kehitykseen tai elämäntilanteeseen liittyvissä vaikeuksissa
- ohjaa opiskelijaa ylioppilaskirjoitusasioissa
- pitää yhteyttä huoltajiin
- ohjaa jatko-opintojen suunnittelua ja vastaa työelämään tutustuttamisesta
- neuvoo opintososiaalisissa kysymyksissä
- tiedottaa lukio-opinnoista peruskoulun päättöluokkalaisille
- tekee yhteistyötä muiden oppilaitosten kanssa.

Ryhmäohjaaja

- perehdyttää opiskelijaa lukio-opintoihin ja koulun käytänteisiin
- vastaa yksilön ja ryhmän lähiohjauksesta
- seuraa opintojen etenemistä (koulumenestystä, etenemisenesteitä, keskeytyneitä kursseja)

- selvittää poissaolo-ongelmia
- pitää yhteyttä huoltajiin.

Aineenopettajat

- ohjaavat oman oppiaineensa opiskelua
- ohjaavat ja valmentavat yo-kirjoituksiin
- ottavat vastaan itsenäisiä suorituksia.

Rehtori

- päättää suoritusohjeista poikkeamisista
- antaa luvan kurssin itsenäiseen suoritukseen
- hyväksyy muissa oppilaitoksissa tai yleensä oman koulun ulkopuolella suoritettut korvaavat kurssit
- vahvistaa koulusta eroamisen.

4.4 Opiskelijahuolto

Kempeleen lukion opiskelijoiden käytössä ovat terveydenhoitajan, kuraattorin ja psykologin palvelut. Koulussa toimii myös opiskelijahuoltoryhmä, joka pyrkii edistämään opiskelijoiden hyvinvointia ja tukemaan sekä ohjaamaan heitä opiskeluun, kehitykseen tai elämäntilanteisiin liittyvissä ongelmissa. Ryhmässä ovat mukana rehtori, kouluterveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, opinto-ohjaaja ja tarvittaessa ryhmänohjaaja, opettaja tai ulkopuolinen asiantuntija. Ryhmän toiminnan painopiste on ongelmien ennaltaehkäisemisessä

Opiskelija tai hänen läheisensä voivat kääntyä kenen tahansa opiskelijahuoltoryhmän jäsenen puoleen saadakseen keskusteluapua tai ohjausta. Keskusteluissa pyritään kartoittamaan, minkälaista apua opiskelija tarvitsee, ja tarvittaessa hänelle järjestetään asiantuntija-apua ryhmän ulkopuolelta. Useimmiten yhteistyökumppaneina ovat Kempeleen kunnan mielenterveysyksikkö, terveyskeskus tai OYS:n nuorisopsykiatrian poliklinikka.

Kaikki opiskelijahuollolliset keskustelut ovat luottamuksellisia, ja jos keskusteluissa opiskelijan kanssa käy ilmi, että yhteydenotto huoltajiin on tarpeellista, siitä keskustellaan aina ensin opiskelijan kanssa. Täysi-ikäisen opiskelijan kohdalla hänen terveytensä tai muuhun yksityiselämään liittyvissä asioissa yhteys huoltajaan otetaan vastoin opiskelijan tahtoa ainoastaan silloin, mikäli tilanteen katsotaan olevan niin vakava, että opiskelija on vaaraksi itselleen tai muille. Lastensuojelulliset kysymykset ilmoitetaan aina asiaa hoitaville viranomaisille.

Vertaistukena ikäisilleen nuorille Kempeleen lukiossa toimivat opiskelijatutorit, jotka auttavat erityisesti lukio-opintonsa aloittavia opintojen käynnistämiseen liittyvissä kysymyksissä, kuten luku-järjestyksen tekemisessä.

Kempeleen lukio ei hyväksy päihteiden käyttöä missään muodossa kouluaikana eikä myöskään koulun järjestämässä ulkopuolisessa toiminnassa. Opiskelijahuoltoryhmä puuttuu mahdolliseen päihteiden käyttöön Kempeleen lukion päihdestrategian mukaisesti (liite 4).

Äkillisessä kriisitilanteessa toimitaan Kempeleen lukion kriisisuunnitelman mukaan, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä (liite 5).

Kempeleen koulustrategian mukaisesti lukiossa toteutetaan joka vuosi kysely, jolla pyritään kartoittamaan opiskelijoiden hyvinvointia, käsityksiä omasta opiskelustaan ja koulun ilmapiiriä. Lomakkeen tiedot menevät ryhmänohjaajalle, joka voi opiskelijalta luvan saatuaan konsultoida opiskelijan asioista muiden asiantuntijoiden kanssa.

4.5 Opiskelun erityinen tuki ja tukiopetus

Erityisen tuen tarkoituksena on auttaa ja tukea opiskelijaa siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa lukio-opintonsa. Erityistä tukea tarvitsevat sellaiset opiskelijat, jotka ovat tilapäisesti jääneet jälkeen opinnoissaan tai joiden opiskelun edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi. Lisäksi erityisen tuen piiriin kuuluvat opiskelijat, jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea. Opiskelijalla voi olla erityisen tuen tarve myös mielen-terveyteen, sosiaaliseen sopeutumattomuuteen tai elämäntilanteeseen liittyvien ongelmien vuoksi.

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opiskelu voidaan lukiolain (629/1998) 13 §:n (muutettu lailla 478/2003) mukaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja -asetuksessa ja lukion opetussuunnitelmassa määrätään. Jos opiskelija vapautetaan jonkin oppiaineen opiskelusta, hänen tulee valita sen tilalle muita opintoja niin, että säädetty kurssien vähimmäismäärä täyttyy.

Lukiolain 13 §:ssä tarkoitetut oppimistilanteet ja kokeet järjestetään siten, että opiskelijan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Opiskelijalle voidaan laatia suunnitelma, johon kirjataan, miten yksilölliset toimenpiteet voidaan toteuttaa.

Jos opiskelijan kielenkehityksen häiriö tulee ilmi vasta lukiossa, tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan välittömästi. Esimerkiksi mahdolliset luki-häiriötapaukset pyritään kartoittamaan opiskelijoille tehtävällä kyselyllä.

Kempeleen lukio pyrkii ennaltaehkäisemään oppimisvaikeuksia ja tukemaan opiskelijaa opiskeluvaikeuksissa. Opiskelijahuoltoryhmä koordinoi erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tukitoimia.

Opinnoissaan tilapäistä tukea tarvitseville opiskelijoille annetaan lukuvuosittaisen resurssin mukaisesti tukiopetusta, josta vastaavat aineenopettajat. Tukiopetusta järjestetään oppituntien ulkopuolella. Tukiopetusta voi ehdottaa opiskelija, huoltaja tai opettaja.

5 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT KEMPELEEN LUKIOSSA

5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Kempeleen lukion opetus ja muu toiminta järjestetään valtioneuvoston asetuksessa (955/2002; liite 1) määriteltyjen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus laaja-alaisen yleissivistyksen hankkimiseen ja jäsentyneen maailmankuvan muodostamiseen. Opiskelija saa olennaista luontoa, ihmistä, yhteiskuntaa ja kulttuureja koskevaa eri tieteen- ja taiteenalojen tuottamaa tietoa.

Kempeleen lukio vahvistaa opiskelijan tarvetta ja halua elinikäiseen opiskeluun. Opiskelijaa ohjataan kehittämään omia opiskelu- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Niin ikään parannetaan hänen tiedonhankinta- ja tiedonhallintaitojaan sekä syvennetään kriittistä medialukutaitoa. Kaikessa toiminnassa korostuu opiskelijan vastuu ja oma-aloitteisuus.

Koulussamme kiinnitetään huomiota tieto- ja viestintätekniikan monipuolisiin käyttötaitoihin. Opiskelutaidoissa korostetaan taitoa toimia yhdessä toisten kanssa erilaisissa ryhmissä ja verkostoissa. Yhteistyössä tarvittavina taitoina ja valmiuksina vahvistetaan itsensä ilmaisemisen taitoja, myös toisella kotimaisella kielellä ja vierailla kielillä, valmiutta ottaa muut huomioon ja valmiutta muuttaa tarvittaessa omia käsityksiä ja omaa toimintaa. Yhteistyö-, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja kehitetään yhteisöllisen opiskelun erilaisten muotojen avulla.

Opiskelijan tietoisuutta ihmisten toiminnan vaikutuksesta maailman tilaan kehitetään. Lukio vahvistaa opiskelijan taitoa tunnistaa ja käsitellä yksilöllisiä ja yhteisöllisiä eettisiä kysymyksiä. Opiskelijalle tarjotaan tilaisuuksia pohtia erilaisia vaihtoehtoja, tehdä valintoja ja tiedostaa valintojen välittömiä ja välillisiä seurauksia. Lukiomme pyrkii siihen, että opiskelijalle kehittyy halu ja kyky toimia demokraattisessa yhteiskunnassa vastuullisesti huomioiden oma ja muiden hyvinvointi.

Kempeleen lukion opetus lujittaa opiskelijan itsetuntoa ja auttaa häntä tunnistamaan persoonallinen erityislaatunsa. Opiskelijaa kannustetaan luovuuteen ja luovaan ajatteluun. Häntä rohkaistaan ilmaisemaan eri tavoin omia havaintojaan, tulkintojaan ja esteettisiä näkemyksiään. Lukio-opetus kannustaa opiskelijaa taiteelliseen toimintaan, taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävään elämäntapaan.

Koulumme opetus antaa opiskelijalle valmiuksia suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa ammattiaan. Hän oppii avoimuuteen ja siihen, että on kiinnostunut itsestä, toisista, yhteiskunnasta ja luonnosta. Opiskelijaa perehdytetään työ- ja elinkeinoelämään sekä yrittäjyyteen, jotka osaltaan tukevat sitoutumisen ja vastuullisuuden merkitystä. Tavoitteena on, että lukion päättettyä opiskelija pystyy kohtaamaan joustavasti muuttuvan maailman haasteet, tuntee vaikuttamisen keinoja ja hänellä on halua ja rohkeutta toimia. Hänelle pyritään antamaan edellytykset monipuoliseen ja täysipainoiseen elämään ihmisenä olemisen eri rooleissa.

Kempeleen lukion toiminnan päämääränä on yksilön, yhteiskunnan ja luonnon hyvä elämä. Yksilön kannalta hyvän elämän perusedellytyksiä on itsensä hyväksyminen. Hyvä elämä merkitsee myös tasapainoa. Tasapainoisuus puolestaan ei ole selviö vaan saattaa vaatia pitkiäkin ponnisteluja. Ihmisen on oltava valmis sietämään muutoksia ja väliaikaista epävarmuutta, jotka voivat olla tarpeellisia kypsympien vaiheita.

5.2 Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat lukion toimintakulttuuria jäsentäviä toimintaperiaatteita ja oppiainerajat ylittäviä, opetusta eheyttäviä painotuksia. Niissä on kysymys koko elämäntapaa koskevista asioista.

Kaikkia aihekokonaisuuksia yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija osaa

- havainnoida ja analysoida nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä,
- esittää perusteltuja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta,
- arvioida omaa elämäntapaansa ja vallitsevia suuntauksia tulevaisuusnäkökulmasta sekä
- tehdä valintoja ja toimia tavoiteltavana pitämänsä tulevaisuuden puolesta.

Kempeleen lukion ykkösaihekokonaisuuksia ovat

- **viestintä- ja mediaosaaminen**
- **kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus.**

Muita aihekokonaisuuksia ovat

- **aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys**
- **hyvinvointi ja turvallisuus**
- **kestävä kehitys**
- **teknologia ja yhteiskunta.**

Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa oppiaineeseen luontuvalla tavalla ja lukion toimintakulttuurissa. Aihekokonaisuuksien pääasiat sisältyvät opetussuunnitelman ainekohtaisiin osiin.

VIESTINTÄ- JA MEDIAOSAAMINEN

Inhimillinen vuorovaikutus perustuu viestimiseen. Koulumme viestintäopetukseen mahtuu erilaisia tilanteita vapaasta keskustelusta tehokkaaseen tiedottamiseen ja arkisista mielipiteen perusteluista taiteelliseen ilmaisuun. Opetuksessa korostetaan sitä, että jokaisen on viestiessään pystyttävä ottamaan huomioon vastaanottaja ja jokaisen on vastaanottajana kyettävä tulkitsemaan lähetetyn viestin merkityksiä. Opiskelijaa kannustetaan havainnoimaan ihmisten välistä monimuotoista viestintää ja kehittämään omia viestintätaitojaan.

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja viestintäkulttuurista
- rohkaistuu viestimään
- oppii käyttämään erilaisia viestintätapoja ja -tekniikoita omassa ilmaisussaan

- tunnistaa ja osaa analysoida viestinnän luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- arvostaa omia vahvuuksiaan viestijänä.

Mediat ovat tärkeä osa viestintää. Lukio-opetus tarjoaa opiskelijalle opetusta ja toimintamuotoja, joiden avulla hän syventää ymmärrystään median keskeisestä asemasta ja merkityksestä kulttuurisamme. Lukio vahvistaa opiskelijan aktiivista suhdetta mediaan ja valmiutta vuorovaikutukseen sekä yhteistyötä paikallisen ja alueellisen median kanssa. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään media-vaikutuksia, median roolia viihdyttäjänä ja elämysten antajana, tiedon välittäjänä ja yhteiskunnallisen vaikuttajana, käyttäytymismallien ja yhteisöllisyyden kokemusten tarjoajana sekä maailman- ja minäkuvaan muokkaajana. Opiskelija havainnoi ja erittelee kriittisesti median kuvaaman maailman suhdetta todellisuuteen. Opiskelija oppii huolehtimaan yksityisyyden suojastaan, turvallisuudestaan ja tietoturvastaan liikkuessaan mediaympäristöissä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa riittävät viestien tulkinta- ja vastaanottotaidot: hän oppii mediakriittisyyttä valinnoissa ja mediatekstien tulkinnoissa sekä kuluttajan tarvitsemia yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja
- osaa käsitellä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä: hän oppii vastuuta median sisällöntuottamisessa, käytössä ja mediakäyttäytymisessään
- saa paremmat vuorovaikutus-, viestintä- ja vaikuttamistaidot
- pystyy tuottamaan mediatekstejä ja monipuolistamaan ilmaisullista osaamistaan tuottaessaan itse mediatekstien sisältöjä ja välittäessään niitä
- tottuu käyttämään mediaa opiskelun välineenä ja opiskeluympäristönä, harjaantuu käyttämään mediaa opiskeluun liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä tiedonhankinnassa ja välittämisessä
- tuntee median toimintaan vaikuttavia taloudellisia ja yhteiskunnallisia tekijöitä
- saa tietoa viestintäalasta, mediatuotannosta ja tekijänoikeuksista.

Mediaosaaminen on lukiossa sekä taitojen että tietojen oppimista. Media on sekä opiskelun kohde että väline. Mediakasvatus on verbaalisten, visuaalisten, auditiivisten, teknisten ja yhteiskunnallisten taitojen sekä opiskelutaitojen kehittämistä. Se edellyttää oppiaineiden välistä yhteistyötä ja yhteistyötä eri viestintävälineiden kanssa sekä oppimista aidoissa toimintaympäristöissä. Lukion eri oppiaineet määrittelevät ja rakentavat suhteensa mediaan ja siinä tapahtuvaan kommunikaatioon, sen tekniikkaan, sisältöihin, materiaaleihin ja sen ympärille syntyvään mediakulttuuriin. Mediaosaamisessa korostuvat monivälineisyys ja visuaalisuus.

KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KULTTUURIEN TUNTEMUS

Kempeleen lukio tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuksia rakentaa kulttuuri-identiteettiään äidinkielen, menneisyyden jäsentämisen, uskonnon, taide- ja luontokokemusten sekä muiden opiskelijalle merkityksellisten asioiden avulla. Opiskelijan tulee tietää, mitä yhteiset pohjoismaiset, eurooppalaiset ja yleisinhimilliset arvot ovat ja miten ne tai niiden puute näkyvät omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa. Lukio tarjoaa opiskelijalle runsaasti mahdollisuuksia ymmärtää, miten kulttuuriperintömme on muodostunut ja mikä voi olla hänen tehtävänsä kulttuuriperinnön ylläpitäjänä ja uudistajana.

Lukio vahvistaa opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta, joiden perustalta on mahdollista saavuttaa kulttuurien välisen toiminnan taito ja menestyä kansainvälisessä yhteistyössä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurikäsitteen erilaisia tulkintoja ja osaa kuvata kulttuureiden erityispiirteitä
- tuntee henkistä ja aineellista kulttuuriperintöä
- on tietoinen omasta kulttuuri-identiteetistään, tietää, mihin kulttuuriseen ryhmään hän tahtoo kuulua, ja osaa toimia oman kulttuurinsa tulkkina
- arvostaa kulttuureiden monimuotoisuutta elämän rikkautena ja luovuuden lähteenä sekä osaa pohtia tulevan kulttuurikehityksen vaihtoehtoja
- osaa kommunikoida monipuolisesti myös vierailla kielillä kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa
- pyrkii toimimaan aktiivisesti keskinäiseen kunnioittamiseen perustuvan monikulttuurisen yhteiskunnan rakentamiseksi.

Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kulttuuriympäristönä ja hyviin tapoihin sekä lukion omiin traditioihin, juhliin ja muihin tapahtumiin. Opiskelijoita kannustetaan monikulttuuriseen vuorovaikutukseen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

AKTIIVINEN KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi, vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi. Se merkitsee osallistumista ja vaikuttamista yhteiskunnan eri alueilla poliittiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen toimintaan sekä kulttuurielämään. Osallistumisen tasot ovat paikallinen, valtakunnallinen, eurooppalainen ja globaali.

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteiden ja ihmisoikeuksien tuntemustaan
- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä kunnioittaen muiden mielipiteitä
- tuntee yhteiskunnan erilaisia osallistumisjärjestelmiä sekä niiden toimintatapoja
- haluaa osallistua lähiyhteisön, kotikunnan, yhteiskunnan ja elinympäristön yhteisen hyvän luomiseen yksilönä ja ryhmässä sekä vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon
- omaksuu aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden toimintatavakseen
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja, mahdollisuuksia ja toimintaperiaatteita
- ymmärtää työn merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle
- tuntee kuluttajan vaikuttamiskeinot ja osaa käyttää niitä.

Aihekokonaisuuden toteuttamisen pääpaino on käytännön harjoittelussa sekä omakohtaisten osallistumis- ja vaikuttamiskokemusten luomisessa. Koulun oman aktiivisen toiminnan lisäksi tällaista opiskeluympäristöä voidaan kehittää yhteistyössä muiden yhteiskunnan elimien, erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa.

HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS

Lukioyhteisö luo edellytyksiä osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeudenmukaisuuden kokemiselle. Nämä ovat tärkeitä elämänilon, mielenterveyden ja jaksamisen lähteitä. **Hyvinvointi ja turvallisuus** -aihekokonaisuuden tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää oman ja yhteisönsä hyvinvoinnin perusedellytykset. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puo-

lesta perheessä, lähiyhteisöissä ja yhteiskunnan jäsenenä. Se vakiinnuttaa hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää arkiosaamista, jota jokainen tarvitsee kaikissa elämänvaiheissa ja erityisesti elämän kriisitilanteissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ilmaista tunteita ja näkemyksiä vuorovaikutustilanteissa yhteisödynamiikkaa kehittäväällä tavalla sekä käsitellä myös pettymyksiä, ristiriitaisia kokemuksia ja konflikteja väkivallattomasti
- rohkaistuu ottamaan yksilöllistä vastuuta opiskeluyhteisön jäsenten hyvinvoinnista ja yhteisöllisyydestä sekä ottamaan itse vastaan yhteisön tukea
- osaa arvioida, mitkä yhteisölliset ja yhteiskunnalliset toimintatavat tai rakenteelliset tekijät edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja mitkä voivat ne vaarantaa
- toimii niin, että hän vaikuttaa myönteisesti opiskeluyhteisönsä hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tunnistaa vakavat ongelmat sekä osaa niiden ilmaantuessa hakea apua ja käyttää hyvinvointipalveluita tai ryhtyä muihin tarkoituksenmukaisiin toimiin myös poikkeustilanteissa
- osaa kohdata muutoksia ja epävarmuutta sekä rakentaa pohjaa uusille mahdollisuuksille.

Hyvinvointi- ja turvallisuuskokemus on yleensä samanaikaisesti fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen. Kysymys oikeudenmukaisuuden toteutumisesta liittyy siihen olennaisena osana. Kokemus on yksilöllinen, mutta sen perusta yhteisöllinen.

KESTÄVÄ KEHITYS

Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet. Ihmisen tulee oppia kaikessa toiminnassaan sopeutumaan luonnon ehtoihin ja maapallon kestävästi elämään. Lukio kannustaa opiskelijoita kestävästi elämään ja toimintaan kestävästi elämisen puolesta.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestävästi elämisen ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden samanaikainen toteuttaminen tekee kehityksestä kestävästi elämisen
- osaa mitata, arvioida ja analysoida sekä luonnonympäristössä että kulttuuri- ja sosiaalisessa ympäristössä tapahtuvia muutoksia
- pohtii, millainen on kestävä elämäntapa, luontoa pilaamaton ja ekotehokas tuotanto ja yhdyskunta, sosiaalista pääomaansa vahvistava yhteisö ja yhteiskunta sekä luontoperustastaan ylisukupolvisesti huolehtiva kulttuuri
- osaa ja tahtoo toimia kestävästi elämisen puolesta omassa arjessaan lukiolaisena, kuluttajana ja aktiivisena kansalaisena
- osaa tehdä yhteistyötä paremman tulevaisuuden puolesta paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kestävän kehityksen haasteita opitaan tarkastelemaan monista näkökulmista: Selvitetään, miten ihmistoiminta on vaikuttanut ympäristöön ja miten ihmisen tapa muokata ympäristöjään on muuttunut kulttuurievoluution aikana. Analysoidaan maailmanlaajuisia ympäristöuhkia ja niiden syitä sekä keinoja korjata kehityksen suuntaa. Tarkastellaan väestönkasvuun, köyhyyteen ja nälkään liittyviä ongelmia. Arvioidaan aineiden ja energian kiertokulkuja luonnossa ja tuotantojärjestelmissä sekä opetellaan säästämään energiaa ja raaka-aineita. Pohditaan, millaista voisi olla taloudellinen kasvu,

joka ei perustu raaka-aineiden ja energian käytön lisäämiseen, ja mikä merkitys talouden vakaudella on ympäristönsuojelulle ja ihmisten hyvinvoinnille. Tutustutaan kestävän kehityksen periaatteita toteuttaviin yrityksiin ja teknologioihin sekä opitaan käyttämään kuluttajan vaikutuskeinoja. Selvitetään, miten ihmisen toiminnot voivat sopeutua ympäristöihinsä kulttuuriperintöä arvostaen ja luonnon monimuotoisuutta vaarantamatta. Harjoitellaan kestävän elämäntavan käytäntöjä ja selvitetään niiden rakenteellisia edellytyksiä. Opetukseen ja lukion arkeen tuodaan esimerkkejä onnistuneista käytännöistä.

Rohkaistuaakseen aktiiviseksi kestävän kehityksen edistäjäksi opiskelija tarvitsee kokemuksia siitä, että hänen omilla eettisillä, käytännöllisillä, taloudellisilla, yhteiskunnallisilla ja ammatillisilla valinnoillaan on merkitystä. Kestävän kehityksen edistämisessä luodaan yleiskuva muutostarpeiden mittavuudesta ja siitä, että tarvittaviin tuloksiin päästään vain laajalla yhteistyöllä.

TEKNOLOGIA JA YHTEISKUNTA

Teknologian kehittämisen lähtökohtana on ihmisen tarve parantaa elämänsä laatua ja helpottaa elämänsä työ- ja vapaa-aikanaan. Teknologian perustana on luonnossa vallitsevien lainalaisuuksien tunteminen. Teknologia sisältää tiedon ja taidon suunnitella, valmistaa ja käyttää teknologisia tuotteita, prosesseja ja järjestelmiä. Opetuksessa korostetaan teknologian ja yhteiskunnan kehittymisen vuorovaikutteista prosessia.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnontieteiden ja muiden tieteenalojen tietoa pohtiessaan teknologian kehittämismahdollisuuksia
- ymmärtää ja osaa arvioida ihmisen suhdetta nykYTEknologiaan sekä osaa arvioida teknologian vaikutuksia elämäntapaan, yhteiskuntaan ja luonnonympäristön tilaan
- osaa arvioida teknologian kehittämistä ohjaavia eettisiä, taloudellisia, hyvinvointi- ja tasa-arvonäkökohtia sekä ottaa perustellen kantaa teknologisiin vaihtoehtoihin
- ymmärtää teknologian ja talouden vuorovaikutusta sekä osaa arvioida teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työn sisältöön ja työllistymiseen
- oppii yrittäjyyttä ja tutustuu paikalliseen työelämään.

Aihekokonaisuus ohjaa opiskelijaa pohtimaan teknologian kehittämistä suhteessa yhteiskunnallisiin muutoksiin historiallisista, ajankohtaisista ja tulevaisuuden näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, käyttämään ja hallitsemaan teknologiaa. Hän oppii teknologian kehittämistyöhön kuuluvaa innovatiivisuutta ja ongelmanratkaisutaitoja. Hän oppii tarkastelemaan teknologian arvo- lähtökohtia ja seurannaisvaikutuksia. Nykyihmisen riippuvuutta teknologiasta tutkitaan ja pohditaan yksilön, työelämän ja vapaa-ajan kysymyksinä. Erityisesti kiinnitetään huomiota ihmisen perustarpeiden näkökulmasta välttämättömyyden ja ei-välttämättömyyden teknologiaan. Opiskelijaa kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen sekä osallistumaan yksilönä ja kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sitä koskevaan päätöksentekoon.

Aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan tutustumalla eri alojen teknologioihin. Näitä ovat esimerkiksi hyvinvointi ja terveys, informaatio ja viestintä, muotoilu ja musiikki, ympäristönsuojelu, energiantuotanto, liikenne sekä maa- ja metsätalous.

6 OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI KEMPELEEN LUKIOSSA

6.1 Arvioinnin tavoitteet

"Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimista ja työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti." (Lukiolaki 629/1998, 17 § 1 mom)

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukion aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorittamisessa. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

Arvioinnilla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteittensa asettamiseen ja työskentelytapojensa tarkentamiseen.

6.2 Kurssisuorituksen arviointi

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Arvioinnin tehtävänä on antaa palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Kurssisuoritusten arviointi on monipuolista ja perustuu paitsi mahdollisiin kirjallisiin kokeisiin, opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja opiskelijan tietojen ja taitojen arviointiin. Myös opiskelijan oma itsearviointi – esimerkiksi arviointikeskustelut – voidaan ottaa huomioon arvioinnissa.

“Osa opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti.” (Lukioasetus 810/1998, 4 § 1 mom)

"Opiskelijalle voidaan hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta." (Lukioasetus 810/1998, 4 § 2 mom)

Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytty arvosana. Oppiaineiden kurssien esittelyn yhteydessä on kerrottu itsenäisesti opiskeltaviksi soveltuvista kursseista ja niiden suoritusperiaatteista.

Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvien osien edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Kurssin tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä arvioidaan myös tällöin riittävän laaja-alaisesti.

"Opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä on annettava riittävän usein tietoa opiskelijalle ja hänen huoltajalleen. Tietojen antamisesta määrätään tarkemmin opetussuunnitelmassa." (Lukioasetus 810/1998, 6 § 1 mom)

Todistus opintojen etenemisestä annetaan jokaisen jakson jälkeen. Jotta oppilaitos voisi varmistaa, että huoltajat saavat asetuksen mukaisen tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, Kempeleen lukio edellyttää huoltajan allekirjoitusta tiedotteisiin sellaisilta opiskelijoilta, jotka eivät vielä ole täysi-ikäisiä.

"Edellä 1 momentissa tarkoitettu arvostelu annetaan numeroin tai muulla opetussuunnitelmassa määrättyllä tavalla. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4." (Lukioasetus 810/1998, 6 § 2 mom)

Opiskelijan kurssiarvosana voidaan antaa vasta, kun arvioinnin edellytykset täyttyvät. Annettujen näyttöjen taso määrittelee arvosanan. Myös arvosana neljä edellyttää aina, että arvioinnin edellytykset täyttyvät.

Kunkin oppiaineen pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin. Muiden syventävien sekä soveltavien kurssien arviointitavat on määritelty oppiaineiden esittelyn yhteydessä luvussa 7. Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat myös täydentää ja täsmentää numeroarvosanaa.

Kesken olevan kurssisuorituksen merkinä on Kempeleen lukiossa A-kirjain.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, joista on kouluun toimitettu todistus, otetaan huomioon kurssien arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaikeissa tapauksissa muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Tällaisia vammoja ja vaikeuksia ovat muun muassa lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista. Kirjallisten töiden kompensaatiossa otetaan huomioon vamman tai häiriön vaikeusaste, oppiaineen luonne ja ylioppilastutkintolautakunnan käytänteet.

ARVIOINNIN SUORITTAJAT JA ARVIOINTIPERUSTEISTA TIEDOTTAMINEN

"Opiskelijan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai aineryhmän osalta opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä." (Lukioasetus 810/1998, 9 § 1 mom)

"Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen." (Lukioasetus 810/1998, 9 § 2 mom)

Arviointiperusteista tiedottaminen parantaa opettajien ja opiskelijoiden oikeusturvaa ja motivoi opintoja. Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin arviointiperusteet selvitetään opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa.

OPINNOISSA ETENEMINEN

"Opetussuunnitelmassa määrätään oppiaineittain tai aineryhmittäin kursseista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä asianomaisen aineen tai aineryhmän opinnoissa etenemiseen. Opiskelijalle, joka ei ole suorittanut edellä mainittuja opintoja hyväksytysti tulee varata mahdollisuus

osoittaa saavuttaneensa sellaiset tiedot ja taidot, jotka mahdollistavat opinnoissa etenemisen." (Lukioasetus 810/1998, 7 § 1 mom)

Kempeleen lukiossa opiskelijan opintojen etenemistä seuraavat aineenopettaja, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja rehtori sekä koko opettajakunta. Erityisesti kiinnitetään huomiota keskeytettyihin kursseihin, hylättyihin ja avoinna oleviin arvosanoihin sekä etenemisesteisiin. Etenemiseste muodostuu kahdesta ajallisesti peräkkäin hylätysti suoritetusta saman oppiaineen valtakunnallisesta kurssista. Koulukohtaisilla kursseilla ei siis voi poistaa etenemisestettä.

Etenemisesteellä ei voida kuitenkaan tiukentaa luvussa 6.3 esiteltyä oppiaineen oppimäärän suoritustasvaatimusta.

Kempeleen lukiossa on mahdollista korottaa hyväksyttyä kurssiarvosanaa suorittamalla kurssi uudestaan. Lisäksi korotuskuulustelussa toisen, kolmannen ja neljännen vuoden opiskelija voi yrittää korottaa yhtä hyväksyttyä kurssiarvosanaa lukuvuoden aikana. Lopulliseksi kurssiarvosanaksi tulee kyseisistä suorituksista parempi.

OPINTOJEN HYVÄKSI LUKEMINEN

"Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia." (Lukiolaki 629/1998, 23 § 1 mom)

"Päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksi lukemisesta tulee sitä erikseen pyydettyä tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista." (Lukiolaki 629/1998, 23 § 2 mom)

Kempeleen lukiossa muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemisesta päättää rehtori kuultuaan tarvittaessa kyseisen aineen opettajaa.

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa (L 629/98, 23 §) on säädetty, opintojen hyväksi lukemisella vältetään opintojen päällekkäisyyttä ja lyhennetään opiskeluaikaa. Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

Arvosana-asteikko 1–5	Lukion arvosana-asteikko	Arvosana-asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi.

Ulkomailla suoritettut opinnot voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi. Mikäli ne luetaan hyväksi pakollisiin tai valtakunnallisiin syventäviin kurs-

seihin, niistä annetaan numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kurseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan pyynnöstä järjestetään lisäkuulustelu osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

6.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi

"Lukion opinnot jaetaan kolmeen osaan: pakollisiin, syventäviin ja soveltaviin kurseihin." (Valtioneuvoston asetus 955/2002; liite 1)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja syventävistä kursseista sekä niihin läheisesti liittyvistä soveltavista kursseista. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin. Kempeleen lukion soveltavia kurseja ei lueta muihin oppiaineisiin. Poikkeuksen muodostavat lukiodiplomikurssit.

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvosanana. Mainituista opinnoista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskeltujen pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien määrä	Suurin mahdollinen hylättyjen kurssiarvosanojen määrä
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa. Kunkin oppiaineen koulukohtaisten syventävien kurssien sekä soveltavien kurssien arviointitapa on määritelty kunkin oppiaineen esitteen yhteydessä.

"Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus erillisessä kuulustelussa arvosanan korottamiseen." (Lukioasetus 810/1998, 8 § 3 mom)

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvostelusta määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, arvosanaa korotetaan.

Valtakunnallisten pakollisten ja syventävien kurssien pohjalta muodostuvaa arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi

- koulukohtaisten syventävien ja oppimäärään mahdollisesti kuuluvien soveltavien kurssien pohjalta saadulla lisänäytöllä
- opiskelijan arvioinnista päättävien harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

PÄÄTTÖTODISTUKSESSA NUMEROIN ARVIOITAVAT OPPIAINEET

Lukioasetuksen määrittämin numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

Opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

6.4 Lukion oppimäärän suoritus

"Opetusta eri oppiaineissa ja opinto-ohjausta annetaan keskimäärin 38 tuntia kestävinä kursseina. Opiskelijalle vapaaehtoiset opinnot voivat olla kestoltaan edellä mainittua lyhyempiä tai pitempiä. Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. ... " (Lukioasetus 810/1998, 1 § 1 mom)

Opiskelijan henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaan kuuluvia pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja tulee olla opiskeltu vähintään siinä laajuudessa kuin ne on määritelty valtioneuvoston 14.11.2002 antamassa tuntijakopäätöksessä. (Valtioneuvoston asetus 955/2002; liite 1)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Oppilaitoskohtaisista syventävistä ja soveltavista kursseista luetaan mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

ARVIOINNIN UUSIMINEN JA OIKAISU

"Opinnoissa etenemistä tai päättöarviointia koskevan päätöksen uusimista on pyydettävä kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä." (Lukioasetus 810/1998, 13 § 1 mom)

"Jos 1 momentissa tarkoitettu uusi arviointi tai ratkaisu, jolla pyyntö on hylätty, on ilmeisen virheelinen, lääninhallitus voi opiskelijan pyynnöstä velvoittaa opettajan toimittamaan uuden arvioinnin tai määrätä opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen muutettavaksi taikka määrätä, mikä arvosana opiskelijalle on annettava." (Lukioasetus 810/1998, 13 § 2 mom)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

"Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Kesken lukion oppimäärän suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan erotodistus, johon merkitään arvostelu suoritetuista opinnoista. Yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittaneelle annetaan todistus oppimäärän suorittamisesta." (Lukioasetus 810/1998, 8 § 1 mom)

"Päättö- ja erotodistukseen sekä yhden tai useamman aineen suorittamisesta annettavaan todistukseen sovelletaan mitä 6 §:ssä säädetään." (Lukioasetus 810/1998, 8 § 2 mom)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun henkilö on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- tiedot oppilaitoksen todistuksenanto-oikeudesta
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimäärästä
 - A: perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen kielen oppimäärä
 - B1: perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkaneen yhteisen kielen oppimäärä
 - B2: perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä
 - B3: lukiossa alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi: kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu).

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset erillisistä näytöistä, kuten suoritetuista lukiodiplomeista, suullisen kielitaidon kokeista, sekä erittely muissa oppilaitoksissa suoritetuista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät ole mukana oppiaineiden oppimäärien yhteydessä.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän kursseista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, siitä tehdään merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet ja niissä suoritettut kurssit sekä kunkin kurssin arvosana tai merkintä kurssin suorittamisesta (suoritettu/hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista tiedostoa, josta ilmenevät suoritettut kurssit ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaiskurssimäärä.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

7 KEMPELEEN LUKION OPPIAINEET

7.1 Valtakunnalliset oppiaineet

7.1.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta ohjaa näkemys äidinkielestä käsitejärjestelmänä, jolla ihminen jäsentää maailmaa ja rakentaa sosiaalista todellisuutta. Äidinkielen myötä ihminen omaksuu yhteisönsä kulttuurin ja rakentaa omaa identiteettiään. Tämä mahdollistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä kulttuurin jatkuvuuden ja sen kehittämisen.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine, joka tarjoaa aineksia kielelliseen ja kulttuuriseen yleissivistykseen sekä oppimiseen. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurintutkimuksesta. Kielen, kirjallisuuden ja viestinnän tietoja sekä lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja opitaan erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus opastaa arvostamaan omaa kulttuuria ja kieltä. Oppiaine ohjaa monikulttuurisuuden ja monikielisyyden ymmärtämiseen ja kielelliseen ja kulttuuriseen suvaitsevuuteen.

Lukion kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kaunokirjallisuuden ymmärtäminen, tekstien erittelyminen ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kaunokirjallisuus tarjoaa aineksia henkiseen kasvuun, kulttuuri-identiteetin muodostumiseen ja omien ilmaisuvarojen monipuolistamiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus tähtää sellaisiin viestintä- ja vuorovaikutustaitoihin, jotka luovat riittävät edellytykset jatko-opinnoille, osallisuudelle työelämässä ja aktiiviselle kansalaisuudelle. Sosiaalinen vuorovaikutus ja oppiminen perustuvat monipuoliseen viestintäosaamiseen ja vankkaan luku- ja kirjoitustaitoon sekä taitoon käyttää kieltä tilanteen vaatimalla tavalla. Oppiaine äidinkieli ja kirjallisuus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn ja tulkintaan.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat toiminnallisessa yhteydessä toisiinsa. Niitä yhdistävänä tekijänä on kieli ja näkemys ihmisestä tavoitteellisesti toimivana, itseään ilmaisevana, merkityksiä tulkitsevana ja tuottavana viestijänä.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja ajattelun keskinäisen suhteen
- syventää tietoaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää ja monipuolistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen vuorovaikutukseen
- oppii käyttämään kieltä entistä tarkoituksenmukaisemmin sekä puheessa että kirjoituksessa

- oppii ymmärtämään ja analysoimaan tekstin ja kontekstin suhdetta
- syventää tekstitaitojaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä entistä tietoisempaan niiden tavoitteista ja konteksteista
- oppii arvioimaan tekstin ilmaisua, esimerkiksi retorisia keinoja ja argumentaatiota, sekä soveltamaan tietojaan tekstien vastaanottamiseen ja tuottamiseen
- ymmärtää kirjallisuuden merkityksen yksilölle ja yhteisölle
- syventää kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleisivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa
- hallitsee kirjoitetun kielen normit ja ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden
- osaa valikoida ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituksiperiä, osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa oppiaineen opiskelussa
- pystyy toimimaan oman kulttuurialueensa edustajana ja tuntijana
- nauttii kulttuurista ja arvostaa sen monipuolisuutta.

ARVIOINTI

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arviointi kohdistuu monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto kurssien tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy seuraamaan omaa edistymistään. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä toisilta opiskelijoilta etä opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittämisessä tärkeitä. Opetuksessa kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

Kurssit ÄI1–ÄI10 arvostellaan asteikolla 4–10. Kurssit ÄI11–ÄI13 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Arvosteltavien töiden määrä vaihtelee kurseittain. Kaikissa kurseissa ÄI1–ÄI13 suorittamatta jääneet työt alentavat arvosanaa tuntuvasti. Jotta kurssi ylipäättään voidaan arvostella, vähintään puolet kurssin töistä on oltava suoritettuna.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Pakolliset kurssit ÄI1–ÄI6 suoritetaan numerojärjestyksessä. Jos opiskelija hyväksytystä syystä joutuu poikkeamaan ko. järjestyksestä, myöhässä suoritettavaan kurssiin liitetään ylimääräinen työ.

Pakolliset kurssit ÄI1–ÄI6 jakautuvat opiskeluvuosiin seuraavasti: kurssit ÄI1 ja ÄI2 suoritetaan ensimmäisenä, kurssit ÄI3–ÄI5 toisena ja kurssi ÄI6 kolmantena vuonna. Valtakunnallisista syventävistä kurseista kurssi ÄI7 sijoittuu toiseen tai kolmanteen vuoteen ja kurssit ÄI8 sekä ÄI9 sijoituvat kolmanteen vuoteen. Koulukohtaiset syventävät kurssit suositellaan suoritettavaksi seuraavasti: ensimmäisenä opiskeluvuonna kurssi ÄI10, toisena vuonna kurssit ÄI11 ja ÄI12 sekä kolmantena vuonna kurssi ÄI13.

Mitään kurseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, sillä äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu on koko ajan elävää vuorovaikutusta. Kehittyminen kaikilla äidinkielen ja kirjallisuuden alueilla edellyttää monipuolista teoreettista pohdiskelua ja käytännön harjoittelua niin kieleen, kirjallisuuteen, puheviestintään, kirjoittamiseen kuin medioihinkin liittyvien tietojen ja taitojen osalta.

ÄIDINKIELEN JA KIRJALLISUUDEN PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla toteutetaan aineen sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kieli, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla syvennetään kirjoitetun kielen hallintaa ja kehitetään lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja sekä luetaan runsaasti kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Erityisesti kiinnitetään huomiota päättelevään ja kriittiseen lukutaitoon.

Aihekokonaisuuksista **viestintä- ja mediaosaaminen** sisältyy kaikkiin pakollisiin kursseihin, **kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus** painottuu kursseihin ÄI3, ÄI5 ja ÄI6, **aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys** kurssiin ÄI4, **hyvinvointi ja turvallisuus** kurssiin ÄI1, **kestävä kehitys** kurssiin ÄI6 ja **teknologia ja yhteiskunta** kurssiin ÄI2.

ÄI1 KIELI, TEKSTIT JA VUOROVAIKUTUS

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja niiden tulkinnasta syvenee, ja hänen taitonsa lukea tekstejä kehittyy. Hän osaa jäsentää viestintäympäristöään sekä tunnistaa omia taitojaan puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana, lukijana ja median käyttäjänä niin, että hänen viestijäkuvansa tarkentuu.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstikäsitustään
- oppii tarkastelemaan monenlaisia tekstejä entistä tietoisempana tulkintaansa ohjaavista seikoista
- ymmärtää tekstin merkityskokonaisuutena ja tarkastelee sen piirteitä tavoitteen, viestintätilanteen ja -välineen kannalta
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä entistä tietoisemmin
- tottuu huoltamaan tuottamiensa tekstien kieliasua
- syventää tietojaan ryhmäviestinnästä: hän kehittää ja oppii arvioimaan omia osallistumistapojaan ryhmän vuorovaikutuksen ja ilmapiirin sekä ryhmätyön tai keskustelun tuloksellisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- Tekstien tulkintaa ja tuottamista ohjaavia perustekijöitä, kuten tavoite, vastaanottaja, tekstilaji ja tekstityyppi
- viestintätilanteen ja -välineen vaikutus tekstiin
- tekstikäsitteen syventäminen, esimerkiksi puhutut ja kirjoitetut tekstit, mediatekstit, sähköiset ja graafiset tekstit, asia- ja kaunokirjalliset tekstit, julkiset ja yksityiset tekstit
- erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia ja harjoittelua: ymmärrettävyys, havainnollisuus ja eheys
- tekstien referointi ja kommentointi
- omien viestintätietojen, -taitojen, -asenteiden ja -motivaation arviointi lukio-opiskelun näkökulmasta
- vuorovaikutustaidot ryhmässä
- kielenhuolto: puhe- ja kirjakieli, alkukirjain, yhdyssanat, lukusanat.

ÄI2 TEKSTIEN RAKENTEITA JA MERKITYKSIÄ

Opiskelija harjaantuu erittelemään tekstien kieltä, rakenteita ja merkityksiä sekä oppii näkemään tekstin yhteyden kontekstiin ja muihin teksteihin. Opiskelija syventää tekstilajituntemustaan ja kehittyä erilaisten tekstien tuottajana.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida tekstien sisältöä, näkökulmia, tyyliä ja muotoa sekä oppii erittelemään tekstiä temporaalisista, kausaalisista, kontrastiivisista ja muista merkityssuhteista koostuvana kokonaisuutena,
- oppii tekstien erittelyssä tarvittavaa käsitteistöä ja pystyy soveltamaan sitä myös tuottaessaan itse tekstiä
- tottuu työstämään tekstiään oman ja toisten arvion pohjalta
- oppii suunnittelemaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä sekä kykenee välittämään sanomansa kuuntelijoille tai lukijoille tavoitteittensa mukaisesti
- oppii tiedonhankintastrategioita, käyttää painettuja ja sähköisiä tietolähteitä sekä löytää käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa kirjoitelmansa tai puhe-esityksensä pohjaksi.

Keskeiset sisällöt

- Tekstuaaliset keinot, esimerkiksi lausetyypit ja -rakenteet, sananvalinnat, kielen kuvallisuus; jaksotus, viittaussuhteet, kytkökset; fokusointi, aiheen rajausta ja näkökulman valinta
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi
- kirjoittaminen prosessina: tarkoituksenmukaisen aineksen haku ja kriittinen valikointi, aineistoon viittaaminen ja aineiston hyödyntäminen omassa tekstissä sekä tekstin ja sen kieliasun hiominen erityisesti rakenteen ja tekstin eheyden kannalta
- kielenhuolto: lausetyypit, välimerkit, sidosteisuus.

ÄI3 KIRJALLISUUDEN KEINOJA JA TULKINTAA

Opiskelijoiden käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää tietojansa kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä
- kehittyy fiktiivisten tekstien analysoijana erilaisia lukija- ja tulkintalähtökohtia sekä tarpeellisia kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- harjaantuu käyttämään kurssilla havainnoituja kielen keinoja tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.

Keskeiset sisällöt

- Kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa tulkinnan kannalta perusteltua käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen
- proosa kirjallisuudenlajina: kerrontateknisiä keinoja, esimerkiksi kertoja, näkökulma, aihe, henkilö, aika, miljö, teema, motiivi
- lyriikka kirjallisuudenlajina: käsitteinä esimerkiksi runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitallisuus, toisto, kielen kuvallisuus
- draama kirjallisuudenlajina
- novellien, runojen ja draaman erittelyä
- kirjallisuuden keinojen käyttöä omissa teksteissä
- kielenhuolto: pronominit, omistusliite, verbit, lauseenvastike.

ÄI4 TEKSTIT JA VAIKUTTAMINEN

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden kieltä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy argumentointiin ja syventää siihen liittyviä tietoja. Hän oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää medialukutaitoaan, jolloin hän pystyy analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia mediatekstejä, niiden taustoja ja tavoitteita sekä kriittisesti arvioimaan median välittämää informaatiota ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan
- osaa niin kirjoittajana kuin puhujanakin perustella monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioida vaikuttamispyrkimyksiä ja tekstin luotettavuutta
- osaa tarkastella kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja myös eettisistä lähtökohdista.

Keskeiset sisällöt

- Suora ja epäsuora vaikuttaminen: esimerkiksi suostuttelu, ohjailu, manipulointi; mainonta, propaganda; ironia, satiiri, parodia
- vaikuttamaan pyrkivien tekstien lajeja, graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos
- argumentointitavat ja retoriset keinot
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä
- tietoisesti vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä
- tekstien ideologisuus, lähdekritiikki ja mediakritiikki
- viestijän vastuu; mediavalinnat ja verkkoetiikka
- kielenhuolto: kongruenssi, rinnastus, rektio.

ÄI5 TEKSTI, TYYLI JA KONTEKSTI

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden tyyliä siten, että hän osaa ottaa huomioon kontekstin merkityksen tulkinnassa ja tekstin tuottamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan niin fiktiivisiä kuin asiatekstejäkin niiden kulttuurikontekstissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tyylin elementtejä ja niiden vaikutusta tekstin kokonaisuuteen
- pystyy itsenäiseen kirjoitusprosessiin aiheen ja näkökulman valinnasta, aineiston koonnista ja järjestelystä tekstin muokkaamisen ja tyylin hionnan kautta oman pohdiskelevan tekstin laadintaan
- kehittää omaa ilmaisutapaansa ja kirjallista tyyliään.

Keskeiset sisällöt

- Eri aikakausia ja tyylejä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä erityisesti kulttuurisen kontekstin näkökulmasta
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa
- tyylin aineksien, kuten sananvalinnan, sävyn, kielen kuvallisuuden, rytmin ja lauserakenteen, vaikutus tekstiin
- oppiaineen sisältöihin liittyvästä aiheesta, itse valitusta näkökulmasta laadittu pohdiskeleva teksti
- oman tyylin hiontaa ja huoltoa
- kielenhuolto: tyylin heikkoudet ja vahvuudet.

ÄI6 KIELI, KIRJALLISUUS JA IDENTITEETTI

Opiskelija saa yleiskuvan suomen kielen sekä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita ja ymmärtää eurooppalaisten kieli- ja kulttuurikontaktien vaikutuksen suomalaisen kulttuurin muotoutumiseen ja jatkuvaan muutokseen
- arvostaa nyky-Suomen monikulttuurisuutta ja -kielisyyttä ja ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle
- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja ja osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana.

Keskeiset sisällöt

- Teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen, kirjoitetusta kulttuurista nykviestintään
- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä; kielenohjailun periaatteet opiskelijan kielenkäytön näkökulmasta
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa

- suomalaista kaunokirjallisuutta aika- ja kulttuurikontekstissaan, keskeisiä teoksia ja teemoja
- kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista
- kielenhuolto: suomalaisen nykykielenhuollon kitkakohtia.

ÄIDINKIELEN JA KIRJALLISUUDEN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ylioppilaskirjoitusten äidinkielen kokeessa on kaksi pakollista osaa: tekstitaitojen koe ja esseekoe. Molemmat kokeet laaditaan pakollisten kurssien ja valtakunnallisten syventävien kurssien pohjalta.

ÄI7 PUHEVIESTINNÄN TAITOJEN SYVENTÄMINEN

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssi ÄI1.

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puheviestintään liittyviä tietojaan ja taitojaan sekä oppii arvioimaan puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puhekulttuurista
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmäviestintätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- arvostaa omia vahvuuksiaan puhujana.

Keskeiset sisällöt

- Esiintymisarkuuden voittaminen
- vuorovaikutustilanteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista puhekulttuuria.

ÄI8 TEKSTITAITOJEN SYVENTÄMINEN

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssit ÄI1–ÄI5.

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan analysoida ja tuottaa tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä
- varmentaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliältään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä
- saa valmiudet ylioppilastutkinnon tekstitaidon kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Kerrataan ja syvennetään seuraavia asioita:

- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet
- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely
- tekstitaidon kokeen vastausten vaatimukset
- tekstitaidon kokeen viimeisimpien tehtävien tarkastelu
- tekstitaidon kokeen harjoittelu
- kielenhuolto I: puhe- ja kirjakieli, alkukirjain, yhdyssanat, vierassanat, lukusanat, rektio, rinnastus, sanajärjestys.

ÄI9 KIRJOITTAMINEN JA NYKYKULTTUURI

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssit ÄI1–ÄI5.

Opiskelija perehtyy kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun, median ajankohtaisaiheisiin ja nykykirjallisuuteen. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee, ajattelutaitonsa kehittyy ja kirjallinen ilmaisunsa kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoja
- oppii arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia tekstejä eettisin ja esteettisin perustein ja näkemään niiden merkityksen osana yhteiskunnallista keskustelua
- löytää nykykirjallisuudesta itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- osoittaa kypsyyttä oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, ajattelun itenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- saa valmiudet ylioppilastutkinnon esseekokeeseen.

Keskeiset sisällöt

- Nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä
- ajankohtaisia suullisia ja kirjallisia puheenvuoroja kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheista
- mediatekstien ajankohtaisaiheiden, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelu
- osallistumista lukija- ja kirjoittajayhteisöön
- esseekokeen vaatimukset
- esseen rakentaminen
- esseekokeen viimeisimpien tehtävien tarkastelu
- kielenhuolto II: välimerkit, lause, virke, pronominit, verbit, kongruenssi, omistusliite.

ÄIDINKIELEN JA KIRJALLISUUDEN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kirjoittamisen kurssi ÄI10 on tarkoitettu kaikille. Kursseilla ÄI11–ÄI13 syvennyttään fiktiiviseen kirjoittamiseen, myytteihin ja kaunokirjallisuuteen.

ÄI10 KIRJOITTAMISEN JA TEKSTITAITOJEN ABC

Opiskelija perehtyy käytännön harjoituksin asiakirjoittamiseen. Hän perehtyy esseen ja koevastauksen kirjoittamisen eri vaiheisiin: ideointiin, jäsentelyyn, tekstin tuottamiseen, muokkaamiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kirjoittamisen prosessisen luonteen ja kirjoitusprosessin vaiheet
- omaksuu valmiuksia asiatekstien kirjoittamiseen
- syventää tietoja tekstilajien vaatimuksista
- oppii erittelemään tekstin ominaisuuksia
- tutustuu harjoitusten avulla tekstitaidon kokeeseen
- vahvistaa omaa kirjoittajaminäänsä.

Keskeiset sisällöt

- Prosessikirjoittaminen
- merkityssuhdekaavion ja muiden suunnittelukeinojen monipuolinen käyttö
- tekstin muokkaaminen
- tekstin havainnollistaminen
- tekstityyppien harjoittelu
- tekstitaidon harjoitukset.

ÄI11 SANATAITEILIJÄ

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssit ÄI1–ÄI3.

Opiskelija kirjoittaa monipuolisesti fiktiivisiä tekstejä omien mieltymystensä ja taipumustensa mukaisesti. Hän tarkastelee sanataiteen lajeja ja ilmaisutapoja ja ottaa oppia niistä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää erilaisten fiktiivisten tekstien tuntemustaan
- ymmärtää luovan kirjoittamisen prosessin
- tuottaa erilaisia fiktiivisiä tekstejä
- harjaantuu antamaan ja vastaanottamaan palautetta
- löytää uusia ilmaisukeinoja kaunokirjallisiin tekstilajeihin
- etsii persoonallista ilmaisutapaansa.

Keskeiset sisällöt

- Fiktiivisten tekstien kirjoittaminen ja analysoiminen
- tekstien arvioiminen ja palautteen antaminen
- tekstin muokkaaminen yksin ja ryhmässä
- erilaisten kaunokirjallisten tekstien lukeminen ja teksteistä keskusteleminen
- kuvan, äänen ja erilaisten tekstien hyödyntäminen virikkeenä
- mahdollinen kurssijulkaisu
- mahdollisuus perehtyä laajasti johonkin fiktiivisen kirjoittamisen lajiin.

ÄI12 MYYTTIEN MAAILMA

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssit ÄI1–ÄI3.

Opiskelijan käsitys myyteistä ja niiden ilmenemisestä sekä merkityksestä yksilön ja yhteisön elämässä syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään myyttistä maailmankuvaa
- tuntee oman kulttuurinsa myyttejä
- syventää käsitystään ihmisen olemuksesta sekä yksilönä että yhteisön jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- Myyttien syntypohja
- länsimainen ja itämainen ihmiskäsitys
- kirjallisuuden myytit
- myyttinen tarina
- oman aikakauden myytit
- suullinen projektityö myyteistä.

ÄI13 KIRJALLISUUDEN MAAILMA

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssit ÄI1–ÄI5.

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuuden tehtävistä, lajeista ja merkityksestä syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja
- laajentaa kirjallisuuden tuntemustaan temaattisesta näkökulmasta
- oppii luontevaan kirjallisuuskeskusteluun.

Keskeiset sisällöt

- Kirjallisuuden tutkimusmenetelmien monipuolinen hyödyntäminen
- kirjallisuusessee
- alustuksen ja kirjallisuuskeskustelun harjoittelu
- erilaiset kaunokirjalliset tekstit – runot, novellit, romaanit, näytelmät – valitusta näkökulmasta
- nykykirjallisuuden vastaanotto.

7.1.2 Ruotsi, perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä

Ruotsin kielen opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja. Se antaa heille ruotsin kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja, joita tarvitaan kansainvälisissä työympäristöissä, sekä tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Se auttaa opiskelijoita syventämään tietojaan kaksikielisestä Suomesta. Ruotsin kielen opetus antaa opiskelijoille valmiudet ruotsin kielen omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Ruotsin kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Ruotsin kielen opetuksessa noudatetaan Kempeleen kunnassa voimassa olevaa kieliohjelmaa (ks. <http://louhi.kempele.fi/lukio>). Katso myös liite 2.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite 3) tasot seuraavasti:

Oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1-oppimäärä	B1.2	B1.1	B1.2	B1.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta taroituksenmukaisin strategioin.

ARVIOINTI

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Kurssit RUB1–RUB7 arvostellaan asteikolla 4–10. Koulukohtaiset syventävät kurssit RUB8–RUB11 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIT

Kieliopin kertauskurssi (RUB8) suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä. Pakolliset kurssit RUB1–RUB3 suoritetaan numerojärjestyksessä, minkä jälkeen suoritetaan RUB 4 tai RUB 5. Kaikkien pakollisten kurssien jälkeen suoritetaan kurssit RUB6 ja RUB7. Koulukohtaisia syventäviä kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Kurssien aiheita käsitellään oman kulttuurin sekä suomenruotsalaisen ja pohjoismaisen kulttuuri-alueen kannalta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoilla on jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kurseittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla kummankin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja ruotsinkielisen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuuriin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi opiskelijoita ohjataan tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

RUOTSIN PAKOLLISET KURSSIT

RUB1 KOULU JA VAPAA-AIKA

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeen mukaan. Aihepiireinä ovat opiskelu ja nuorten harrastukset, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

RUB2 ARKIELÄMÄÄ POHJOISMAISSA

Kurssilla jatketaan sanaston ja rakenteiden vahvistamista ja painotetaan puheviestinnän harjoittamista sekä kirjoittamista lyhyiden viestinnällisten tehtävien avulla. Kurssilla jatketaan nuorten elämän, opiskelun, työn, harrastusten, palveluiden ja vapaa-ajan tarkastelua. Aihekokonaisuudet **hyvinvointi ja turvallisuus** ja **viestintä- ja mediaosaaminen** antavat näkökulmia kurssin aiheiden tarkasteluun. Vankennetaan suullisen viestinnän strategioiden hallintaa ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

RUB3 SUOMI, POHJOISMAAT JA EUROOPPA

Aihepiireinä ovat kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjoismaisena valtiona Euroopassa. Aihekokonaisuus **kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus** tarjoaa mahdollisuuksia käsitellä kurssin aiheita. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

RUB4 ELÄMÄÄ YHDESSÄ JA ERIKSEEN

Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Aihekokonaisuuksista korostuu **hyvinvointi ja turvallisuus**.

RUB5 ELINYMPÄRISTÖMME

Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Aihekokonaisuudet **kestävä kehitys, teknologia ja yhteiskunta** sekä **viestintä- ja mediaosaaminen** tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

RUOTSIN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

RUB6 PUHU JA YMMÄRRÄ PAREMMIN

Aihepiireinä ovat Pohjoismaat sekä niiden kulttuuri. Lisäksi kerrataan kurssien 1–5 sanastoa. Kurssilla harjoitellaan suullisen viestinnän ohella myös kuullun- ja tekstinymmärtämisen taitoja ylioppilaskoetta varten. Kurssisuoritukseen kuuluu osallistuminen Opetushallituksen laatimaan valtakunnalliseen suullisen kielitaidon kokeeseen.

RUB7 YHTEINEN MAAILMA JA KANSAINVÄLISTYMINEN

Aihealueita ovat maailmanlaajuiset ilmiöt ja kansainvälinen vaikuttaminen. Kurssilla käsitellään yhteiskunnallisia asioita, päätöksentekoon osallistumista sekä kansainvälistä vaikuttamista ja vastuuta. Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä entistä vaativamman kieliaiineksen avulla.

RUOTSIN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

RUB8 KIELIOPIN KERTAUSKURSSI

Tavoitteena on kerrata ja täydentää yläasteen tiedot lukion lähtötasoa vastaaviksi. Kurssilla kerrataan peruskielioppi kirjallisten ja suullisten tehtävien avulla. Lisäksi kurssilla on kuuntelu- ja kirjoitusharjoituksia.

RUB9 KUULLUN JA LUETUN YMMÄRTÄMINEN

Tavoitteena on oppia erilaisia strategioita kuullun- ja luetunymmärtämistaitojen kohentamiseksi. Kurssilla tehdään kuuntelu- ja tekstinymmärtämistehtäviä sekä harjoitellaan keskeistä sanastoa ja tehdään kirjoitusharjoituksia käsitellyistä aihepiireistä.

RUB10 KULTTUURIN TEKIJÖITÄ JA NÄKIJÖITÄ

Kurssilla käsitellään kulttuurin eri aloja Pohjoismaissa. Aihekokonaisuudet **kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus** ja **viestintä- ja mediaosaaminen** tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemistaan kulttuurin osa-alueista lyhyitä tuotoksia ja esittelevät ne.

RUB11 ABIEN KERTAUSKURSSI

Tavoitteena on vahvistaa keskeisiä rakenteita ja syventää kuuntelun- ja tekstinymmärtämisen taitoja sekä kehittää sanaston hallintaa ja aineen kirjoittamistaitoja. Kurssi valmentaa yo-kirjoitukseen.

7.1.3 Vieraat kielet

Vieraiden kielten opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja: se antaa heille kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja ja tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää opiskeltavan kielen kielialueen tai yhteisön kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Tällöin otetaan huomioon erityisesti eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus. Kielten opetus antaa opiskelijoille valmiudet kielten omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Opiskelijat tarvitsevat vieraiden kielten taitoja sekä jatko-opinnoissa että työelämässä. Vieras kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Vieraiden kielten opetuksessa noudatetaan Kempeleen kunnassa voimassa olevaa kieliohjelmaa (ks. <http://louhi.kempele.fi/lukio>). Katso myös liite 2.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite 3) tasot seuraavasti:

Kieli ja oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1
Saksa A	B1.1–B1.2	B1.1	B1.2	B1.1–B1.2
Ranska B2 Saksa B2 Venäjä B2	A2.2	A2.1–A2.2	A2.2–B1.1	A2.1–A2.2
Ranska B3 Saksa B3 Venäjä B3	A2.1–A2.2	A2.1	A2.1–A2.2	A1.3–A2.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta taroituksenmukaisin strategioin.

ARVIOINTI

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Vieraiden kielten valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan asteikolla 4–10. Vieraiden kielten koulukohtaiset syventävät kurssit arvioidaan kyseisen kielen luonnehdintojen yhteydessä erikseen mainitulla tavalla, kuitenkin yleensä asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIT

Vieraiden kielten valtakunnalliset kurssit suoritetaan pääsääntöisesti numerojärjestyksessä. Kurssien tarkka suoritusjärjestys määritellään jokaisen vieraan kielen kurssikuvausten kohdalla erikseen.

Aiheita käsitellään oman maan, opiskeltavan kielen kulttuurialueen ja kielestä ja aiheesta riippuen myös laajemmasta näkökulmasta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankoh-
taisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoilla on jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kurseittain. Opiskeltavan kielen rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kurseilla kunkin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Vaativimpia viestinnän muotoja harjoitetaan oppimäärissä, joiden opiskelu on alkanut peruskoulussa. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja opiskeltavan kielen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaudonkirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoavat tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi opiskelijoita ohjataan tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

- EN = englannin kieli
- RA = ranskan kieli
- SA = saksan kieli
- VE = venäjän kieli.

7.1.3.1 Perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut vieraitten kielten oppimäärä (A)

7.1.3.1.1 A-englanti

Englannin valtakunnalliset kurssit ja kurssi ENA10 arvostellaan asteikolla 4–10. Muut englannin kurssit arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssit ENA1–ENA4 suoritetaan numerojärjestyksessä, ja sen jälkeen suoritetaan kurssit ENA5 ja ENA6 vapaassa järjestyksessä. Tämän jälkeen suoritetaan valtakunnalliset syventävät kurssit ENA7 ja ENA8 ja koulukohtainen syventävä kurssi ENA10 vapaassa järjestyksessä. Kurssi ENA9 suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuonna, kurssi ENA11 toisena ja kurssi ENA12 kolmantena opiskeluvuonna. Kursseja ENA1, ENA2, ENA4, ENA5, ENA7 ja ENA10 ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Kursseja ENA8, ENA9, ENA11 ja ENA12 ei voi suorittaa itsenäisesti.

A-ENGLANNIN PAKOLLISET KURSSIT

ENA1 NUORI JA HÄNEN MAAILMANSA

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus **hyvinvointi ja turvallisuus** tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita ja keskustelua. Opiskelijaa ohjataan asettamaan tavoitteita englannin kielen opiskelulle ja seuraamaan niiden saavuttamista. Kurssilla opiskelijaa ohjataan myös omien opiskelutaitojensa kartoittamiseen ja annetaan valmiuksia keskeisten opiskelustrategioiden hallintaan.

ENA2 VIESTINTÄ JA VAPAA-AIKA

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet **hyvinvointi ja turvallisuus** sekä **viestintä- ja mediaosaaminen** korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisumuuteen. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia keskeisten opiskelustrategioiden hallintaan.

ENA3 OPISKELU JA TYÖ

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyyppillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus **aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys** tarjoaa nä-

kökökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla jatketaan omien tavoitteiden asettamista ja opiskelutaitojen kehittämistä.

ENA4 YHTEISKUNTA JA YMPÄRÖIVÄ MAAILMA

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. **Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys**-aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Kurssilla opiskelijaa johdatellaan kriittiseen lukemiseen ja mediakriittisyyteen.

ENA5 KULTTUURI

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet **kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus** ja **viestintä- ja mediaosaaminen** tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsitteelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen. Opiskelijaa ohjataan englanninkielisen kirjallisuuden lukemiseen. Opiskelija harjaantuu työskentelemään omaehtoisesti.

ENA6 TIEDE, TALOUS JA TEKNIikka

Kurssilla painotetaan vaativan, erikoissanastoa sisältävän hyvin abstraktinkin kieliaiineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus **teknologia ja yhteiskunta** korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Opiskelijaa kannustetaan kriittiseen lukemiseen ja mediakriittisyyteen.

A-ENGLANNIN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen. Yo-koe perustuu sekä pakollisiin että syventäviin valtakunnallisiin kursseihin.

ENA7 LUONTO JA KESTÄVÄ KEHITYS

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestävä kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä. Kurssilla harjoitellaan monipuolisesti eri yo-tehtävätyyppejä ja erityisesti vankennetaan kirjallisen tiivistelmän teon hallintaa.

ENA8 PUHU JA YMMÄRRÄ PAREMMIN

Kurssilla harjoitetaan englanninkielisen puheviestinnän strategioita ja suullista kielitaitoa eri tilanteissa. Tavoitteena on saavuttaa eurooppalaisen taitotasoasteikon taso B2.1 eli itsenäisen kielitaidon perustaso puhumisen osa-alueella. Aihepiirit liittyvät ajankohtaisiin tapahtumiin ja englannin kursien 3–7 teemoihin. Puhumista harjoitellaan teemoihin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Kurssisuoritukseen kuuluu osallistuminen Opetushallituksen laatimaan valtakunnalliseen suullisen kielitaidon kokeeseen. Kurssi arvioidaan asteikolla 4–10.

A-ENGLANNIN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Koulukohtaiset kurssit keskittyvät tiettyihin kielitaidon osa-alueisiin sekä valmentavat yökokeeseen. Kurssit ENA9 ja ENA11 on tarkoitettu niille opiskelijoille, joilla on suuria vaikeuksia edetä englannin opinnoissa.

ENA9 PERUSKURSSI

Kurssi on tarkoitettu niille, joilla on vaikeuksia aloittaa lukion englannin opintoja. Kurssilla kerrataan ja täydennetään peruskoulun tiedot lukion lähtötasoa vastaaviksi ja opastetaan opiskelijaa luki-on työtapoihin. Aihekokonaisuus **hyvinvointi ja turvallisuus** tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita.

ENA10 ABIKURSSI: MAAILMA TÄNÄÄN

Aihealueita ovat yhteiskunnalliset asiat, yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet. Kerrataan rakenteita ja pakollisten kurssien sanastoa. Harjoitellaan yo-koetta varten ja vahvistetaan eri tehtävätyyppien hallintaa. Kurssi arvioidaan asteikolla 4–10.

ENA11 KUULLUN JA LUETUN YMMÄRTÄMINEN

Kurssi on tarkoitettu niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia englannin opintoihin liittyvissä kuullun- ja luetunymmärtämistehtävissä. Kurssilla opiskelijaa opastetaan havaitsemaan, kuinka sisältö avautuu kuullun- ja luetunymmärtämistehtävissä. Tehdään helppoja ja helpohkoja kuuntelu- ja luetunymmärtämisharjoituksia. Harjoitellaan keskeistä sanastoa perusaihepiireistä. Harjoitellaan loogista päättelystä.

ENA12 KIELIOPIN KERTAUSKURSSI

Kurssilla pyritään vahvistamaan englannin keskeisten rakenteiden hallintaa ja valmentamaan opiskelijaa ylioppilaskirjoitusten rakennekokeeseen.

7.1.3.1.2 A-saksa

Kurssit SAA1–SAA8 arvostellaan asteikolla 4–10. Kurssit SAA9–SAA11 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssit SAA1–SAA4 suoritetaan numerojärjestyksessä, ja sen jälkeen suoritetaan kurssit SAA5 ja SAA6 vapaassa järjestyksessä. Tämän jälkeen suoritetaan syventävät kurssit SAA7 ja SAA8 vapaassa järjestyksessä. Kurssit SAA9 ja SAA10 suositellaan suoritettavaksi toisena opiskeluvuonna. Kurssi SAA11 suositellaan suoritettavaksi juuri ennen saksan yo-kokeeseen osallistumista.

A-SAKSAN PAKOLLISET KURSSIT

SAA1 NUORI JA HÄNEN MAAILMANSÄ

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus **hyvinvointi ja turvallisuus** tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

SAA2 VIESTINTÄ JA VAPAA-AIKA

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet **hyvinvointi ja turvallisuus** sekä **viestintä- ja mediaosaaminen** korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuväri-
muuteen.

SAA3 OPISKELU JA TYÖ

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyy-
pillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus **aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys** tarjoaa nä-
kökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

SAA4 YHTEISKUNTA JA YMPÄRÖIVÄ MAAILMA

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. **Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys**-aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

SAA5 KULTTUURI

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet **kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus** ja **viestintä- ja mediaosaaminen** tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsitteelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

SAA6 TIEDE, TALOUS JA TEKNIikka

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus **teknologia ja yhteiskunta** korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

A-SAKSAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

SAA7 LUONTO JA KESTÄVÄ KEHITYS

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

SAA8 YHTEINEN MAAILMA JA KANSAINVÄLISTYMINEN

Aihealueita ovat yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailman-kuviin liittyvät aiheet.

A-SAKSAN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

SAA9 KUULLUN JA LUETUN YMMÄRTÄMINEN

Vankennetaan kuullun ja luetun ymmärtämisen taitoja. Kurssilla tehdään kuuntelu- ja tekstinymmärtämistehtäviä, mm. yo-tehtäviä, sekä harjoitellaan keskeistä sanastoa ja tehdään kirjoitusharjoituksia käsitellyistä aihepiireistä.

SAA10 SUULLINEN KIELITAITO

Tavoitteena on oppia käytännön kommunikointia, puheenymmärtämistä ja kirjallista viestintää. Kurssilla käydään läpi erilaisten harjoitusten avulla tavallisimpia tilanteita, joihin joutuu esimerkiksi työelämässä ja matkoilla. Kurssi valmentaa valtakunnallista suullista kielikoetta varten.

SAA11 KIELIOPIN KERTAUSKURSSI

Kurssilla käsitellään koko saksan kielioppi. Erityisesti painotetaan opiskelijoille vaikeuksia tuottavia rakenteita huomioiden yo-kirjoitukset.

7.1.3.2 Perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut vieraitten kielten oppimäärä (B2)

Perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkaneita vieraita kieliä kutsutaan B2-kieliksi.

7.1.3.2.1 B2-ranska

Ranskan kielen kurssien tavoitteina on tarjota sellainen suullinen ja kirjallinen kielitaito, jolla selviää mitä erilaisimmissa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa. Kurssit perehdyttävät paitsi Ranskan myös koko ranskankielisen maailman kulttuuriin ja oloihin.

Kurssit arvostellaan asteikolla 4–10. Koulukohtainen syventävä kurssi voidaan opiskelijan pyynnöstä arvostella myös asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Päättötodistuksen arvosana määräytyy valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvona.

Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Kurssi RAB29 suoritetaan kolmantena opiskeluvuonna. Kurseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

B2-RANSKAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

RAB21 VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua, ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

RAB22 MEILLÄ JA MUUALLA

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

RAB23 ENNEN JA NYT

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

RAB24 OPISKELU JA TULEVAISUUDENSUUNNITELMAT

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

RAB25 KULTTUURI

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

RAB26 YHTEINEN MAAPALLOMME

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

RAB27 TIEDE JA TEKNIikka

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

RAB28 LUONTO JA KESTÄVÄ KEHITYS

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

B2-RANSKAN KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

RAB29 HARJOITUSTA YO-KOKEISIIN

Kurssilla käydään läpi yo-tehtäviä kaikilta osa-alueilta. Vahvistetaan kuullun ja luetun ymmärtämistä, kielioppirakenteita sekä suullista kielitaitoa.

7.1.3.2.2 B2-saksa

Kurssit SAB21–SAB28 arvostellaan asteikolla 4–10. Kurssi SAB29 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kaikki kurssit ovat syventäviä, ja ne suoritetaan numerojärjestyksessä. Kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

B2-SAKSAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

SAB21 VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua, ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

SAB22 MEILLÄ JA MUUALLA

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

SAB23 ENNEN JA NYT

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

SAB24 OPISKELU JA TULEVAISUUDENSUUNNITELMAT

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

SAB25 KULTTUURI

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

SAB26 YHTEINEN MAAPALLOMME

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

SAB27 TIEDE JA TEKNIikka

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

SAB28 LUONTO JA KESTÄVÄ KEHITYS

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

B2-SAKSAN KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

SAB29 KIELIOPIN KERTAUSKURSSI

Kurssilla kerrataan saksan kielen keskeinen kielioppi. Tavoitteena on vahvistaa keskeisten rakenteiden hallintaa ja valmentaa yo-kirjoituksiin. Kurssilla tehdään kieliopista kirjallisia ja suullisia tehtäviä sekä harjoitellaan kirjoittamista ja kuuntelua.

7.1.3.2.3 B2-venäjä

Venäjän kieli on slaavilainen kieli, joka kuuluu maailman viiden eniten puhutun kielen joukkoon. Venäjän kielen aakkosia nimitetään kyrillisiksi, mutta rakenteeltaan venäjä ei erityisesti eroa muista eurooppalaisista kielistä. Venäjän kieltä tarvitaan Suomessa hoidettaessa niin kulttuuri- kuin kaupallisiakin yhteyksiä naapurimaamme kanssa. Myös kasvava venäjänkielisten maahanmuuttajien määrä lisää venäjän kielen osaamisen tarvetta.

Venäjän opetuksessa pyritään siihen, että opiskelija tuntee venäjänkielistä kulttuuria, pystyy ymmärtämään yleistekstien sisällön ja normaalitempolla puhuttua arkikieltä sekä osaa itse käyttää kielen keskeistä ainesta niin suullisesti kuin kirjallisesti.

Kaikki kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Valtakunnalliset syventävät kurssit arvostellaan asteikolla 4–10. Koulukohtaiset syventävät kurssit voidaan opiskelijan pyynnöstä arvostella myös asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Päättötodistuksen arvosana määräytyy valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvona.

B2-VENÄJÄN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

VEB21 VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua, ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

VEB22 MEILLÄ JA MUUALLA

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

VEB23 ENNEN JA NYT

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

VEB24 OPISKELU JA TULEVAISUUDENSUUNNITELMAT

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

VEB25 KULTTUURI

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

VEB26 YHTEINEN MAAPALLOMME

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

VEB27 TIEDE JA TEKNIikka

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

VEB28 LUONTO JA KESTÄVÄ KEHITYS

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

B2-VENÄJÄN KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

VEB29 HARJOITUSTA YO-KOKEISIIN

Kurssilla käydään läpi yo-tehtäviä kaikilta osa-alueilta. Vahvistetaan kuullun ja luetun ymmärtämistä, kielioppirakenteita sekä suullista kielitaitoa.

7.1.3.3 Lukiossa alkava vieraitten kielten oppimäärä (B3)

Lukiossa alkavia vieraita kieliä kutsutaan B3-kieliksi. Mikäli Kempeleen kunnan kieliohjelman määrittelemä ryhmäkokovaatimus ei jossakin kielessä toteudu, harkitaan kyseisen kielen B2- ja B3-ryhmien yhdistämistä. Tällöin B3-kielen aloittavat opiskelijat osallistuvat ensin kahdelle johdanto-kurssille ja siirtyvät sitten opiskelemaan B2-kielen kurssien mukaan.

7.1.3.3.1 B3-ranska

Ranskan kielen kurssien tavoitteina on tarjota sellainen suullinen ja kirjallinen kielitaito, jolla selviää mitä erilaisimmissa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa. Kurssit perehdyttävät paitsi Ranskan myös koko ranskankielisen maailman kulttuuriin ja oloihin.

Kurssit arvostellaan asteikolla 4–10. Koulukohtaiset syventävät kurssit voidaan opiskelijan pyynnöstä arvostella myös asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Päättötodistuksen arvosana määräytyy valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvona.

Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Kurssit RAB39 ja RAB310 voidaan kuitenkin suorittaa vapaassa järjestyksessä. Kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

B3-RANSKAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

RAB31 HYVÄÄ PÄIVÄÄ, HAUSKA TUTUSTUA

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä. Tällaisia kielenkäyttötilanteita ovat esimerkiksi tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

RAB32 NÄIN ASIAT HOITUVAT

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa, kuten ostoksilla käytäessä ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja aterointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

RAB33 VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista, ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

RAB34 MEILLÄ JA MUUALLA

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

RAB35 ENNEN JA NYT

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

RAB36 OPISKELU JA TULEVAISUUDENSUUNNITELMAT

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

RAB37 KULTTUURI

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

RAB38 YHTEINEN MAAPALLOMME

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

B3-RANSKAN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

RAB39 KIELIOPIN KERTAUSKURSSI

Kurssilla vahvistetaan kieliopin keskeisiä rakenteita.

RAB310 HARJOITUSTA YO-KOKEESEEN

Kurssilla käydään läpi yo-tehtäviä kaikilta osa-alueilta. Vahvistetaan kuullun ja luetun ymmärtämistä, kielioppirakenteita sekä suullista kielitaitoa.

7.1.3.3.2 B3-saksa

Kurssit SAB31–SAB38 arvostellaan asteikolla 4–10. Kurssit SAB39 ja SAB310 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kaikki kurssit ovat syventäviä, ja ne suoritetaan numerojärjestyksessä. Kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

B3-SAKSAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

SAB31 HYVÄÄ PÄIVÄÄ, HAUSKA TUTUSTUA

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä. Tällaisia kielenkäyttötilanteita ovat esimerkiksi tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

SAB32 NÄIN ASIAT HOITUVAT

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa, kuten ostoksilla käytäessä ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

SAB33 VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista, ja laajennetaan kielen peruskenteiden tuntemusta.

SAB34 MEILLÄ JA MUUALLA

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

SAB35 ENNEN JA NYT

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

SAB36 OPISKELU JA TULEVAISUUDENSUUNNITELMAT

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

SAB37 KULTTUURI

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

SAB38 YHTEINEN MAAPALLOMME

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

B3-SAKSAN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

SAB39 KIELIOPIN KERTAUSKURSSI

Kurssilla kerrataan saksan kielen keskeinen kielioppi. Tavoitteena on vahvistaa keskeisten rakenteiden hallintaa ja valmentaa yo-kirjoituksiin. Kurssilla tehdään kieliopista kirjallisia ja suullisia tehtäviä sekä harjoitellaan kirjoittamista ja kuuntelua.

SAB310 HARJOITUSTA YO-KOKEESEEN

Kurssilla valmennetaan opiskelijaa yo-kirjoituksiin kielen eri osa-alueilla. Käydään läpi yo-kirjoitusten eri tehtävätyyppejä.

7.1.3.3.3 B3-venäjä

Venäjän kieli on slaavilainen kieli, joka kuuluu maailman viiden eniten puhutun kielen joukkoon. Venäjän kielen aakkosia nimitetään kyrillisiksi, mutta rakenteeltaan venäjä ei erityisesti eroa muista eurooppalaisista kielistä. Venäjän kieltä tarvitaan Suomessa hoidettaessa niin kulttuuri- kuin kaupallisiakin yhteyksiä naapurimaamme kanssa. Myös kasvava venäjänkielisten maahanmuuttajien määrä lisää venäjän kielen osaamisen tarvetta.

Venäjän opetuksessa pyritään siihen, että opiskelija tuntee venäjänkielistä kulttuuria, pystyy ymmärtämään yleistekstien sisällön ja normaalitempolla puhuttua arkikieltä sekä osaa itse käyttää kielen keskeistä ainesta niin suullisesti kuin kirjallisesti.

Kaikki kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Valtakunnalliset syventävät kurssit arvostellaan asteikolla 4–10. Koulukohtaiset syventävät kurssit voidaan opiskelijan pyynnöstä arvostella myös asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Päätötodistuksen arvosana määräytyy valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvona.

B3-VENÄJÄN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

VEB31 HYVÄÄ PÄIVÄÄ, HAUSKA TUTUSTUA

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä. Tällaisia kielenkäyttötilanteita ovat esimerkiksi tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

VEB32 NÄIN ASIAT HOITUVAT

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa, kuten ostoksilla käytäessä ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja aterointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

VEB33 VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista, ja laajennetaan kielen peruskenteiden tuntemusta.

VEB34 MEILLÄ JA MUUALLA

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

VEB35 ENNEN JA NYT

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

VEB36 OPISKELU JA TULEVAISUUDENSUUNNITELMAT

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

VEB37 KULTTUURI

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

VEB38 YHTEINEN MAAPALLOMME

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

B3-VENÄJÄN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

VEB39 KIELIOPIN KERTAUSKURSSI

Kurssilla vahvistetaan kieliopin keskeisiä rakenteita.

VEB310 HARJOITUSTA YO-KOKEESEEN

Kurssilla käydään läpi yo-tehtäviä kaikilta osa-alueilta. Vahvistetaan kuullun ja luetun ymmärtämistä, kielioppirakenteita sekä suullista kielitaitoa.

7.1.4 Matematiikka

Matematiikka on luonnontieteiden yhteinen kieli, joka on ihmisen äidinkielestä lähes riippumaton. Matematiikan avulla pystytään muun muassa mallintamaan ilmiöitä ja riippuvuussuhteita sekä ilmaisemaan asioita täsmällisesti. Luonnontieteiden ja teknologian lisäksi matematiikkaa hyödynnetään useilla muilla aloilla, kuten talouselämässä ja yhteiskuntatieteissä. Matemaattisten ongelmien ratkominen kehittää myös loogista ajattelukykyä.

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin.

Opiskelijaa myös kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

Kurssikuvausten väljyyttä voidaan käyttää resurssien salliessa keskeisten sisältöjen syventämiseen ja eheyttävien kokonaisuuksien muodostamiseen.

ARVIOINTI

Matematiikan opetuksessa arviointi kannustaa opiskelijaa pitkäjänteiseen opiskeluun, kehittää opiskelijan kykyä esittää ratkaisuja, tukee opiskelijaa matemaattisten käsitteiden muodostamisprosessissa sekä opettaa opiskelijalle oman työnsä arvioimista. Osaamisen arvioinnissa kiinnitetään huomio laskutaitoon, menetelmien valintaan ja päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen.

Koulukohtaisten syventävien kurssien MAA14, MAA15, MAA17, MAB10 ja MAB9 arvostelussa käytetään numeroarvostelua. Kurssien MAA14 ja MAB9 arvosanoja voidaan käyttää lisänäyttönä harkittaessa pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien pohjalta muodostuvan oppimäärän arvosanan korotusta. Kurssi MAA16 arvostellaan hyväksymismerkinnällä.

Kurssit MAA1–MAA13 ja MAB1–MAB8 arvostellaan asteikolla 4–10. Hyväksytysti suoritettut koulukohtaiset syventävät kurssit MAB11–MAB15 voidaan arvostella opiskelijan valinnan mukaan joko numeerisesti tai hyväksymismerkinnällä.

Opiskelijan tulee näyttää ko. kurssin keskeisten sisältöjen hallintaansa jo kurssin aikana (kurssin alussa erikseen esitettävällä tavalla), jotta arvioinnin edellytykset täyttyvät ja opiskelija voidaan päästää kurssin kokeeseen.

OPPIMÄÄRÄN VAIHTAMINEN

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa **pitkästä lyhyeen** käytetään Kempeleen lukiossa seuraavia vastaavuuksia:

- MAA1 + lisänäyttö* → MAB1
* mikäli opiskelija vaihtaa oppimäärää suoritettuaan kurssin MAA2 hyväksytysti, lisänäyttöä ei vaadita
- MAA3 → MAB2
- MAA6 → MAB5
- MAA7 → MAB4
- MAA8 → MAB3.

Mikäli opiskelijalla on edellä olevien vastaavuuksien huomioon otettujen jälkeen muita pitkän oppimäärän mukaisia opintoja hyväksytysti suoritettuina, ne huomioidaan matematiikan lyhyen oppimäärän koulukohtaisina syventävinä kursseina seuraavasti:

- MAA16 → MAB10
- MAA2 → MAB11
- MAA4 → MAB12
- MAA5 → MAB13
- MAA11 → MAB14
- MAA12 → MAB15.

Edellä olevissa vastaavuuksissa pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Pyynnöstä opiskelijalle järjestetään lisäkuulustelu osaamistason toteamiseksi kursseilla MAB2–MAB5.

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa lyhyestä pitkään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Opiskelijalta edellytetään kuitenkin lisänäyttöä opiskeltujen lyhyen matematiikan kurssien mukaisesti niin, että opiskelija saavuttaa korvattavien pitkän matematiikan kurssien tavoitteet.

Arvosanalla 4 suoritettujen pitkän matematiikan valtakunnalliset kurssit, jotka eivät vastaa lyhyen matematiikan valtakunnallisia kursseja, eivät siirry lyhyen matematiikan koulukohtaisiksi kursseiksi. Tällöin opiskelijalle jää lukion oppimäärän 75 kurssiin sisältyviä pitkän matematiikan valtakunnallisia kursseja arvosanalla 4.

Kurssin MAB1 arvosanan määräytyminen vaihdettaessa oppimäärä pitkästä lyhyeen

1. Kurssit MAA1 ja MAA2 hyväksytty

- kurssin MAB1 arvosanaksi tulee kurssien MAA1 ja MAA2 keskiarvo (puolikkaasta pyöristys ylöspäin)
- kurssisiirto: MAA1 → MAB1, MAA2 → MAB11.

2. Kurssi MAA1 hyväksytty ja kurssi MAA2 hylätty

- vaaditaan lisänäyttö, jossa opiskelijan on näytettävä, että hän
 - osaa ratkaista toisen asteen yhtälöitä ja epäyhtälöitä
 - ymmärtää diskriminantin merkityksen yhtälön ratkaisujen lukumäärää tarkasteltaessa
- kurssin MAB1 arvosanaksi tulee kurssin MAA1 arvosana
- kurssisiirto: MAA1 → MAB1, MAA2 jää omalle paikalleen.

3. Kurssi MAA1 hylätty ja kurssi MAA2 hyväksytty
 - kurssin MAB1 arvosanaksi tulee kurssien MAA1 ja MAA2 keskiarvo (puolikkaasta pyöristys ylöspäin)
 - kurssisiirto: MAA1 → MAB1, MAA2 → MAB11.
4. Kurssit MAA1 ja MAA2 hylätty
 - lisävaatimuksena kurssin MAB1 uusintakoe
 - kurssin MAB1 arvosana määräytyy uusintakokeen perusteella
 - kurssisiirto: MAA1 → MAB1, MAA2 jää omalle paikalleen.
5. Vain kurssi MAA1 suoritettu tai hylätty
 - lisävaatimuksena kurssin MAB1 uusintakoe
 - kurssin MAB1 arvosana määräytyy uusintakokeen perusteella
 - kurssisiirto: MAA1 → MAB1.

Opiskelijan pyynnöstä kohdissa 1–3 hänelle järjestetään kurssin MAB1 uusintakoe (vain yksi mahdollisuus), jolla hän voi näyttää paremman osaamistasonsa.

Kohdissa 2–5 suositellaan, että opiskelija osallistuisi kurssille MAB1.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Matematiikan oppiminen perustuu omakohtaiseen harjoitteluun ja loogiseen päättelyyn. Kullakin kurssilla on harjoitusten suorittaminen olennainen osa oppimista. Matematiikassa uusi tieto on rakenteeltaan usein edellisten kurssien tietoihin pohjautuvaa. Suoritusjärjestyksessä on huomioitava myöhemmin kurssikohtaisten esittelyjen kohdalla mainitut tiedot niistä kurseista, joiden sisältämät tiedot ja taidot ovat pohjana kunkin valittavana olevan kurssin suorittamiselle.

Kurssien suorittamista itsenäisesti ei voida suositella. Opiskelijalle voidaan kuitenkin erillisen hakemuksen perusteella myöntää lupa suorittaa jokin kurseista (MAA1–MAA13, MAB1–MAB8) itsenäisesti. Tällöin opiskelijalle annetaan tehtäviä, joiden ratkaisut on näytettävä opettajalle tiettyyn määräaikaan mennessä. Lisäksi opiskelijan on suoritettava hyväksytysti kurssikoe, jonka perusteella kyseisen kurssin arvosana määräytyy.

Kurseissa MAB11–MAB15 ei järjestetä erikseen opetusta. Kyseiset kurssit ovat erilaajuisten oppimäärien välisten kurssisiirrosten mukaisia vastaavuuksia. MAB11–MAB15: ks. edellä oleva Oppimäärän vaihtaminen. Kurssi MAB7 Talousmatematiikka soveltuu suoraan myös pitkän matematiikan opiskelijoille koulukohtaisena syventävänä kurssina, jolloin opiskelijan suoritus kirjataan kohtaan MAA15. Kurssille MAA15 voidaan perustaa tarvittaessa oma opetusryhmä.

Ks. lisäksi oppimääräkohtaisesti kohta Kurssien suorittaminen.

7.1.4.1 Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle matemaattiset valmiudet, joita tarvitaan ammatillisissa opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Useilla aloilla matematiikan pitkän oppimäärän suorittamisesta saa opiskelijavalinnassa lisäpisteitä. Pitkän oppimäärän suorittamalla opiskelija ei sulje itseltään mitään vaihtoehtoja pois mutta parhaassa tapauksessa avaa monia mahdollisuuksia.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii sitä kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin; sisäisesti yritteliäs opiskelija toimii aloitteellisesti, luovasti, tavoitteellisesti ja tuloksellisesti koulutyössä
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seurata matemaattisen tiedon esittämistä, lukea matemaattista tekstiä, keskustella matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittelytaitojaan
- kehittää päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksuimia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Suosittelava suoritusjärjestys: Ensimmäisenä vuonna kurssit MAA1–MAA3, MAA16 (hajautettuna kurssien MAA1–MAA3 aikana), MAA11 ja MAA6, toisena vuonna kurssit MAA4, MAA5, MAA7, MAA8 ja MAA12 sekä kolmantena vuonna kurssit MAA9, MAA10, MAA17, MAA13 ja MAA14. Kurssin MAA15 opiskelija voi halutessaan suorittaa joko toisena tai kolmantena vuonna. (Ks. myös matematiikan yleinen osa.)

MATEMATIIKAN PITKÄN OPPIMÄÄRÄN PAKOLLISET KURSSIT

MAA1 FUNKTIOT JA YHTÄLÖT

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa yhtälön ratkaisemisen ja prosenttilaskennan taitojaan
- syventää verrannollisuuden, neliöjuuren ja potenssin käsitteiden ymmärtämistään
- tottuu käyttämään neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä
- syventää funktiokäsitteen ymmärtämistään tutkimalla potenssi- ja eksponenttifunktioita
- oppii ratkaisemaan potenssiyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- Potenssifunktio
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- juuret ja murtopotenssi
- eksponenttifunktio.

MAA2 POLYNOMIFUNKTIOT

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA1 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- oppii ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkimaan ratkaisujen lukumäärää
- oppii ratkaisemaan korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- oppii ratkaisemaan yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- Polynomien tulo ja binomikaavat
- polynomifunktio
- toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä
- toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen
- toisen asteen polynomin jakaminen tekijöihin
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen.

MAA3 GEOMETRIA

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA2 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- ratkaisee geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa.

Keskeiset sisällöt

- Kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen.

MAA4 ANALYYTTINEN GEOMETRIA

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA3 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometrysten ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- vahvistaa yhtälöryhmän ratkaisemisen taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- Pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta.

MAA5 VEKTORIT

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA4 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- oppii tutkimaan kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- tutkii kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

Keskeiset sisällöt

- Vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- suorat ja tasot avaruudessa.

MAA6 TODENNÄKÖISYYS JA TILASTOT

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA3 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa.

Keskeiset sisällöt

- Diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma.

MAA7 DERIVAATTA

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA2 tiedot ja taidot. Kurssi on pohjana pakollisille kursseille MAA8–MAA10.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- osaa määrittää rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- Rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen.

MAA8 JUURI- JA LOGARITMIFUNKTIOT

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA7 tiedot ja taidot. Kurssi on pohjana kurssille MAA10.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- tutkii juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioita derivaatan avulla
- oppii yhdistetyn funktion derivoimisen
- tutkii aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita.

Keskeiset sisällöt

- Juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat.

MAA9 TRIGONOMETRISET FUNKTIOT JA LUKUJONOT

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssien MAA3 ja MAA8 tiedot ja taidot. Kurssi on pohjana kursseille MAA10.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- oppii ratkaisemaan sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometrysten funktioiden yhteydet $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \sin x / \cos x$
- tutkii trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- oppii määrittelemään lukujonoja palautuskaavojen avulla
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla.

Keskeiset sisällöt

- Suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometrysten yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometrysten funktioiden derivaatat
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa.

MAA10 INTEGRAALILASKENTA

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssien MAA7, MAA8 ja MAA9 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- oppii määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin.

Keskeiset sisällöt

- Integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen.

MATEMATIIKAN PITKÄN OPPIMÄÄRÄN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MAA11 LUKUTEORIA JA LOGIIKKA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla,
- ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvantttoreita,
- oppii todistusperiaatteita ja harjoittelee todistamista,
- oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin,
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla,
- osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla.

Keskeiset sisällöt

- Lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause
- kvanttorit
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi.

MAA12 NUMEERISIA JA ALGEBRALLISIA MENETELMIÄ

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssien MAA7 ja MAA8 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja niiden avulla likiarvo-
laskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten tapauksessa,
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan yhtälöitä numeerisesti,
- oppii tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään polynomin tekijät,
- oppii algoritmista ajattelua
- harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä
- oppii määrittämään numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa.

Keskeiset sisällöt

- Absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala.

MAA13 DIFFERENTIAALI- JA INTEGRAALILASKENNAN JATKOKURSSI

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAA10 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan,
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- tutkii lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia.

Keskeiset sisällöt

- Funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit.

MATEMATIIKAN PITKÄN OPPIMÄÄRÄN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MAA14 KERTAUSKURSSI

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssien MAA1–MAA10 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- täydentää laskuvalmiuksiaan
- parantaa kykyään ratkaista matemaattisia ongelmia
- saa mahdollisimman hyvän perustan jatko-opinnoille.

Keskeiset sisällöt

Syventäviä tehtäviä matematiikan pitkän oppimäärän eri osa-alueista.

MAA15 TALOUSMATEMATIIKKA

Ks. MAB7.

MAA16 VARMENNA JA SYVENNÄ PERUSTAITOJASI

Kurssi suoritetaan kurssien MAA1–MAA3 yhteydessä hajautettuna. Kurssia suositellaan kaikille pitkän matematiikan aloittajille.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- täydentää laskuvalmiuksiaan
- parantaa kykyään ratkaista matemaattisia ongelmia
- saa mahdollisimman hyvän perustan myöhemmille matematiikan kursseille.

Keskeiset sisällöt

Kertaavia ja syventäviä tehtäviä pitkän matematiikan kurssien MAA1–MAA3 aiheista.

MAA17 TUKEA FUNKTIOIHIN, YHTÄLÖIHIN JA DERIVAATTAAN

Kurssi on tarkoitettu niille opiskelijoille, joilla on ollut vaikeuksia kursseilla MAA7–MAA9 ja menestys on ollut heikohkoa eikä opiskelija valitse kurssia MAA13.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa keskeisten käsitteiden ymmärtämistä, yhtälöiden ratkaisutaitoa ja derivaatan käyttöä sovelluksissa
- tutkii eräiden funktioiden käyttäytymistä muuttujan arvon kasvaessa/vähetessä rajatta.

Keskeiset sisällöt

- Yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisun varmentaminen
- funktioiden tutkiminen
- käsitteiden raja-arvo ja derivaatta syventäminen
- sanallisia sovelluksia eri funktioille
- funktion arvojen tarkastelu muuttujan arvon kasvaessa/vähetessä rajatta.

7.1.4.2 Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään ja oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa, rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- saa käsityksen matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- oppii käyttämään kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Lyhyen matematiikan opiskelu suositellaan aloitettavaksi perustietoja kertaavalla kurssilla MAB10.

Suosittelava suoritusjärjestys: ensimmäisenä vuonna kurssit MAB10 ja MAB1–MAB3, toisena vuonna kurssit MAB4, MAB5 ja MAB7 sekä kolmantena vuonna kurssit MAB6, MAB8 ja MAB9. (Ks. myös matematiikan yleinen osa.)

MATEMATIIKAN LYHYEN OPPIMÄÄRÄN PAKOLLISET KURSSIT

MAB1 LAUSEKKEET JA YHTÄLÖT

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- Prosenttilaskenta
- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen.

MAB2 GEOMETRIA

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAB1 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Keskeiset sisällöt

- Kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa.

MAB3 MATEMAATTISIA MALLEJA I

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAB1 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta.

Keskeiset sisällöt

- Lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla.

MAB4 MATEMAATTINEN ANALYYSI

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAB2 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon.

Keskeiset sisällöt

- Polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä.

MAB5 TILASTOT JA TODENNÄKÖISYYS

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAB1 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

Keskeiset sisällöt

- Jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä.

MAB6 MATEMAATTISIA MALLEJA II

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAB3 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan
- osaa ratkaista käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla.

Keskeiset sisällöt

- Kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono
- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa.

MATEMATIIKAN LYHYEN OPPIMÄÄRÄN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MAB7 TALOUSMATEMATIIKKA

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin MAB3 tiedot ja taidot. **Kurssi soveltuu myös matematiikan pitkän oppimäärän valinneille.**

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun
- saa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- Indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla.

MAB8 MATEMAATTISIA MALLEJA III

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssien MAB2 ja MAB6 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta
- saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- Trigonometrinen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- radiaani
- tyyppiä $f(x) = a$ olevien trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa $f(x) = A \sin(bx)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttieditys ja skalaaritulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla.

MATEMATIIKAN LYHYEN OPPIMÄÄRÄN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MAB10 TUKIKURSSI

Aloituskurssi, joka suoritetaan ennen kurssia MAB1.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa varmuutta peruslaskujen suorittamiseen
- täydentää matemaattiset tietonsa ja taitonsa lukion lähtötasoa vastaavaksi.

Keskeiset sisällöt

- Peruslaskutoimitukset (laskimella ja ilman)
 - kerto- ja jakolasku
- lausekesievennykset
 - laskujärjestykset, supistaminen
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- geometrian alkeita.

MAB9 SOVELLUKSET MATEMATIIKASSA

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssien MAB1–MAB6 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- täydentää laskuvalmiuksiaan
- parantaa kykyään ratkaista matemaattisia ongelmia
- saa mahdollisimman hyvän perustan elämän eri tilanteissa tarvittavan matematiikan soveltamiseen.

Keskeiset sisällöt

Syventäviä tehtäviä lyhyen matematiikan oppimäärän eri osa-alueista.

MAB11 POLYNOMIFUNKTIOT

Ks. MAA2.

MAB12 ANALYYTTINEN GEOMETRIA

Ks. MAA4.

MAB13 VEKTORIT

Ks. MAA5.

MAB14 LUKUTEORIA JA LOGIIKKA

Ks. MAA11.

MAB15 NUMEERISIA JA ALGEBRALLISIA MENETELMIÄ

Ks. MAA12.

7.1.5 Biologia

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologialle tieteenä on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta. Biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa. Biologia tuo esille uutta tietoa elollisen luonnon monimuotoisuudesta ja kestävän kehityksen edistämisestä.

Biologian opetuksen tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen, ihmisen osaksi eliömaailmaa sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä. Lukiopuolue biologia luo myös perustan ymmärtää biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Opetus kehittää opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, herättää kiinnostusta biotieteisiin sekä edistää opiskelijan luonnon monimuotoisuutta säilyttävää ja ympäristövastuullista käyttäytymistä.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee biologian keskeiset käsitteet
- tunnistaa elämän tuntomerkit ja osaa jäsentää elämän ilmiöt sekä biologian eri organisatiotasot molekyyalitasolta biosfääriin
- oppii arvostamaan eliökunnan monimuotoisuutta ja ymmärtämään eliöiden sopeutumisen erilaisiin ympäristöihin
- ymmärtää perimän ja evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin sekä osaa arvioida kriittisesti eri lähteistä saamaansa biologista tietoa
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisen biologisen kokeen sekä tulkitella sen tuloksia
- tuntee biotieteiden, esimerkiksi bioteknologian ja lääketieteen sovelluksia
- tuntee ihmiselimestön toiminnan peruspiirteet
- ymmärtää perimän ja ympäristötekijöiden merkityksen terveyden taustana sekä yksilön että ihmiskunnan kannalta
- tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

ARVIOINTI

Biologiassa arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista, kykyä käyttää erilaisia lähteitä biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon.

Kurssit BI1–BI5 arvostellaan asteikolla 4–10 ja kurssi BI6 asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kurssi BI3 suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä vuonna kurssin BI1 jälkeen ja kurssi BI4 toisena vuonna kurssien BI1 ja BI2 jälkeen. Kurssit BI5 ja BI6 suoritetaan yo-tutkintovuonna. Biologian pakollisia kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

BIOLOGIAN PAKOLLISET KURSSIT

BI1 ELIÖMAAILMA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää, mitä luonnon monimuotoisuus biosysteemien eri tasoilla tarkoittaa
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, mekanismit ja merkityksen
- tuntee muuntelun, sopeutumisen ja lajien välisten suhteiden merkityksen elämän kehitykselle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- tuntee ekosysteemien keskeiset toimintaperiaatteet.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- Elämän ominaisuudet ja perusedellytykset
- biologiset tieteet ja tutkimusmenetelmät.

Luonnon monimuotoisuuden ilmeneminen

- Ekosysteemien ja lajien monimuotoisuus
- eläinten käyttäytyminen monimuotoisuuden ilmentäjänä
- geneettinen monimuotoisuus.

Evoluutio – elämän kehittyminen

- Elämän syntyvaiheet
- lisääntymisstrategiat ja evoluutiovoimat
- lajien syntyminen ja häviäminen
- nykyinen eliökunta.

Miten luonto toimii

- Elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutus
- ekosysteemien rakenne ja toiminta
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja levinneisyys.

BI2 SOLU JA PERINNÖLLISYYS

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää solun merkityksen elämän perusyksikkönä, tunnistaa erilaisia soluja ja niiden rakenteita
- ymmärtää solurakenteiden kehityksen ja merkityksen sekä evoluutioprosessin kokonaisuuden
- osaa solun kemiallisen rakenteen ja toiminnan sekä osaa kytkeä ne yksilön toimintaan
- hallitsee solun energiatalouden prosessit ja niiden merkityksen
- tuntee geneettisen informaation rakenteen sekä sen siirtymisen solusta soluun ja sukupolvelta toiselle
- tietää miten geenit ohjaavat solun toimintaa
- osaa periytymisen lainalaisuuksien peruseriaatteet
- tietää, kuinka soluja tutkitaan, ja hallitsee kokeellisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

Solu elämän perusyksikkönä

- Miten soluja tutkitaan
- erilaisia soluja
- solun rakenne ja toiminta.

Solun energiatalous

- Energian sitominen
- energian vapauttaminen.

Solujen toiminnan ohjaaminen

- DNA:n rakenne ja toiminta
- proteiinisynteesi.

Solujen lisääntyminen

- Mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen.

Periytymisen perusteet

- Geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- periytymismekanismit.

Populaatiogenetiikka ja synteettinen evoluutioteoria.

BIOLOGIAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

BI3 YMPÄRISTÖEKOLOGIA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ekologian perusteet ja ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen elolliseen luontoon
- ymmärtää biodiversiteetin merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä
- tutustuu suomalaisiin ekosysteemeihin ja niiden erityispiirteisiin sekä perehtyy myös ihmisen muokkaamiin ekosysteemeihin
- tuntee ja osaa arvioida menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- osaa suunnitella ja toteuttaa pienen tutkimuksen ympäristön tilasta ja esittää sen tulokset
- kehittää ympäristölukutaitoaan, ymmärtää vastuunsa ympäristön tilasta ja osaa toimia kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Ekologinen tutkimus

- Ekologisten peruskäsitteiden syventäminen
- ekologisen tutkimuksen tehtävä
- ympäristön laadun indikaattorit
- oman tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen.

Biodiversiteetti ja sen merkitys

- Biodiversiteetti luonnonvarana
- eliölajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojelu
- biodiversiteetin väheneminen.

Ekologiset ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- Aineiden kiertoon liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat.

Suomen luonnon haavoittuvuus

- Pohjoiset metsät
- suot
- järvet ja virtavedet
- Itämeri.

Kestävä tulevaisuus

- Ekologisesti kestävä kehitys ja yksilön valinnat
- rakennettu ympäristö ja kaupunkiekologia
- ekologisesti kestävä tuotanto
- ympäristötekniikan mahdollisuudet.

BI4 IHMISEN BIOLOGIA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ihmissolun erilaistumisen pääpiirteet sekä kudosten ja elinten rakenteet ja toimintaperiaatteet
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelymekanismeja sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia niihin
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia sekä ihmisen yhteisöllisyyden merkityksen terveyden kannalta
- pystyy selittämään elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan ja tuntee merkityksellisimpien sairauksien syntymekanismeja
- ymmärtää ihmisen lajinkehityksen sekä perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- pystyy tarkastelemaan oppimiaan asioita arkielämän esimerkkien avulla ja tutustumaan alan uutisiin ja arvioimaan niitä kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet

- Solujen synty, kasvu ja erilaistuminen kudoksiksi sekä kantasolujen merkitys
- solujen vanheneminen ja kuolema
- syöpä.

Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys

- Ruoansulatus ja ravitsemus
- hengityselimistö ja hengityksen säätely
- veri ja verenkierto
- erityselimistöt ja kemiallinen tasapaino
- tuki- ja liikuntaelimistö.

Elintoimintojen säätely

- Umpirauhaset ja hormonit
- hermosto ja aistit
- lämmönsäätely.

Ihmisen lisääntyminen

- Sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys.

Ihmisen elämänskaari ja yhteisöllisyys.

Perimän merkitys

- Ihmisen evoluutio ja ihminen lajina
- perinnöllisyys ja terveys.

Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit

- Elimistön puolustusjärjestelmät
- ihminen ja mikrobit
- myrkylliset aineet ja mutageenit.

BI5 BIOTEKNOLOGIA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan solun hienorakenteesta ja solun eri osien toiminnasta
- ymmärtää elämän keskeisten molekyylien rakenteen ja merkityksen solun toiminnassa
- hallitsee tärkeimpien mikrobiryhmien – kuten bakteerien ja virusten – rakenteen, toiminnan ja lisääntymisen periaatteet
- tuntee geenien toiminnan ja sen säätelyn
- tuntee geenien etsintä- ja tunnistusmenetelmiä sekä geenien siirtämisen tekniikan pääpiirteet ja hallitsee geen- ja biotekniikan keskeiset käsitteet
- tuntee biotekniikan tarjoamia sovellusmahdollisuuksia eri biotieteissä ja teollisuudessa
- pystyy arvioimaan biotekniikan kehittymisen luomia mahdollisuuksia, uhkatekijöitä ja eettisiä ongelmia sekä tekemään niiden pohjalta perusteltuja arkielämän ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä.

Solut proteiinien valmistajina

- DNA:n, geenien ja genomien rakenne
- entsyymit solun ja biotekniikan työkaluina.

Geenien toiminta

- Geenin toiminta ja sen säätely
- mutaatiot.

Geeniteknologia ja sen mahdollisuudet

- Geenitekniikan menetelmät ja geenikartoitus
- geenitutkimus lääketieteessä
- geenitutkimus yksilöiden tunnistamismenetelmänä.

Mikrobit ja niiden merkitys

- Bakteerin ja viruksen rakenne, toiminta ja lisääntyminen
- bakteerien viljely ja käsittely
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa.

Biotekniikka teollisuudessa.

Kasvien ja eläinten jalostus.

Geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö.

BIOLOGIAN KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

BI6 BIOLOGIAN KERTAUSKURSSI

Kurssilla harjoitellaan biologian ainereaalikokeeseen. Tehtävänä on valmentautua vastaamaan laaja-alaisiin biologiaa koskeviin reaalikoetehtäviin. Kurssilla harjoitellaan myös reaalikokeen oppiainerajat ylittäviä tehtäviä.

Tavoitteet

Kurssilla kerrataan ja syvennetään biologian valtakunnallisten kurssien keskeiset sisällöt. Tavoitteena on harjaannuttaa opiskelijan itsenäisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla kerrataan valtakunnallisten biologian kurssien keskeiset sisällöt.

7.1.6 Maantiede

Maantieteessä tarkastellaan elottoman ja elollisen luonnon sekä ihmisen luomien järjestelmien rakennetta ja toimintaa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ympäristökysymysten alueelliseen jäsentämiseen ja kestävän kehityksen mukaisten ratkaisujen etsimiseen.

Lukion maantieteen opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija oppii maantieteellisen tiedon avulla havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja mielipiteitä, ottamaan kantaa lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, tulkita ja kriittisesti arvioida maantieteellistä tietoa, kuten karttoja, tilastoja, kirjallisia, digitaalisia ja muita medialähteitä, sekä osaa hyödyntää monipuolisesti tietotekniikkaa maantieteellisten tietojen esittämisessä
- ymmärtää, mitä alueellisuus, tila ja paikka merkitsevät maantieteessä ja maantieteellisessä ajattelussa
- osaa kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä osaa kriittisesti arvioida ajankohtaisia maailman tapahtumia
- osaa havainnoida, analysoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee, ja osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia
- tuntee ja ymmärtää erilaisia kulttuureja sekä suvaitsee ja kunnioittaa erilaisuutta
- tuntee suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja tietää mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä kehitykseen
- osaa toimia ympäröivän maailman kysymyksiin kantaa ottavana ja kestävän kehityksen puolesta toimivana aktiivisena maailmankansalaisena.

ARVIOINTI

Maantieteessä arvioidaan maantieteellisen ajattelun kehittymistä tietojen ja taitojen suhteen. Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja sekä taito havaita alueellisia riippuvuuksia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito tulkita ja arvioida maantieteellistä tietoa aineista sekä soveltaa maantieteellistä tietoa eri tilanteissa. Arvioitavia taitoja ovat maantieteellisen tiedon analysointi-, käsittely- ja esittämistäidot, kuten kartan tulkintataito ja muut graafiset taidot, sekä opiskelijan yhteistyötaidot.

Kurssit GE1–GE4 arvostellaan asteikolla 4–10 ja kurssi GE5 asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kurssit GE3 ja GE4 suositellaan suoritettavaksi kurssien GE1 ja GE2 jälkeen. Kurssi GE5 suoritetaan yo-tutkintovuonna. Maantieteen pakollisia kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

MAANTIETEEN PAKOLLISET KURSSIT

GE1 SININEN PLANEETTA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvat ilmiöt
- osaa kuvata ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat, ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- osaa soveltaa hankkimaansa luonnonmaantieteellistä tietoa sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- Mitä on maantiede
- maantiede luonnontieteenä
- maantieteellinen tietoaaines, tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku
- maailmankuvan muutos ja karttakuvan kehitys.

Maan planetaarinen luonne

- Aurinkokunnan synty ja perusrakenne
- Aurinko ja sen vaikutukset maapallolla
- Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt.

Ilmakehä liikkeessä

- Ilmakehän rakenne ja merkitys
- tuuli ja sen synty, planetaariset ja alueelliset tuulet sekä paikallistuulet.

Vesikehä liikkeessä

- Veden kiertokulku luonnossa
- sateiden synty ja jakautuminen
- meriveden liikkeet ja merkitys.

Sää ja ilmasto

- Sää ja sen ennustaminen
- lämpö- ja ilmastovyöhykkeet
- ilmastonmuutos.

Maapallon muuttuvat pinnanmuodot

- Maan rakenne
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina.

Maapallon kasvillisuusvyöhykkeet

- Kasvillisuusvyöhykkeiden sijainti ja kuvaus
- ihmisen toiminnan edellytykset ja vaikutukset eri kasvillisuusvyöhykkeillä.

Luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla.

GE2 YHTEINEN MAAILMA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää kulttuurimaantieteen käsitteitä sekä osaa tulkita ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja rakenteita kulttuurimaantieteen teorioita ja malleja hyväksi käyttäen
- tuntee eri kulttuureja ja osaa arvioida niiden kehittymiseen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida maapallon eri alueiden väestönkehitystä ja asutuksen piirteitä sekä kaupungistumisen syitä ja seurauksia
- osaa arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan eri alueilla sekä ymmärtää ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen merkityksen
- tuntee aluesuunnittelun tavoitteita ja vaikuttamiskeinoja
- tuntee kehittyneisyyserojen erilaiset ilmenemismuodot
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia, ympäristön tilaa sekä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitystä nyt ja tulevaisuudessa maapallon eri alueilla.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät

- Lähestymistavat ja näkökulmat
- maantieteellinen mieltäminen ja miellekartat
- paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti.

Väestö ja asutus

- Väestönkehitys ja väestönkasvu
- asutuksen alueellinen jakautuminen, muuttoliikkeet ja kaupungistuminen
- kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistökulttuurit.

Luonnonvarat

- Luokittelu ja riittävyys.

Alkutuotanto ja ympäristö

- Ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys sekä kestävä maa- ja kalatalous
- maatalouden muodot
- metsät luonnonvarana ja kestävä metsätalous.

Teollisuus ja energia

- Raaka-aineet ja energialähteet
- teollisuuden sijainti
- kestävän teollisuuden ja energiatalouden periaatteet.

Liikkuminen ja vuorovaikutus

- Liikennejärjestelmät
- matkailu ja sen merkitys eri alueilla
- maailmankauppa
- alueellinen leviämisilmiö – maantieteellinen diffuusio.

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- Ytimet ja periferiat
- maankäyttö maaseudulla ja kaupungeissa
- keskukset ja vaikutusalueet
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen kuvien avulla.

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyyserot eri aluetasoilla
- kansainvälinen yhteistyö
- globalisaatio.

MAANTIETEEN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

GE3 RISKIEN MAAILMA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyvät riskit maapallolla sekä osaa arvioida niiden merkitystä ihmisen ja ympäristön kannalta
- tuntee, millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee, sekä osaa vertailla ja arvioida eri alueiden riskiherkkyyttä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti
- osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien riskien välistä suhdetta
- osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia riskiuutisia eri medioissa sekä osaa soveltaa oppimaansa tietoa riskiuutisten analysointiin ja arviointiin
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla uhkia voidaan välttää tai niiden vaikutuksia lieventää

- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tietää mahdollisuudet ennakoida ja varautua riskeihin, säädellä ristiriitoja sekä toimia kestävä kehityksen mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys.

Luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet

- avaruuteen liittyvät uhkat, endogeeniset riskit, myrskyt, tulvat, kuivuus ja eliöperäiset riskit
- luonnonriskeihin varautuminen.

Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet

- Luonnonvarojen käyttöön liittyvät riskit: energiakysymykset ja luonnonvarojen riittävyys, puhtaan veden saatavuus, eroosio ja aavikoituminen, ilmaston muutos, saastuminen ja biodiversiteetin heikkeneminen
- mahdollisuudet estää ja pienentää ympäristöriskejä kestävä kehityksen keinoin.

Ihmiskunnan riskit ja riskialueet

- Väestönkasvu ja nälkä, kaupungistuminen, globalisoitumiseen liittyvät riskit, yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet, sodat, pakolaisuus ja sosiaalinen eriarvoistuminen
- ristiriitojen säätelymahdollisuudet.

Tekniset riskit.

GE4 ALUETUTKIMUS

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kartografian perusteet
- tuntee maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteita ja sovellusmahdollisuuksia
- osaa kerätä tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa eri tavoin, kuten kenttähavainnoinnin, kyselyn tai haastattelun avulla sekä kartastoista, kartoista, tilastoista ja muista lähteistä
- osaa käyttää tietoverkkoja aineistojen hankinnassa, vuorovaikutteisessa työstämisessä ja tulosten julkaisemisessa
- osaa visualisoida alueellista tietoa karttoina, diagrammeina ja valokuvina
- osaa analysoida ja tulkita hankkimaansa aineistoa ja laatia aineiston avulla kuvauksen alueesta
- osaa tieteellisen kirjoittamisen periaatteet, kuten kriittisen lähteiden käytön ja viittaustekniikan, sekä tuntee tekijänoikeudet.

Keskeiset sisällöt

Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot

- Kenttähavainnot, kysely ja haastattelu
- kartat, niiden mittakaavat, karttaprojektiot ja karttatyyppit, ilmakuvat ja satelliittikuvat
- numeeriset lähteet sekä niiden visualisointi karttoina ja diagrammeina
- painettu lähdekirjallisuus ja digitaalisessa muodossa, kuten tietoverkoissa ja CD-ROM-tallenteina olevat lähteet.

Paikkatietojärjestelmät

- Paikkatiedon perusteet ja sen sovellusmahdollisuudet
- esimerkkejä maantieteellisen lähdeaineiston käsittelystä, tulkinnasta ja visualisoinnista eritasoisilla alueilla paikkatieto-ohjelman avulla.

Oma aluetutkimus

- Tutkimusalueen valinta
- aineiston keruu karttojen, tilastojen, digitaalisen paikkatietoaineiston tai muiden tietolähteiden avulla, aineiston käsittely ja tulkinta sekä pienimuotoisen aluekuvauksen raportointi
- aihealueet: tutkimusalueen sijainti osana laajempia aluekokonaisuuksia, alueen koko, luonnonolot, väestö ja asutus, luonnonvarat ja maankäyttö, elinkeinot, liikenne ja palvelut, alueen jako osa-alueisiin sekä alueen ongelmat ja kehittäminen.

MAANTIETEEN KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

GE5 MAANTIETEEN KERTAUSKURSSI

Kurssilla harjoitellaan maantieteen ainereaalikokeeseen. Opiskelijat valmentautuvat vastaamaan laaja-alaisiin soveltaviin tehtäviin, joissa käsitellään luonnon ja ihmisen vuorovaikutussuhteita maapallolla. Kurssilla harjoitellaan myös reaalikokeen oppiainerajat ylittäviä tehtäviä.

Tavoitteet

Kurssilla kerrataan maantieteen valtakunnallisten kurssien keskeiset sisällöt. Tavoitteena on harjoittaa opiskelijan itsenäisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

Maantieteen valtakunnallisten kurssien sisällöt.

7.1.7 Fysiikka

Fysiikka on empiirinen luonnontiede, jossa luonnon perusrakennetta ja -ilmiöitä pyritään ymmärtämään ja selittämään käyttäen luonnosta kokeellisin menetelmin saatavaa tietoa. Tavoitteena on löytää luonnossa yleispäteviä lainalaisuuksia ja esittää ne matemaattisina malleina.

Fysiikan opiskelulle luonteenomainen kokeellisuus voi olla aihepiirin, opetuksen vaiheen ja välineiden mukaan opiskelijoiden omakohtaista työskentelyä, opettajan esittämiä demonstraatioita, vierailujen, videoiden tai vain kerronnan kautta tapahtuvaa toimintaa. Kokeellisuudella tuetaan opiskelijaa omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja. Fysiikan opiskelu kehittää opiskelijan kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja. Kokeellisuus auttaa opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja tukee luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä.

Opiskelija oppii tarkastelemaan luonnon rakenteita ja ilmiöitä omien aikaisempien tietojensa ja käsitystensä valossa. Hän oppii tiedostamaan ja kyseenalaistamaan ennakkokäsityksiään ja tarkentamaan maailmankuvaansa hankkimansa uuden tiedon perustella. Opiskelija oppii suunnittelemaan kokeita yhdessä ja keskustelemaan kokeellisesti hankitusta tiedosta tai aineistosta, sen käsittelystä ja mallintamisesta sekä sen luotettavuuden arvioimisesta. Opiskelijayhteisö oppii jakamaan uuden tiedon keskenään.

Luonnontieteiden opiskelussa tiedon hankkimiseen käytetään kokeellisia menetelmiä, erilaisia tiedon lähteitä ja tapoja käsitellä tietoa. Fysikaalisen tiedon lähteenä on ensisijaisesti luonto. Koulussa luonnontieteellisen tiedon lähteinä ovat lisäksi oppi- ja tietokirjat, digitaaliset tietovarannot ja alan asiantuntijat.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa ihmisen osana luontoa ja ymmärtää fysiikan merkityksen luonnon ilmiöiden mallintamisessa
- ymmärtää kokeellisen toiminnan ja teoreettisen pohdiskelun merkityksen luonnontieteellisen tiedon muodostumisessa
- hahmottaa fysiikan merkityksen tieteessä, taiteessa, tekniikassa, kommunikaatiossa ja elinkeinoelämässä sekä ihmisen arkiympäristössä
- vaikuttaa aktiivisesti ja vastuullisesti terveellisen ja turvallisen ympäristön luomiseksi
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- pystyy ratkaisemaan luonnontieteiden ja teknologian alaan kuuluvia ongelmia fysiikan lakeja ja käsitteitä luovasti hyväksi käyttäen
- hankkii ja käsittelee tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tapaan
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia mittauksia, kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia sekä soveltamaan niitä
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä tiedonhankinnassa sekä kykenee esittämään ja julkistamaan tietoja monipuolisella tavalla myös teknisiä apuvälineitä käyttäen
- tarkastelee fysiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä ihmistä fysiikan tietojen soveltajana, tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niiden taitavaan, eettiseen ja hallittuun käyttöön tuotteiden aikaansaamisessa ja arkielämän helpottamisessa sekä saa valmiuksia ymmärtää teknologisten sovellusten vaikutuksia.

ARVIOINTI

Fysiikassa arvioidaan opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista erityisesti matemaattisia malleja käyttäen. Arvioinnin kohteena ovat myös tiedonkäsittelytaitojen, kokeellisen työskentelyn taitojen sekä muiden opiskelua tukevien taitojen kehittyminen, kuten fysikaalisen ongelman ratkaisuprosessin jäsennetty kuvaaminen.

Kurssit FY1–FY9 arvostellaan asteikolla 4–10. Kurssi FY9 arvosanaa voidaan painottaa harkittaessa fysiikan oppimäärän arvosanan korotusta.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Suosittelava suoritusjärjestys on numerojärjestyksen mukainen. Syventävät kurssit FY2–FY9 vaativat pohjatiedoiksi kurssin FY1. Lisäksi kurssi FY4 on oltava suoritettuna ennen kurssia FY5, kurssi FY6 ennen kurssia FY7 ja kurssi FY7 ennen kurssia FY8. Kurssilla FY9 ovat pohjatietona kurssit FY1–FY8.

Ensimmäisenä opiskeluvuotena on sopivinta suorittaa kurssit FY1–FY3, toisena vuotena kurssit FY4–FY6 ja kolmantena opiskeluvuotena kurssit FY7–FY9. Kurssien itsenäistä suorittamista ei suositella, koska kaikkiin fysiikan kursseihin liittyy käytännön harjoituksia ja mittaamista.

FYSIIKAN PAKOLLINEN KURSSI

FY1 FYSIIKKA LUONNONTIETEENÄ

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa tyydytystä tiedon ja ymmärtämisen tarpeelleen sekä saa vaikutteita, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa kohtaan
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita sekä kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan kokeellisesti saatua tietoa ja esittämään sitä muille
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti
- käyttää opiskelun tukena tieto- ja viestintäteknikkaa.

Keskeiset sisällöt

- Fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamissa prosesseissa

- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen, tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana
- liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys.

FYSIIKAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävien kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla
- tutkii luonnon ilmiöitä sekä mallintaa ja esittää niitä matemaattisten ja graafisten menetelmien avulla
- rakentaa fysiikan malleja ja käyttää niitä ennusteiden tekemiseen
- tutkii ja havainnollistaa malleja tieto- ja viestintätekniikan avulla
- tutustuu klassisen fysiikan osa-alueisiin ja modernin fysiikan alkeisiin
- tutustuu fysiikan eri osa-alueisiin liittyvään teknologiaan
- tutustuu fysiikan merkitykseen yhteiskunnan eri alueilla
- tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niihin liittyviin turvallisuustekijöihin.

FY2 LÄMPÖ

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- Kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat.

FY3 AALLOT

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin.
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

Keskeiset sisällöt

- Harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valo, peilit ja linssit
- ääni, melun terveysvaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen.

FY4 LIIKKEEN LAIT

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja
- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa.

Keskeiset sisällöt

- Liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia.

FY5 PYÖRIMINEN JA GRAVITAATIO

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan mekaniikassa sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa
- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta.

Keskeiset sisällöt

- Momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike
- satelliitit ja niiden käyttö.

FY6 SÄHKÖ

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan
- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä.

Keskeiset sisällöt

- Sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki
- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi.

FY7 SÄHKÖMAGNETISMI

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä
- perehtyy sähköturvallisuuteen
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- Magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä – pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus.

FY8 AINE JA SÄTEILY

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kvanttittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakenneosien dynamiikkaa hallitsevina periaatteina
- syventää kokonaiskuvaa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

Keskeiset sisällöt

- Sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvanttuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi
- ydinreaktiot ja ydinenergia
- aineen pienimmät osat ja niiden luokittelu.

FYSIIKAN KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

FY9 FYSIIKAN MAAILMANKUVA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa nopeasti koko lukion fysiikan oppimäärän
- yhdistää eri fysiikan osa-alueita suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja rakentaa kytkentöjä fysiikan eri osa-alueiden välille
- valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin ja saa valmiuksia pääsykokeisiin.

Keskeiset sisällöt

- Vuorovaikutus ja säilymlait
- kentät
- liike
- tasapaino
- valo-oppi
- lämpöoppi
- sähkö- ja magnetismioppi
- moderni fysiikka.

7.1.8 Kemia

Kemian opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus välittää kuvaa kemiasta yhtenä keskeisenä perusluonnontieteenä, joka tutkii ja kehittää materiaaleja, tuotteita, menetelmiä ja prosesseja kestäväen kehityksen edistämiseksi. Opetus auttaa ymmärtämään jokapäiväistä elämää, luontoa ja teknologiaa sekä kemian merkitystä ihmisen ja luonnon hyvinvoinnille tutkimalla aineita, niiden rakenteita ja ominaisuuksia sekä aineiden välisiä reaktioita.

Kemian opetukselle on luonteenomaista kemiallisten ilmiöiden ja aineiden ominaisuuksien havaitseminen ja tutkiminen kokeellisesti, ilmiöiden tulkitseminen ja selittäminen mallien ja rakenteiden avulla, ilmiöiden kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä ilmiöiden mallintaminen ja matemaattinen käsittely. Monipuolisin työtavoin ja arviointimenetelmin opiskelijoita ohjataan kemian tietojen ja taitojen sekä persoonallisuuden kaikkien osa-alueiden kehittämiseen. Kemian opetuksen toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden opiskeluvalmiudet ja luodaan myönteinen kuva kemialla sekä sen opiskelua kohtaan.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kemian keskeisimmät peruskäsitteet ja tietää kemian yhteyksiä jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin
- osaa kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä ja käsitellä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeistä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- osaa tehdä ilmiöitä koskevia kokeita ja oppii suunnittelemaan niitä sekä osaa ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa tulkita ja arvioida kokeellisesti tai muutoin hankkimaansa tietoa ja keskustella siitä sekä esittää sitä muille
- perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä
- perehtyy nykyaikaiseen teknologiaan teollisuudessa ja ympäristötekniikassa
- osaa käyttää kemiallista tietoa kuluttajana terveyttä ja kestävä kehitystä edistettäessä sekä osallistuttaessa luontoa, ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemialla ja sen opiskelua kohtaan
- saa mahdollisimman hyvän perustan jatko-opinnoille aloille, joilla tarvitaan kemian tuntemusta.

ARVIOINTI

Kemiassa arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Arvioinnissa otetaan lisäksi huomioon kokeellisen tiedonhankinnan ja -käsittelytaitojen kehittyminen, johon kuuluvat

- havaintojen tekeminen, mittausten ja kokeiden suunnittelu ja toteutus
- työvälineiden ja reagenssien turvallinen käyttö
- tulosten esittäminen sekä suullisesti että kirjallisesti
- tulosten tulkitseminen, mallintaminen ja arviointi
- johtopäätösten tekeminen ja soveltaminen.

Kemiassa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seuranta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Kemian opetuksessa arviointi kannustaa opiskelijaa pitkäjänteiseen työhön päättötason edellyttämien valmiuksien saamiseksi.

Kurssit KE1–KE6 arvostellaan asteikolla 4–10. Kurssin KE6 arvosanaa voidaan käyttää lisänäyttönä harkittaessa pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien arvosanojen perusteella muodostuvan kemian oppimäärän arvosanan korotusta. Kurssi KE7 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kemian tietojen ja taitojen oppiminen perustuu omakohtaisten havaintojen ja johtopäätösten tekemiseen sekä kemian ilmiöihin liittyvän teorian opiskeluun. Kullakin kemian kurssilla annettujen kokeellisten ja teoreettisten tehtävien huolellinen suorittaminen on oppimisen edellytys. Koska seuraava kurssi rakentuu tiedoiltaan edellisen pohjalle, kurssit suositellaan suoritettavaksi niiden numerorajestyksessä. Ensimmäisenä vuonna suositellaan suoritettavaksi KE1 ja KE2, toisena vuonna (KE2), KE3 ja KE4 sekä kolmantena vuonna (KE4), KE5 ja KE6. Kurssi KE7 voidaan suorittaa kurssin KE2 jälkeen. Kurssi KE7 suoritetaan hajautetusti kolmen jakson aikana.

Kurssien suorittamista itsenäisesti ei voida suositella. Opiskelijalle voidaan kuitenkin erillisen hakemuksen perusteella myöntää lupa suorittaa jokin kurssista KE1–KE4 itsenäisesti. Opiskelijan on suoritettava sovitut kokeelliset ja teoreettiset lisätehtävät ennen kurssikoetta. Kurssin arvosana määräytyy hyväksytysti suoritettujen kurssikokeiden arvosanan ja annetun lisänäytön perusteella. Kurssia KE7 ei voi suorittaa itsenäisesti.

KEMIAN PAKOLLINEN KURSSI

KE1 IHMISEN JA ELINYMPÄRISTÖN KEMIA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä
- syventää aiemmin opittujen kemian perusteiden ymmärtämistä kurssilla käsiteltävien asioiden yhteydessä
- saa perustietoja, joita tarvitaan kemian lisäksi biologiassa ja fysiikassa
- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia
- oppii kokeellisen työskentelyn, kriittisen tiedonhankinnan ja -käsittelyn taitoja
- osaa tutkia kokeellisesti orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia, reaktioita ja erotus- ja tunnistamismenetelmiä sekä osaa valmistaa liuoksia.

Keskeiset sisällöt

- Orgaanisia yhdisteryhmiä, kuten hiilivetyjä, orgaanisia happiyhdisteitä, orgaanisia typpiyhdisteitä, sekä niiden ominaisuuksia ja sovelluksia
- orgaanisissa yhdisteissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus
- erilaiset seokset, ainemäärä, pitoisuus
- orgaanisten yhdisteiden hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä protoninsiirtoreaktioita.

KEMIAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

KE2 KEMIAN MIKROMAAILMA

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin KE1 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja, taulukoita ja järjestelmiä
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrittämisessä käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- Alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit
- hapetuslukujen määräytyminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria.

KE3 REAKTIOT JA ENERGIA

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin KE2 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen elinympäristössä (teollisuus)
- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa sekä niiden merkityksen yhteiskunnassa
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- Kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia
- stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö
- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa
- reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät.

KE4 METALLIT JA MATERIAALIT

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssin KE2 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja
- tuntee hapettimia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumis-pelkistymisreaktioita
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia
- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- Sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit, komposiitit.

KE5 REAKTIOT JA TASAPAINO

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssien KE1–KE4 tiedot ja taidot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja niihin liittyviä laskennallisia tasapaino-sovelluksia
- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- Reaktiotasapaino
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit, puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset.

KEMIAN KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

KE6 TUTKI JA SYVENNÄ

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssi on kemian kokoava kurssi, joten sen suorittaminen edellyttää kurssien KE1–KE5 tietoja ja taitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa kemian ilmiöiden ymmärtämistä kokeellisen työskentelyn avulla
- saa kokonaiskuvan kemian maailmasta
- saa riittävät valmiudet jatko-opintoihin, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

- Kemian keskeisten periaatteiden kertaus
- orgaanisen kemian kokoava kertaus
- kemian työt, joista vaaditaan työselostus
- syventävät harjoitustehtävät kemian eri osa-alueilta
- mahdollinen vierailu lähiympäristön tutkimus- tai teollisuuslaitokseen.

KE7 TYÖKURSSI

Kurssi voidaan suorittaa kurssin KE2 jälkeen. Kurssi suoritetaan hajautetusti kolmen jakson aikana.

Kurssilla tutustutaan eri laboratoriovälineisiin ja niiden käyttöön. Kurssin ohjelmassa on tutkimusten ja töiden suunnittelua, tekemistä sekä saatujen tulosten analysointia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tutustua kemian kokeelliseen luonteeseen. Kurssilla tehdään ja suunnitellaan kemian eri osa-alueisiin liittyviä kemian töitä. Töiden tulosten tulkitseminen ja erilaisten johtopäätösten tekeminen on myös tärkeä osa kokeellista työskentelyä.

Keskeiset sisällöt

- Epäorgaanisen kemian töitä
- orgaanisen kemian töitä
- mahdollinen tutustuminen kemian alan yritykseen.

7.1.9 Uskonto

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuri-perintöön sekä uskonnosta nousevaan elämänkatsomukselliseen ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin. Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää.

Uskonnonopetus on erilaisia näkemyksiä huomioon ottavaa ja yksilöllistä vakaumusta kunnioittavaa. Oppiaineksen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta. Koska uskonto on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa, uskonnonopetuksella on luontaiset yhteydet myös humanistis-yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideaineisiin.

Uskonnonopetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä, tutkimusta ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa painottuvat aktivoivat työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan ja autetaan heitä prosessoimaan ja sisäistämään kurssien sisältöjä ja kasvamaan asetettujen tavoitteiden suuntaan.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurissakin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen
- hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

ARVIOINTI

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arviointi kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Uskonnon opintoihin voi liittyä myös opintomatka.

Kurssit UE1–UE5 arvostellaan asteikolla 4–10. Kurssit UE6–UE8 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Kurssit UO1–UO5 arvostellaan asteikolla 4–10.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Evangelisluterilaisen uskonnon kursseista suoritetaan ensin kurssi UE1. Kurssien UE1 ja UE2 pitää olla suoritettuina ennen syventäviä kursseja. Pakollisia kursseja UE1–UE3 ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

7.1.9.1 Evankelisluterilainen uskonto

EVANKELISLUTERILAISEN USKONNON PAKOLLISET KURSSIT

UE1 USKONNON LUONNE JA MERKITYS

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen
- tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen osana uskonnon tutkimusta
- oppii pyhyiden ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus.

Keskeiset sisällöt

- Uskonnon määrittely ja tutkiminen
- uskonnon ydinkysymykset
- uskonto yhteisössä ja yksilön kokemuksessa
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä ja sisällöstä
- Raamatun tutkimus- ja tulkintatavat
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin.

UE2 KIRKKO, KULTTUURI JA YHTEISKUNTA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöönsä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa
- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen sekä kirkon poliittisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa
- ymmärtää, miten kristinusko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen, ekumeenisen perustan.

Keskeiset sisällöt

- Kristillisen kirkon synty
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon
- lännen kirkko keskiajalla
- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja kirkkojen kehitys uudella ajalla
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu.

UE3 IHMISEN ELÄMÄ JA ETIIKKA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämänskysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen
- saa käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuihinsa
- saa perustiedot ihmisen elämänskysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämänskysymyksiin ja etiikkaan
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

Keskeiset sisällöt

- Ihmisen tärkeät elämänskysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta
- hyvän ja pahan käsitteet
- kristillinen etiikka ja etiikan teoriat
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä.

EVANKELISLUTERILAISEN USKONNON VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

UE4 USKONTOJEN MAAILMAT

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.

- Uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta.

UE5 MIHIN SUOMALAINEN USKOO?

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- Muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa
- ei-kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan.

EVANKELISLUTERILAISEN USKONNON KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

UE6 LÄHIMMÄINEN JA MINÄ

Kurssilla opiskelija osallistuu monipuolisesti seurakunnan työhön henkilökohtaista vastuuta ottavana toimijana.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kotiseurakuntansa työmuodot
- ymmärtää kristillisen vastuunottamisen arkipäivän
- osallistuu henkilökohtaisesti työhön.

Keskeiset sisällöt

- Seurakunnan eri työmuotoihin osallistuminen
- kristillisen auttamistyön ja julistuksen ideat
- oppimispäiväkirjan pito ja raportointi.

UE7 USKONNON KERTAUSKURSSI

Kurssilla kerrataan evankelisluterilaisen uskonnon kurssien keskeisiä kokonaisuuksia ja harjoitellaan uskonnon ainereaalikokeeseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa uskonnon kurssien keskeisiä sisältöjä
- valmistautuu reaalikokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Valtakunnallisten evankelisluterilaisen uskonnon kurssien syventäminen ja kertaaminen.

UE8 MISSIO MAAILMALLA

Kurssilla opiskelija tutustuu seurakunnan työntekijöiden ohjauksessa kirkkomme lähetystyön nykytilanteeseen ja mahdollisesti osallistuu toimijana lähetystyön arkipäivään Suomessa ja ulkomailla.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia uskontojen väliseen vuoropuheluun
- hahmottaa kristillisen lähetystyön olemuksen
- tutustuu lähetystyöhön käytännössä
- syventää kulttuurien tuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

- Maailman uskontojen kirjo ja uskontojen välinen vuoropuhelu
- kirkko lähetystehtävän toteuttajana
- lähetystyön eri toimintamuodot
- lähetystyö kentällä
- vierailu lähetysjärjestöihin.

Kurssin opetuksesta vastaa lähinnä Kempeleen seurakunta.

7.1.9.2 Ortodoksinen uskonto

ORTODOKSISEN USKONNON PAKOLLISET KURSSIT

UO1 ORTODOKSINEN MAAILMA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen sekä kirkon nykyisyyttä muovanneet tekijät
- ymmärtää oman kirkkonsa muotoutumisen historian kulussa
- tuntee ortodoksisia paikalliskirkkoja sekä niiden historiallista ja kulttuurista merkitystä
- näkee oman uskonnollisen perinteensä osana historiallista ketjua.

Keskeiset sisällöt

- Varhaiskirkko
- Bysantin aika – oppi ja hallinto määräytyvät
- idän ja lännen kirkon ero
- Venäjän kirkko ja muut ortodoksiset paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- lännen kirkot.

UO2 USKONOPPI JA ETIIKKA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ortodoksisen kirkon opin lähteet ja perusteet
- hahmottaa eri kirkkojen opillisia eroja ja eriävään kehitykseen johtaneita syitä
- tuntee ortodoksisen ihmiskuvan ja etiikan perusteet sekä ymmärtää, kuinka näiden pohjalta kirkko voi muodostaa eettisiä kannanottoja uusiin esille tuleviin kysymyksiin
- ymmärtää, että eri maiden ortodoksiset kirkot voivat päätyä erilaisiin eettisiin tulkintoihin.

Keskeiset sisällöt

- Ortodoksisen opin lähteet ja pyhän käsite
- Pyhä Kolminaisuus
- Jumalansynnyttäjät
- pyhät ihmiset ja ajan pyhittäminen
- ortodoksinen ihmiskuva
- yksilö- ja yhteisöeettisiä kysymyksiä.

UO3 RAAMATTUTIETO

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Raamatun synnyn ja rakenteen sekä taustalla vaikuttaneen kulttuurihistorian
- hahmottaa jumalakuvan kehityksen historian kulussa ja Raamatun sisällä sekä messiasodotuksen syntymisen ja täyttymisen Palestiinassa
- tuntee Raamatun käytön ortodoksisessa kirkossa ja sen liturgisessa elämässä
- ymmärtää eri Raamatun kirjojen merkityksen tämän päivän kristinuskolle ja erityisesti ortodoksille kirkolle sekä Raamatun merkityksen etiikan muotoutumisessa
- osaa omatoimisen Raamatun käytön.

Keskeiset sisällöt

- Jumala ja ihminen Pentateukissa
- viisaukskirjallisuus
- profeetat ja messiasodotus
- evankeliumien synty ja niiden erityispiirteet
- Jeesuksen henkilö
- Apostolien tekojen kuvaus kirkon ensi vaiheista
- Paavali ja hänen kirjeensä.

ORTODOKSISEN USKONNON VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

UO4 USKONTOJEN MAAILMAT

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan kristillisperäisiä uskontoja ja uususkontoja.

- Uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit, rituaalit ja taide
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta.

U05 ORTODOKSINEN SUOMI

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon historian ja nykypäivän
- ymmärtää eri kirkkojen merkityksen suomalaisessa yhteiskunnallisessa kehityksessä
- hahmottaa uskonnon ilmenemisen taiteessa
- tuntee Suomessa elävää monikansallista ortodoksista kulttuuria
- osaa jäsentää nykyistä uskonnollista tilannetta Suomessa.

Keskeiset sisällöt

- Suomalainen muinaisusko
- ortodoksit idän ja lännen välissä
- katolisuudesta luterilaisuuteen
- itsenäisen Suomen ortodoksinen kirkko
- maahanmuuttajien ortodoksinen perinne – ykseys ja erilaisuus
- uskonnollinen tilanne nykypäivän Suomessa.

7.1.10 Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin ihmis-, yhteiskunta- kuin kulttuuritieteitäkin. Elämänkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä pidetään luonnollisina, tajunnallisina ja kulttuurisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämänkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineen opetuksessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämänkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä hahmottumista.

Elämänkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajua, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen

- rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta ja toimintakykyään
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän kehityksen periaatteita.

ARVIOINTI

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

Kurssit ET1–ET5 arvostellaan asteikolla 4–10.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kurssit suoritetaan pääsääntöisesti numerojärjestyksessä.

ELÄMÄNKATSOMUSTIEDON PAKOLLISET KURSSIT

ET1 HYVÄ ELÄMÄ

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvattaa kykyään sitoutua valitsemiinsa moraalisiin periaatteisiin ja haluaan toimia arvostuksensa mukaisesti
- kasvattaa valmiuttaan ja haluaan välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämäntapaansa
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäntapamuutoksia koskevia väitteitä
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäntapamuutoksiaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tunteita suvaitsevasti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- Peruskäsitteet: elämäntapamuutos, elämäntapamuutustieto, hyvä elämä, minuus, identiteetti
- hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntymä ja kuolema, optimismi, pessimismi ja realismi
- elämäntapamuutuksen keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- identiteetin muodostaminen ihmisen elämäntapamuutuksen aikana ja eettiset valinnat eri elämäntapavaiheissa
- yksilöllinen elämä sekä ennen että nykyisessä monien mahdollisuuksien yhteiskunnassa
- hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntapoihin ja tottumuksiin.

ET2 MAAILMANKUVA

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä
- jäsentää omaa maailmankuvaansa samalla pitäen sen avoimena mielekkäälle keskustelulle.

Keskeiset sisällöt

- Maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämäkatsomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde
- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäistieteiden ja uskontojen rajankäynti
- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina
- länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitteiden ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkipäiväinen arviointi.

ET3 YKSILÖ JA YHTEISÖ

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteiskunnallista vallankäyttöä
- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentaa yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- Ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys, yksityinen ja julkinen
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot
- teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- hyvä kansalainen suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet ja niiden historia
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisena kysymyksenä.

ELÄMÄNKATSOMUSTIEDON VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

ET4 KULTTUURIPERINTÖ JA IDENTITEETTI

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana sekä toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttuvana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan kulttuuria merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana
- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin
- kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä
- oppii suvaitsevuutta erilaisia elämänkatsomuksellisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja kohtaan
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin
- ymmärtää rasismia, muukalaisvihaa ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina.

Keskeiset sisällöt

- Kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisuus ja kulttuuriperintö
- saamelaiset, suomalaiset ja eurooppalaiset kulttuuripiirteet ja niiden nykyinen merkitys
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus
- etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa
- elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrismi sekä rasismi ja suvaitsevuuden historiaa.

ET5 MAAILMAN SELITTÄMINEN KATSOMUSPERINTEISSÄ

Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Kurssilla perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämänkatsomuksia koskevia väitteitä
- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeitä pidettyjä uskomusjärjestelmiä ja elämänkatsomuksellisia ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittymisestä nykyajassa
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- Maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt
- uskonnon ja uskonnollisuuden olemus
- uskontokritiikki: sosiologinen, moraalinen, antropologinen ja psykologinen
- ateismi ja agnostismi
- sekulaarin humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia
- humanismi ja kristinusko länsimaiden katsomuksellisinä perusvirtauksina.

7.1.11 Filosofia

Filosofinen ajattelu käsittelee koko todellisuutta, sen monimuotoista hahmottamista sekä ihmisen toimintaa siinä. Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkiperaisesti ja keskustellen. Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofiasa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi.

Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää arvostelukykä.

Filosofian opetus edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee opiskelijoiden kasvua aktiivisiksi, vastuullisiksi ja suvaitseviksi kansalaisiksi.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluja
- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluja sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti ja järkevästi
- hallitsee yleissivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin.

ARVIOINTI

Filosofiassa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

Kurssit FI1–FI4 arvostellaan asteikolla 4–10. Kurssi FI5 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Jos opiskelijan filosofian oppimäärä käsittää vain yhden kurssin, se voidaan päättöarvostelussa arvostella myös asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Pakollisen kurssin jälkeen kurssit voidaan suorittaa valikoiden ja vapaassa järjestyksessä. Kurssi FI1 ei sovellu suoritettavaksi itsenäisesti.

FILOSOFIAN PAKOLLINEN KURSSI

FI1 JOHDATUS FILOSOFISEEN AJATTELUUN

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja, ymmärtää, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja
- tunnistaa erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta.

Keskeiset sisällöt

- Mitä filosofia on, filosofisten kysymysten luonne ja niiden suhde käytännöllisiin, tieteellisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin, filosofian keskeiset osa-alueet
- todellisuuden luonnetta koskevia filosofisia perusnäkömyksiä: hengen ja aineen suhde, vapaus ja välttämättömyys
- tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkömyksiä ja niiden suhde tieteellisiin ja arkiin näkökulmiin: tieto, totuus ja perustelu, käsitteellisen ja kokemuksellisen suhde tiedon muodostumisessa
- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsitteet
- hyvän ja oikean käsitteet, toimintaa ohjaavien moraalisten arvojen luonne ja suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin, kuten kauneuteen, hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia näkömyksiä.

FILOSOFIAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

FI2 FILOSOFINEN ETIIKKA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein

- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.

Keskeiset sisällöt

- Moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka
- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalin suhde oikeuteen ja uskontoon, järjen ja tunteiden asema moraalisisissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä.

FI3 TIEDON JA TODELLISUUDEN FILOSOFIA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä
- osaa arvioida, millaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä ja katsomuksissa
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta.

Keskeiset sisällöt

- Metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- argumentoinnin ja päättelyn perusteita.

FI4 YHTEISKUNTAFILOSOFIA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa.

Keskeiset sisällöt

- Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteoriat, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat

- poliittinen filosofia: konservatismin, liberalismien ja sosialismin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnat
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus.

FILOSOFIAN KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

FI5 FILOSOFIAN KERTAUSKURSSI

Kurssilla valmentaudutaan filosofian ainereaalikokeeseen. Harjoitellaan filosofialle tyypillisiä reaalikoetehtäviä ja reaalikokeen oppiainerajat ylittäviä tehtäviä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu itsenäiseen työskentelyyn kohti ylioppilastutkinnon reaalikoetta
- kertaan ja syventää filosofian osa-alueiden tietämystään.

Keskeiset sisällöt

Valtakunnallisten filosofian kurssien kertaus ja syvennys.

7.1.12 Historia

Lukion historian opetus luo opiskelijalle edellytyksiä ymmärtää eri aikakausien luonnetta, oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja sekä auttaa häntä hahmottamaan kansainvälistä maailmaa. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova oppiaine.

Opetuksen lähtökohtana ovat historian luonne tieteenalana ja sen tiedon muodostumisen perusteet. Sen vuoksi huomiota kiinnitetään tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan sekä pyritään ottamaan huomioon ilmiöiden moniperspektiivisyys. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteydet. Muutoksen analyysia korostavana oppiaineena historia luo mahdollisuuksia käsitellä tulevaisuutta sekä arvioida tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia. Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Oman maan menneisyyttä tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset tapahtumat sekä niiden taustat ja seuraamukset
- näkee nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historian jatkumoon ja näin rakentamaan historiatietoisuuttaan
- osaa hankkia menneisyyttä koskevaa tietoa ja arvioida sitä kriittisesti sekä ymmärtää sen monitulkintaisuuden, suhteellisuuden ja syy-yhteyksien monisäikeisyyden
- osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja historiallisia ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä nykyajan näkökulmasta
- ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden erilaisuutta
- saa aineksia ihmisoikeuksia ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan luomiseen sekä toimintaan vastuullisena kansalaisena.

ARVIOINTI

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä: kokeiden asemasta voidaan käyttää opintotehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja. Historian opintoihin voi liittyä myös opintomatka.

Kurssit HI1–HI6 arvostellaan asteikolla 4–10. Kurssit HI7 ja HI8 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Pakolliset kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Kurssi HI5 suositellaan suoritettavaksi ennen kurssia HI4. Kurssi HI7 edellyttää kursseja HI1 ja HI2. Kurssit HI1, HI7 ja HI8 eivät sovellu suoritettavaksi itsenäisesti.

HISTORIAN PAKOLLISET KURSSIT

HI1 IHMINEN, YMPÄRISTÖ JA KULTTUURI

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä esihistoriasta nykyaikaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestäväää kehitystä
- ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen
- tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan
- tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria – pyyntikulttuurin aika

- Ihmisen kehitysvaiheet
- keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa.

Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset

- Työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit.

Välimeren talousalue antiikin aikana

- Kreikan talouselämä
- Rooma – miljoonakaupunki ja imperiumi
- orjuus ja antiikin ajan tekniikka.

Keskiajan talous- ja yhteiskuntajärjestelmä

- Feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki.

Löytöretket

- Löytöretkien edellytykset ja seuraukset
- maailmantalouden syntyminen.

Teollistuva maailma

- Tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet
- muutokset sukupuolten työnjaossa
- yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset
- muutokset kaupunkirakenteessa.

Globaali kulutusyhteiskunta

- Raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen
- massatuotanto ja kulutusyhteiskunta
- sosialistinen suunnitelmatalous
- kolmannen maailman muotoutuminen
- kasvun rajat ja uudet haasteet.

HI2 EUROOPPALAINEN IHMINEN

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä. Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin tuotoksiin erityyppisen historiallisen lähdeaineiston avulla. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena käsitteenä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla sen keskeiseen kulttuuriperintöön
- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana
- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjinä
- tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia
- tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa.

Keskeiset sisällöt

Antiikin aika

- Demokratian synty
- antiikin kulttuuri.

Keskiajan yhtenäiskulttuuri

- Keskiajan ihmisen maailmankuva ja tapakulttuuri
- uskonnon merkitys kulttuurissa.

Uuden ajan murros

- Renessanssi ja tiedon vallankumous
- uskonpuhdistus
- barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty.

Valistuksen aikakausi

- Valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen
- Yhdysvaltain itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö.

Aatteiden vuosisata

- Keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata.

Nyky aika

- Kulttuurin pirstoutuminen
- populaarikulttuuri massaviihdeksi.

HI3 KANSAINVÄLISET SUHTEET

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen, aatteellisen ja valtapoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

Keskeiset sisällöt

Suurvaltojen ylivalta pyrkimykset

- Kansainvälisen politiikan peruskäsitteet
- imperialismin teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan.

Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota

- Eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi ja kansanvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen.

Kylmä sota

- Kylmän sodan teoriat: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinaapaisen maailman johtajina
- kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa.

Uusi epävarmuuden aika

- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinaisuus purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset
- kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa
- Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa
- uudet kansainväliset rakenteet.

HI4 SUOMEN HISTORIAN KÄÄNNEKOHTIA

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelukohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin ajan perintö.

Vallanvaihdos

- Suomen liittäminen Venäjään
- autonomian synty.

Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen

- Aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat.

Yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros

- Elinkeinorakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen
- sääty-yhteiskunnan hajoaminen ja kansalaisyhteiskunnan synty
- sortokaudet ja kansanvallan synty.

Suomen itsenäistymisprosessi

- Suomen itsenäistyminen
- sisällissota
- hallitusmuoto.

Kahtiajaosta eheytymiseen

- Oikeistoradikalismien nousu
- elintason nousu
- kulttuurista kulutustavaraa.

Toinen maailmansota jälkiseurauksineen

- Sodat ja jälleenrakentaminen
- ulkopoliittikan muutos.

Hyvinvointivaltion rakentaminen

- Rakennemuutos
- 1960- ja 1970-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos.

Suomen uusi kansainvälinen asema

- Kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää.

HISTORIAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

HI5 SUOMEN VAIHEET ESIHISTORIASTA AUTONOMIAN AIKAAN

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä
- oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria

- Esihistoria ja tulkinnat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
- asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet.

Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla

- Suomi idän ja lännen välimaastossa
- sääty-yhteiskunnan synty
- asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset.

Uuden ajan uudet tuulet

- Uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen.

Suurvaltakausi

- Suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- talous, väestö, koulutus.

Vapauden ja hyödyn aika

- Kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys
- kustavilaiset uudistukset
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet.

HI6 KULTTUURIEN KOHTAAMINEN

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssi HI1.

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkin tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyä sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa
- ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden
- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa
- oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa
- osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia
- islamin maailma
- Japani
- Kiina
- Korea
- Latinalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

HISTORIAN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

HI7 MAAILMA TÄNÄÄN

Kurssi tarkastelee tämän päivän maailman ajankohtaisia kysymyksiä. Apuna käytetään tiedotusvälineiden monipuolista seuranta. Tarkasteltaviksi kysymyksiksi voidaan valita esimerkiksi maailmanpolitiikkaa, uskonnollisia erimielisyyksiä tai talouden globalisaatiota koskevia aiheita opiskelijan valinnan mukaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- käyttää tiedotusvälineistä saamaansa tietoa valitsemansa aiheen kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen
- ymmärtää nykypäivän maailman monimuotoisuutta
- ymmärtää konfliktien ja ristiriitojen taustalla vaikuttavia historiallisia, taloudellisia, maantieteellisiä ja uskonnollisia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

- Maailmanpolitiikan ajankohtaiset ongelmat ja ristiriidat
- ajankohtaiset uskonnolliset erimielisyydet
- talouden globalisaatio
- muut ajankohtaiset aiheet.

HI8 HISTORIAN KERTAUSKURSSI

Kurssilla valmentaudutaan historian ainereaalikokeeseen. Kurssilla harjoitellaan historialle tyypillisiä reaalikoetehtäviä ja laaditaan essee jostakin historian keskeisestä alueesta. Kurssilla harjoitellaan myös reaalikokeen oppiainerajat ylittäviä tehtäviä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu itsenäiseen työskentelyyn kohti ylioppilastutkinnon reaalikoetta
- kertaa ja syventää eri historian osa-alueiden tietämystään.

Keskeiset sisällöt

Valtakunnallisten historian kurssien kertaus ja syvennys.

7.1.13 Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijoiden käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta. Yhteiskunnan rakennetta ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan, Euroopan ja maailman näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteiden sisällöistä. Se luo opiskelijoille edellytyksiä aktiiviseen ja kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan.

Opetus perustuu keskeisiin yhteiskuntaeettisiin arvoihin, kuten oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoon, sosiaaliseen vastuuseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, työn ja yrittäjyyden arvostukseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- on selvillä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista kansalaisyhteiskunnassa ja osaa myös käyttää niitä
- pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen ristiriitaisista ja arvosidonnaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskuntakäsityksen rakentamiseen.

ARVIOINTI

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla tai käyttämällä vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Kurssit YH1–YH4 arvostellaan asteikolla 4–10. Kurssi YH5 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kurssi YH5 ei sovellu suoritettavaksi itsenäisesti.

YHTEISKUNTAOPIN PAKOLLISET KURSSIT

YH1 YHTEISKUNTATieto

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet
- omaksuu tasapainoisen ja analyttisen näkökulman yhteiskuntaan
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne
- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion mahdollisuudet.

Valta

- Valta käsitteenä ja vallankäytön muodot
- poliittiset järjestelmät.

Vaikuttaminen

- Demokratia ja kansalaisyhteiskunta
- globaali vaikuttaminen
- vaikuttamisen haasteet.

Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät

- Perusoikeudet
- tuomio- ja järjestysvalta
- turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat.

Sosiaalipolitiikka

- Tarkoitus, tehtävä ja muodot.

YH2 TALOUSTIETO

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se pohjautuu taloustieteisiin. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kansantalouden keskeisiin perusteisiin, käsitteisiin ja teorioihin
- tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin
- saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä ja tarkastelee taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta
- tuntee työnteon ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisten elinkeinot

- Alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen
- palveluyhteiskunta.

Taloudellinen toiminta ja yritykset

- Talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta ja kuluttaja.

Talouselämän vaihtelut ja häiriöt

- Taloudellinen kasvu
- keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina.

Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

- Markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko.

Julkinen talous ja talouspolitiikka

- Verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat
- tulopolitiikka.

Suomi kansainvälisessä kaupassa

- Kansainvälistyvä talous ja Suomi
- globalisaation vaikutuksia.

Suomen talouden tulevaisuudennäkymät

- Uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat.

YHTEISKUNTAOPIN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

YH3 KANSALAISEN LAKITIETO

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- saa perustiedot Suomen tuomioistuinlaitoksesta ja kansalaisen kannalta merkittävistä kansainvälisistä tuomioistuimista
- oppii hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- Suomen oikeushistoria
- oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
- peruskäsitteet
- oikeudellisen tiedon hankkiminen.

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- Perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, takaus ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin.

Rikos- ja prosessioikeus

- Oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen.

YH4 EUROOPPALAISUUS JA EUROOPAN UNIONI

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdyntävässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta
- oppii toimimaan Euroopan unionin kansalaisena
- tuntee Euroopan yhdyntymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia
- osaa hankkia Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää Euroopan yhdyntymisen vaikutuksen oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen identiteetti

- Yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus.

Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan unionissa

- Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä
- suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet.

Euroopan unionin alueelliset vaikutukset

- Nuorten opiskelu ja työnteko EU:ssa
- alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta.

Euroopan unionin haasteet

- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät.

YHTEISKUNTAOPIN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

YH5 LUKIOLAISEN BUSINESS-KURSSI

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa perustiedot sijoitustoiminnasta
- oppii ymmärtämään yritystoiminnan luonnetta, vaatimuksia ja yhteiskunnallista merkitystä
- saa mahdollisuuksia oman yrittäjyyden löytämiseen, arvioimiseen ja kehittämiseen
- oppii yrityksen perustamiseen liittyvät perusasiat lainsäädännöstä, taloudesta ja markkinoinnista sekä pystyy tarkastelemaan yrityksen kehittämiseen liittyviä kysymyksiä
- syventää talouselämän ja talouden toiminnan ymmärtämistään.

Keskeiset sisällöt

- Yrityksen toiminnan ja toimintaympäristön analysointi sekä yrityksen kehittäminen
- yrittäjyyden peruspiirteitä ja historiaa
- uuden yrityksen perustamiseen liittyviä kysymyksiä, kuten lupa- ja ilmoitusasiat, yritysmuodot, yrityksen talous, liikeidea ja markkinointi
- rahoitus ja osakemarkkinat
- vierailut ja asiantuntijaluennot.

YH6 YHTEISKUNTAOPIN KERTAUSKURSSI

Kurssilla valmentaudutaan yhteiskuntaopin ainereaalikokeeseen. Kurssilla harjoitellaan yhteiskuntaopille tyypillisiä reaalikoetehtäviä ja päivitetään ajankohtaisten yhteiskunnallisten asioiden tietoja. Kurssilla harjoitellaan myös reaalikokeen oppiainerajat ylittäviä tehtäviä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu itsenäiseen työskentelyyn kohti ylioppilastutkinnon reaalikoetta
- kertaan ja syventää yhteiskuntaopin eri osa-alueiden tietämystään.

Keskeiset sisällöt

Valtakunnallisten yhteiskuntaopin kurssien kertaus ja syvennys.

7.1.14 Psykologia

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välisiä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohdallisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta
- kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten – kuten teknologisen kehityksen – tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

ARVIOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemansa asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa.

Kurssit PS1–PS6 arvostellaan asteikolla 4–10, mikäli opiskelijan oppimäärä käsittää vähintään kaksi kurssia. Jos opiskelijan psykologian oppimäärä käsittää vain yhden kurssin, se voidaan päättöarvostelussa arvostella myös asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Kurssi PS7 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Pakollisen kurssin jälkeen kurssit voidaan suorittaa vapaassa järjestyksessä. Kurssia PS1 ei voi suorittaa itsenäisesti.

PSYKOLOGIAN PAKOLLINEN KURSSI

PS1 PSYKKINEN TOIMINTA, OPPIMINEN JA VUOROVAIKUTUS

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla
- ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa
- tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emootio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen tiedon avulla omaa opiskeluaan
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- Psykologia tieteenä: psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet, psykologisen tiedon muodostuminen, keskeisiä lähestymistapoja psykologisten ilmiöiden selittämiseen
- psyykkisen toiminnan luonne: psykologian peruskäsitteitä, toimintaa ohjaavia psyykkisiä, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä
- oppimisen psykologian perusteet ja sovelluksia
- sosiaalipsykologian perusteita, kuten ryhmädynamiikka, roolit ja normit.

PSYKOLOGIAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

PS2 IHMISEN PSYKKINEN KEHITYS

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta
- tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä
- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan
- ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa
- ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- Yksilön psyykkinen kehitys elämän eri vaiheissa
- psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologisten teorioiden valossa
- psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä
- psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen
- psyykkisen kehityksen tutkiminen.

PS3 IHMISEN TIEDONKÄSITTELYN PERUSTEET**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita
- ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta
- ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- Kognitiiviset perusprosessit
- vireystilan säätely, nukkuminen ja uni
- hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin
- kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus
- kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovelluksia.

PS4 MOTIVAATIO, TUNTEET JA ÄLYKÄS TOIMINTA**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen toiminnan olevan sekä tietoisien ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikutuksen alasta
- tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioihin ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta
- ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden
- ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin
- ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa
- ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- Eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys
- motivaation ja emootioiden perusteoriat ja tutkimus

- motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa
- motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla
- motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaaliin ja kulttuuriin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta
- korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko.

PS5 PERSOONALLISUUS JA MIELENTERVEYS

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt
- ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen
- ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen
- tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja.

Keskeiset sisällöt

- Persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä, esimerkiksi minuus ja identiteetti
- persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
- persoonallisuuden tutkiminen
- mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt
- psykoterapia ja lääkehoito mielenterveyden ongelmien hoidossa
- psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen.

PSYKOLOGIAN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

PS6 MINÄ JA MUUT – JOHDATUS SOSIAALIPSYKOLOGIAAN

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää sosiaalipsykologian keskeisiä teorioita ja osaa soveltaa niitä toimiessaan erilaisissa ryhmissä ja yhteiskunnan jäsenenä
- saa valmiuksia yhteiskunnallisten ja kulttuuristen muutosten kohtaamiseen ja erilaisista kulttuuritaustoista tulevien ihmisten ymmärtämiseen
- tietää, miten sosiaalipsykologisia ilmiöitä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- Sosialisaatio
- asenteet ja ennakkoluulot
- viestintä sosiaalipsykologisena ilmiönä
- ryhmädynamiikka
- sosiaalipsykologian tutkimusmenetelmät.

PS7 PSYKOLOGIAN KERTAUSKURSSI

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- yhdistää eri kurssien keskeisiä teorioita kokonaiskuvaksi psykologiatieteen tavoista selittää ihmisen monipuolista toimintaa, jossa psyykkiset, biologiset ja sosiaaliset tekijät ovat vuorovaikutuksessa
- osaa kriittisesti erottaa psykologiatieteen kohtaamistaan pseudotieteellisistä lieveilmiöistä
- osaa soveltaa syvenevää psykologista tietoaan monipuolisesti oman hyvinvointinsa edistämiseen
- syventää psykologisen tietonsa avulla ajankohtaisten yhteiskunnallisten ja kulttuuristen tapahtumien ymmärtämystään
- saa näin valmiuksia hyviin tuloksiin psykologian ainereaalissa.

Keskeiset sisällöt

- Psykologiatieteen määrittely, historia, osa-alueet ja yhteydet muihin tieteisiin
- keskeiset kehitysteoriat
- persoonallisuusteoriat
- tutkimusmenetelmät.

7.1.15 Musiikki

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukseen, että musiikki on merkittävä osa ihmisen kulttuuria. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohmainen musiikkisuhte vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Tehtävänä on tarjota elämyksiä, taitoja ja tietoja, jotka lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä ja rohkaisevat häntä elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Musiikinopetuksessa on keskeistä opiskelijan oma ilmaisu, luovuus, vuorovaikutustaidot ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen, ajattelu ja kyky oman toiminnan arviointiin kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Musiikin tuottaminen – laulaminen, soittaminen ja musiikillinen keksintä – ja kuunteleminen ovat opetuksen keskeisiä sisältöjä. Oppisisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilainen suuntautuminen ja lähtötaso. Musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikki tukee ja luo koulun kulttuuritoimintaa. Se on tärkeä osa koulun juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija saa valmiuksia taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikin alalla ja median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja kykenee arvioimaan sitä sekä oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista
- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää tietojaan musiikin eri tyyleistä, lajeista ja historiasta
- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta ja toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa
- oppii ymmärtämään musiikin ja äänen merkitystä mediassa
- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulleen tavoitteita ja arvioida niiden toteutumista.

ARVIOINTI

Musiikinopetus tarjoaa samanaikaisesti useita tapoja kehittää opiskelijoiden muusikkoutta ja musiikillista osaamista. Kukin opiskelija syventää musiikillisia valmiuksiaan sekä itsenäisesti että yhdessä ryhmän kanssa. Nämä musiikinopiskelun erityispiirteet edellyttävät jatkuvaa ja monipuolista arviointia, jolla suunnataan ja tarkennetaan oppimisprosessin kulkua. Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan musiikillista edistymistä ja hänen musiikkisuhteensa syventymistä.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso ja se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

Kurssit MU1–MU5 arvostellaan asteikolla 4–10. Kurssit MU6–MU7 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kurssit MU1, MU3 ja MU6 suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuonna. Toisen opiskeluvuoden kurseja ovat kurssit MU2, MU4 ja MU5. Kolmantena opiskeluvuonna suoritetaan kurssi MU7. Opiskelija voi halutessaan muuttaa kurssijärjestystä ja osallistua vain haluamiinsa kursseihin.

Kurseja MU1–MU7 ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti oppiaineen luonteen vuoksi.

MUSIIKIN PAKOLLISET KURSSIT

MU1 MUSIIKKI JA MINÄ

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella. Hän pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle. Hän tutkii omia mahdollisuuksiaan musiikin tekijänä ja tulkitsijana, kuuntelijana sekä kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

MU2 MONIÄÄNINEN SUOMI

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja ja oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisen taidemusiikin vaikutuksia suomalaiseen musiikkikulttuuriin.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikointivalmiuksien kehittämiseen. Sisällöt edustavat eri musiikinlajeja: populaari-, taide- ja perinнемusiikkia.

MUSIIKIN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MU3 OVET AUKI MUSIIKILLE

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedonhankintataitojaan.

MU4 MUSIIKKI VIESTII JA VAIKUTTAA

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

MU5 MUSIIKKIPROJEKTI

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.

MUSIIKIN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MU6 YHTYELAULU I

Kurssin tavoitteena on kehittää opiskelijan laulutekniikkaa ja yhtyelaulutaitoja. Kurssilla lauletaan moniäänisiä lauluja perinteisestä kuoromusiikista kevyeen musiikkiin. Harjoiteltua ohjelmistoa esitetään koulun juhlissa ja tarvittaessa myös koulun ulkopuolisissa tilaisuuksissa.

MU7 ABILAULUT

Kurssin tavoitteena on toteuttaa penkinpainajaisjuhlan musiikillinen ohjelma. Kurssilla harjoitettava ohjelmisto valitaan opiskelijoiden toiveiden mukaisesti. Esitettävät laulut tarvittaessa sovitetaan, sanoitetaan ja sävelletäänkin itse. Kurssi on tarkoitettu abiturienteille.

7.1.16 Kuvataide

Lukion kuvataideopetuksessa opiskelija oppii tulkitsemaan, arvostamaan ja arvottamaan omaa ja muiden kuvallista kulttuuria. Kuvataideopetuksen tarkoituksena on kehittää opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan ja ympäristön visuaalisista ilmiöistä ja niiden merkityksistä. Omakohtainen taiteellinen työskentely antaa opiskelijalle mahdollisuuden taiteesta nauttimiseen, onnistumisen kokemukseen ja itselle tärkeiden asioiden ilmaisemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan mielikuvituksen, luovan ajattelun ja assosiaatiokyvyn kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan ja perustelemaan esteettisiä ja eettisiä arvovalintojaan omassa elämässä, kuvataiteessa, mediassa ja kulttuuriympäristössä. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Opetuksessa syvennetään visuaalisen kulttuurin yleissivistyksen perusteet ja luodaan riittävät edellytykset jatko-opinnoille.

Opetuksen sisältöjä ovat kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu, taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen, ympäristön suunnittelu, arkkitehtuuri ja muotoilu sekä median visuaaliset tekstit.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Oppisisällöistä rakennetaan teemallisia kokonaisuuksia ja opetuksessa tehdään yhteistyötä eri taiteen- ja tieteenalojen kanssa. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijan oma kokemus, jonka pohjalta opiskelija toteuttaa monipuolisia kuvien tuottamis- ja tulkintaprosesseja. Oppiaineiden välistä yhteistyötä tehdään kouluympäristön viihtyvyyden ja kulttuuritoiminnan lisäämiseksi. Opiskelija hankkii projekti- ja kulttuuriosaamista työskennellessään yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja arvottamaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria omassa elämässään ja yhteiskunnassa
- tuntee kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä taideteosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnassa, arvioinnissa ja työskentelyprosessin kuvailussa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin sekä yhteistyöhön
- oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä kuvallisessa ilmaisussaan
- tuntee nykytaidetta ja kuvataiteen historiaa
- ymmärtää mediakulttuuria ja sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan
- oppii mediatuotannon visuaalisen sisällön suunnittelua, tuottamista ja esteettistä arviointia ja osaa soveltaa mediateknologiaa omassa kuvallisessa työskentelyssään
- tuntee arkkitehtuurin, muotoilun ja esinekulttuurin visuaalista kieltä ja historiaa
- tiedostaa oman toimintansa vaikutukset luontoon, kulttuurimaisemaan, rakennettuun ympäristöön ja niitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon
- osaa käyttää ja arvostaa kulttuuripalveluja.

ARVIOINTI

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arviointi antaa tietoa opiskelijan edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataideopetus kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja. Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teoria-tietoa omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilö- ja ryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus.

Kurssit KU1–KU6 arvostellaan asteikolla 4–10. Kurssit KU7 ja KU8 arvostellaan asteikolla 4–10 tai suoritettu (S) – hylätty (H). Kurssien KU7 ja KU8 arvioinnista päätetään kurssin alussa.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kuvataiteen kurssit suositellaan suoritettavan siten, että ensimmäisenä opiskeluvuonna suoritetaan kurssit KU1, KU3 ja KU4. Toisena opiskeluvuonna suositellaan suoritettavaksi kurssit KU2, KU5 ja KU6. Kolmantena opiskeluvuonna suositellaan suoritettavaksi kurssit KU7 ja KU8.

Kuvataiteen luonteen vuoksi kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

KUVATAITEEN PAKOLLISET KURSSIT

KU1 MINÄ, KUVA JA KULTTUURI

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee visuaalisen kulttuurin sisältöjä ja perusteita
- oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin ja tekemään omakohtaisia ratkaisuja
- oppii käyttämään taiteen käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia
- oppii tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä kriittisesti ja tulkitsemaan niiden sisältöjä, muotoja ja merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä soveltamaan oppimaansa omassa työskentelyssään
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- Mitä taide on: taide yksilön ja yhteiskunnan kannalta ja erilaiset taidekäsitykset
- kuvan valta ja vallan kuva kulttuurissa
- taide kulttuurin tulkkina: suomalaisuus, pohjoismaisuus, eurooppalaisuus ja Euroopan ulkopuolisia kulttuureita
- oma kuvallinen ilmaisu: piirtäminen, maalaaminen, kolmiulotteinen työskentely, digitaalisen kuvan käyttö
- kuvan rakentamisen keinot: sommittelu, muoto, väri, liike, tila ja aika
- kuvan tulkinta ja analysointi kuvallisin ja sanallisin keinoin, analysointitapoihin, kuten formalistiseen, semioottiseen, ikonografiseen ja reseptioanalyttiseen tulkintaan tutustuminen.

KU2 YMPÄRISTÖ, PAIKKA JA TILA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetiikkaa ja suunnitteluprosesseja
- oppii ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa tekemään havaintoja eri näkökulmista, kuten esteettiseltä ja eettiseltä sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän kehityksen kannalta
- oppii tarkastelemaan ympäristöä luonnonvaraisena, rakennettuna, sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä sekä kulttuurisena viestinä
- ymmärtää yhteisö- ja ympäristötaiteen merkityksen ympäristösuunnittelussa ja laajemmin visuaalisessa kulttuurissa.

Keskeiset sisällöt

- Tila käsitteenä: tilan kokeminen psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet: mittakaava, liike, tila, suhdejärjestelmät, rakenne, väri, muoto ja materiaali
- maisema, rakennus, esine ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä
- arkkitehtuuri ja muotoilu kulttuurisesti kestävän kehityksen ja talouselämän näkökulmasta
- mallintaminen, havainnekuvat, pienoismallit ja materiaalikokeilut.

KUVATAITEEN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

KU3 MEDIA JA KUVIEN VIESTIT

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii erittelemään ja tulkitsemaan median kuvaaman maailman suhdetta kulttuuriin ja todellisuuteen
- ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa
- oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä
- oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan.

Keskeiset sisällöt

- Kuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, WWW-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisuus
- graafinen suunnittelu: taitto, typografia, kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
- mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu eri aikoina, paikoissa ja osakulttuureissa
- valokuva mediassa
- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
- visuaalisuus tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa.

KU4 TAITEEN KUVISTA OMIIN KUVIIN

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti
- ymmärtää kuvataiteen sisältöjä ja ilmaisutapoja eri aikoina ja eri kulttuureissa
- käyttää omassa ilmaisussaan hyväkseen taiteen tuntemustaan
- oppii työskentelemään itsenäisesti ja harjaantuu pohdiskelevaan, sanalliseen itsearviointiin.

Keskeiset sisällöt

- Taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin
- eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa
- aiheen kehittyminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- kuvan sisältö ja muoto taiteilijan ja kulttuurin viestinä, sommittelu – kuten väri, valo, varjo ja liike –, illusorisuus ja kolmiulotteisuus sekä pinnan rakenne ja materiaali.

KU5 NYKYTAITEEN TYÖPAJA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii seuraamaan ja arvioimaan nykyaikaisen taiteen ajankohtaisia ilmiöitä
- oppii havaitsemaan ja oivaltamaan visuaalisia merkityksiä ympäristössä sekä soveltamaan havaintojaan omassa ilmaisussaan
- oppii ymmärtämään ja käyttämään nykyaikaisen taiteen keinoja työskennellessään erilaisten ilmiöiden parissa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

- Mitä nykyaikainen taide on: nykyaikaisen taiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitykset
- nykyaikainen taide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus, visuaaliset alakulttuurit
- taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella
- oman tuotannon toteuttaminen
- visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan organisaatioita.

KUVATAITEEN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

KU6 GRAAFINEN SUUNNITTELU

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssi KU3.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää graafisen suunnittelun tarjoamia mahdollisuuksia
- oppii käyttämään erilaisia tekniikoita graafisten tuotoksien yhteydessä
- hahmottaa viestin sisällön ja ulkoasun välistä suhdetta.

Keskeiset sisällöt

- Typografia
- tekstaus ja perinteisillä menetelmillä tuotettu graafinen työ
- kuvitus tekstin osana
- tulostuksen vaatimat kuvaformaatit ja resoluutiot
- bittikarttakuvan vektorointi ja muokkaus
- taitto
- kaksipuolisen graafisen tuotoksen toteutus.

KU7 ANIMAATIO JA MULTIMEDIA**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää multimedian mahdollisuuksia ja toimintaperiaatteita
- oppii käyttämään erilaisia tekniikoita liikkuvan kuvan tuottamiseen
- kykenee yhdistämään tuotoksensa toimivaksi ilmaisulliseksi kokonaisuudeksi.

Keskeiset sisällöt

- Animaatio
- multimediaesityksen käyttöliittymä
- sähköisen kuvan tuottaminen ja muokkaus multimediaohjelmaa varten
- multimediaohjelman toteuttaminen
- opitun tekniikan hyödyntäminen esimerkiksi koulun järjestämissä juhlissa.

KU8 TAIDETTA SEINILLE

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssi KU4.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää öljyvärimaalauksen tekniikoiden suomia mahdollisuuksia
- oppii käyttämään erilaisia tekniikoita juhlien vaatimissa koristeluprojekteissa
- kykenee yhdistämään tuotoksensa toimivaksi ilmaisulliseksi kokonaisuudeksi.

Keskeiset sisällöt

- Öljyvärimaalauksen historia
- öljyvärimaalaustekniikat
- maalaaminen öljyväreillä
- näyttelyn rakentaminen
- viestittäminen kuvilla – koulun tiloihin suunniteltu kuvitus/lavastus
- opittujen tekniikoiden hyödyntäminen esimerkiksi koulun järjestämissä juhlissa.

7.1.17 Liikunta

Liikunnanopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa sekä ohjata opiskelijaa ymmärtämään liikunnan merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Liikunnan myönteiset kokemukset vahvistavat psyykkistä vireystilaa ja jaksamista koulutyössä. Liikunnassa opiskelija ilmaisee itseään ja kokee elämyksiä. Se on toiminnallinen oppiaine, jossa kehitetään opiskelijoiden fyysis-motorisia ominaisuuksia sekä tuetaan heidän tasapainoista kasvuaan ja kehitystään. Liikunnan avulla vahvistetaan sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuutta, ohjataan vastuullisuuteen ja reilun pelin hengen ymmärtämiseen sekä hyviin tapoihin. Liikunnanopetus tukeutuu eettiseen ja esteettiseen arvopohjaan.

Fyysisen kunnon harjoittamisen ja seurannan avulla opiskelijaa ohjataan ymmärtämään hyvän kunnon merkitys jaksamiselle ja työkyvylle. Monipuolisella liikunnan opetuksella luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen.

Liikuntaa opetetaan monipuolisesti ottaen huomioon vuodenajat ja paikalliset olosuhteet. Opetusjärjestelyinä käytetään yksilö-, pienryhmä- sekä ryhmäopetusta. Suomalaisen liikuntakulttuurin perinteet otetaan huomioon valittaessa liikuntamuotoja. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille opetusta eriytetään yksilöllisten tarpeiden pohjalta. Opetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon turvallisuus, monikulttuurisen opiskelija-aineksen erityistarpeet sekä uskonnollinen vakaumus.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitojaan ja tietojaan eri liikuntamuodoissa
- saa valmiuksia omaehtoiseen liikuntaharrastukseen
- osaa arvioida omaa fyysistä kuntoaan ja asettaa itselleen tavoitteita
- toimii hyvien tapojen mukaisesti, noudattaa sovittuja sääntöjä ja osaa liikkua luonnonarvoja kunnioittaen
- osaa työskennellä rakentavasti, turvallisesti ja vastuullisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä.

ARVIOINTI

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky. Kurssit LI1–LI5 arvostellaan asteikolla 4–10, kurssi LI6 ja LI7 asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Pakolliset kurssit LI1 ja LI2 suoritetaan numerojärjestyksessä. Syventävä kurssi LI3 suoritetaan ensimmäisenä opiskeluvuotena, LI4 ja LI6 toisena ja LI5 kolmantena opiskeluvuonna. Kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

LIKUNNAN PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua uusiin lajeihin. Tarvittaessa opetusta eriytetään opiskelijälähtöisesti. Kurssien suunnittelussa otetaan huomioon vuodenajat niin, että pakollisten kurssien aikana pyritään harjoittamaan kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa. Opetuksessa korostetaan liikunnan vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin. Opiskelussa huomioidaan turvallisuus ryhmiä muodostettaessa.

LI1 TAITOA JA KUNTOA

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- jatkaa peruskoulussa opittujen liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista
- saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin
- ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnon harjoittamisen periaatteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi.

Keskeiset sisällöt

- Fyysisen kunnon harjoittelu, oman fyysisen kunnon mittaaminen ja arviointi
- lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- uinti ja vesipelastus
- yleisurheilu
- suunnistus ja luontoliikunta.

LI2 LIIKUNTAA YHDESSÄ JA ERIKSEEN

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojään
- saa perustiedot kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen
- saa ohjausta henkilökohtaisen, terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen aktivoimiseen
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä
- oppii arvostamaan ja ylläpitämään terveyttä ja työkykyä
- kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Keskeiset sisällöt

- Fyysisen kunnon harjoittelu, lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit

- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- kuntouinti ja vesiliikunta
- luontoliikunta
- jokin uusi liikuntalaji.

LIKUNNAN VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kurssien tavoitteena on opiskelijälähtöisyyden korostuminen, yhteistoiminnallisuuden edistäminen ja koulun yhteishengen vahvistaminen. Syventävien kurssin sisältöjen tarkentaminen tapahtuu opiskelijoiden kanssa yhdessä.

LI3 VIRKISTY LIKUNNASTA

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssi koostuu yhdestä tai useammasta liikuntamuodosta. Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssin sisällön.

LI4 YHDESSÄ LIKKUEN

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. Kurssin sisältönä ovat vanhat tanssit tai jokin muu yhdessä toteutettava liikunta.

LI5 KUNTOLIIKUNTA

Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen sekä jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen. Opiskelijat laativat henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman kurssille, joka toteutetaan sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

LIKUNNAN KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

LI6 ERÄTAITO

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija selviytyy maastossa luonnon ehdoilla vanhoja erätaitoja käyttäen ja kiinnostuu luonnossa liikkumisesta. Kurssi koostuu teoriaosasta ja käytännön harjoittelusta maastossa. Kurssilla tehdään viikonloppuvaellus, jota varten opiskelija hankkii tai lainaa retkivarusteet. Matkakustannuksista opiskelija vastaa itse.

LI7 LIIKUNTAA KILPATASOLLA

Kurssin tavoitteena on edistää lajin harrastamista kilpatasolla. Kurssi koostuu lajin monipuolisista harjoituksista urheiluseurana ammattivalmentajan johdolla.

Kurssi toteutetaan yhteistyössä paikallisen urheiluseuran kanssa.

7.1.18 Terveystieto

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoitus on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Tämä osaaminen ilmenee tiedollisina, sosiaalisina, tunteiden käsittelyä ohjaavina, toiminnallisina, eettisinä ja tiedonhankintavalmiuksina. Terveysosaamiseen kuuluu valmius ottaa vastuuta oman ja toisten terveyden edistämisestä. Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairautta sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena työ- ja toimintakykynä. Lukion terveystiedon opiskelussa terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla. Tärkeää on myös terveyttä koskeva arvopohdinta.

Pakollisen kurssin aikana opiskelija perehtyy terveyteen ja sairauksiin vaikuttaviin tekijöihin kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn sekä työ- ja toimintakyvyn edistämisen näkökulmasta. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien kehittäminen.

Syventävillä kursseilla perehdytään seikkaperäisemmin nuoren arkielämässään tarvitsemiin terveysresursseihin, terveystottumuksiin ja selviytymisen keinoihin sekä terveyskysymysten käsittelyyn vastuullisen aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta. Terveystieteen ja sairauksiin liittyviä tekijöitä ja niihin vaikutusmahdollisuuksia tarkastellaan tutkimuksen, terveydenhuollon ammattikäytäntöjen, palvelujen käytön sekä historiallisen ja yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää työ- ja toimintakyvyn, turvallisuuden sekä sairauksien ehkäisyn ja terveyden edistämisen merkityksen
- osaa käyttää terveyden edistämiseen, terveyteen ja sairauteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- ymmärtää sairauksien, erityisesti kansantautien ja tartuntatautien, ehkäisyn merkityksen ja tuntee niiden keskeisiä ehkäisy- ja hoitomahdollisuuksia yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- pohtii terveyttä koskevia arvokysymyksiä ja osaa perustella omia valintojaan ja oppii arvostamaan terveyttä voimavarana sekä edistämään terveyttä
- tuntee kansanterveyden historiallista kehitystä ja väestöryhmien välisten terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- tuntee terveyden- ja sosiaalihuollon peruspalveluja sekä kansanterveyteen liittyvää kansalaistoimintaa
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin sekä osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa ja erilaisia terveyskulttuuriin liittyviä ilmiöitä.

ARVIOINTI

Arvioinnissa korostetaan terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Huomio kiinnitetään siihen, miten opiskelija osaa käyttää ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnin kohteena on opiskelijan valmius terveyttä ja sairautta koskevaan eettiseen arvopohdintaan ja taito perustella omia terveysvalintoja sekä taito arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Terveystiedon arvioinnissa voidaan käyttää kurssikokeita, yksilö- ja ryhmätehtäviä, esitelmiä, pienimuotoisia kartoituksia ja tutkimuksia sekä toiminnallisia tehtäviä.

Kurssit TE1–TE3 arvostellaan asteikolla 4–10. Kurssi TE4 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Pakollinen kurssi suoritetaan ensimmäisenä opiskeluvuotena. Kurssi TE2 suositellaan suoritettavaksi ennen kurssia TE3.

TERVEYSTIEDON PAKOLLINEN KURSSI

TE1 TERVEYDEN PERUSTEET

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn sekä työ- ja muuhun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä oppii pohtimaan niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja yhteiskunnassa
- tunnistaa terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveyskulttuuriin ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä terveystieteen näkökulmasta
- tuntee keskeiset terveyden ja sosiaalihuollon palvelut.

Keskeiset sisällöt

- Työ- ja toimintakykyyn sekä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveysliikunta, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys
- seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö
- kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä niihin liittyvät riski- ja suojaavat tekijät sekä niihin vaikuttaminen
- sairauksien ja vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen
- terveyserot maailmassa, terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen

- terveystietojen tiedonhankintamenetelmiä sekä terveyttä koskevan viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin kriittinen tulkinta
- terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelujen käyttö, kansalaistoiminta kansanterveystyössä.

TERVEYSTIEDON VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

TE2 NUORET, TERVEYS JA ARKIELÄMÄ

Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin tavoitteita nuoren arkielämän terveystottumuksien ja selviytymisen keinojen osalta. Eri sisältöalueiden avulla tarkastellaan terveysongelmia selittäviä kulttuurisia, psykologisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden tulkintoja. Lisäksi perehdytään käsitykseen itsestä ja muista fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla. Erityisesti korostetaan terveyden ylläpitoon liittyvää vastuullisuutta. Työskentelyssä korostuvat arvopohdinta, yksilö- ja ryhmäharjoitukset, draama ja sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä keskustelu- ja argumentaatiotaitoja kehittävät työmuodot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan elämäänsä aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta
- osaa pohtia ja tarkastella terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja arvostuksia
- osaa perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja arvioida elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa kuvata koettua terveyttä ja terveysongelmia selittäviä ilmiöitä ja niiden erilaisia tulkintoja.

Keskeiset sisällöt

- Itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiyhteisössä
- vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen
- elämänilo, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisien kohtaaminen
- ruuan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta, terveysliikunta, syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykkinen turvallisuus, väkivallaton viestintä
- seksuaaliterveys
- terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tulkintoihin tutustuminen, esimerkiksi elämän mielekkyyden kokeminen, ruumiinkuva/kehollisuus, mielihyvä ja riippuvuudet nykyaikana
- tupakka, alkoholi ja huumeet yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmasta.

TE3 TERVEYS JA TUTKIMUS

Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttaviin historiallisiin tekijöihin ja näkökulmiin, terveyden ja sairauden tutkimiseen sekä kuolleisuuteen ja sairastavuuteen liittyviin kehityslinjoihin. Kurssilla käsitellään myös terveydenhuollossa ja itsehoitona toteutettavia tavallisimpia tutkimuksia, niiden

tulosten tulkintaa ja johtopäätöksiä. Lisäksi perehdytään pakollisen kurssin tavoitteita syventäen terveydenhuollon eri käytäntöihin, terveystieteen palvelujen tarjontaan sekä yksilön asemaan terveyden- ja sairaudenhoidossa. Työskentelyssä korostuvat toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, tutkiva oppiminen ja vierailukäynnit.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa pohtia kansanterveystieteen ja ehkäisevän terveydenhuollon kehityksen päälinjoja kansallisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa
- toteuttaa pienimuotoisia terveystieteen-/terveyskäyttämiskartoituksia omassa opiskeluympäristössään
- osaa käyttää terveydenhuollon palveluja sekä tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet
- osaa pohtia ja arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- Terveyden edistämiseen, sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä
- terveyskäyttämisen ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät
- terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet
- tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito, medikalisaatio
- terveystottumusten arvioiminen ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen.

TERVEYSTIEDON KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

TE4 TERVEYSTIEDON KERTAUSKURSSI

Kurssin suorittamisen edellytys: kurssit TE1–TE3.

Kurssilla valmentaudutaan terveystiedon ainereaalikokeeseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- yhdistää eri kurssien sisältöjä kokonaiskuvaksi terveydestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä
- osaa soveltaa terveystietämystä oman ja ympäristön fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi
- syventää tietojaan ajankohtaisilla terveystieteeseen liittyvillä asioilla
- saa valmiuksia hyviin tuloksiin terveystiedon ainereaalissa.

Keskeiset sisällöt

- Terveystieteen määrittely ja historia
- keskeiset terveyteen ja terveystieteeseen liittyvät käsitteet
- terveyteen ja sairauteen liittyvät ajankohtaisaiheet.

7.1.19 Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalla on riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjaustoiminta muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävän jatkumon, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden hankkia perustiedot ja taidot, joiden varassa heidän on mahdollista suunnitella jatko-opintoja ja pohtia ammatillista suuntautumista. Valinta- tai muissa ongelmatilanteissa ja päätöksentekotaitojensa kehittämiseksi opiskelijat saavat henkilökohtaista tai pienryhmäohjausta. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelija voi keskustella opintoihinsa, koulutusvalintoihinsa sekä ammatti- ja urasuunnitteluunsa, tulevaisuuteensa ja elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Opiskelijalla on mahdollisuus käsitellä pienryhmissä asioita, jotka ovat muiden opiskelijoiden kanssa jaettavissa olevia ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea ja auttaa erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita myös opintoihin liittyvissä käytännön kysymyksissä.

OPINTO-OHJAUKSEN TAVOITTEET

Opinto-ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa itsenäisyyteen ja vastuullisuuteen siten, että hän pystyy suunnittelemaan oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, tunnistamaan opiskeluunsa liittyviä ongelmia ja etsimään tietoa, miten hän saa apua näihin ongelmiin. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti koko lukion ajan, kykenee kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan sekä löytämään omat yksilölliset oppimisen tapansa ja vahvuutensa opiskelijana.

Opiskelijaa ohjataan hankkimaan tietoa ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutus- ja ammatinvalintaan liittyvät hakuoppaat ja muut tietolähteet sekä osaa käyttää tietoverkoissa olevaa informaatiota itsenäisesti jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opiskelijaa ohjataan ja tuetaan elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa. Opiskelija saa ohjausta jatko-opintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa siten, että hänellä on tietoa opiskeluvaihtoehtoista lukion jälkeen ja että hän tuntee toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen keskeisen koulutustarjonnan. Tarkoituksena on, että opiskelijalla on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy ammatillisen suuntautumisen etsimisessä ja päätöksenteossa arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen koko ajan huomioon jatko-opintosuunnitelmansa.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on välittää tietoa työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalla on mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja työelämään sekä opiskeluun muissa oppilaitoksissa. Opiskelijaa ohjataan siten, että hän osaa etsiä tietoa muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

ARVIOINTI

Kurssit arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Kurssi OP1 suoritetaan kahdessa osassa: puolet toisen lukiovuoden kevätlukukaudella ja puolet abiturienttivuoden syyslukukaudella. Opinto-ohjauksen kurssija ei voi suorittaa kokonaan itsenäisesti.

OPINTO-OHJAUKSEN PAKOLLINEN KURSSI

OP1 KOULUTUS, TYÖ JA TULEVAISUUS

Tavoitteet

Opinto-ohjauksen pakollisen kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Kurssiin liittyen järjestetään tutustumista työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin.

Keskeiset sisällöt

Opinto-ohjauksen kurssilla käsitellään kaikille opiskelijoille yhteisiä lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin, ammatti- ja urasuunnitteluun liittyviä kysymyksiä sekä kulloinkin lukio-opintojen kannalta ajankohtaisia asioita.

- Opintojen rakentuminen ja omien opiskelutaitojen kehittäminen
- itsetuntemus
- omien toimintamallien ja vahvuuksien tunnistaminen
- työelämätietous
- ylioppilastutkinto
- ammatillinen suuntautuminen ja jatko-opintojen pohtiminen
- jatko-opintoihin hakeutuminen
- työelämään siirtyminen.

OPINTO-OHJAUKSEN VALTAKUNNALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

OP2 OPISKELU, TYÖELÄMÄ JA AMMATINVALINTA

Tavoitteet

Opinto-ohjauksen syventävän kurssin keskeisenä tavoitteena on lisätä opiskelijan opiskeluvalmiuksia, parantaa hänen itsetuntemustaan ja ohjata häntä perehtymään jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin kysymyksiin, joihin muussa ohjauksessa ei ole mahdollista syventyä. Kurssin puitteissa voidaan tutustua mahdolliseen jatko-opiskelupaikkaan.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla otetaan huomioon opiskelijoiden keskeiset tarpeet. Sisällöissä painotetaan alueellisen työ- ja elinkeinoelämän kysymyksiä, itsetuntemusta ja opiskelun taitoja tai ammatti- ja urasuunnittelua tai käsitellään kaikkia osa-alueita yhdessä.

Koska kurssi OP2 on Kempeleen lukiossa suunniteltu suoritettavaksi lukio-opintojen alussa, sen painopiste on lukio-opintojen aloittamisessa. Kurssilla pyritään kehittämään opiskelijoiden oppimaan oppimisen taitoja ja kannustamaan opiskelijoita arvioimaan omia opiskelutaitoja omien vahvuuksien löytämiseksi. Kurssilla tutustutaan myös jatko-opintoihin ja työelämään lähinnä siitä näkökulmasta, mikä on lukio-opintojen merkitys jatko-opinnoille.

7.2 Koulukohtaiset oppiaineet

VIESTINTÄ JA MEDIAOSAAMINEN

Tietotekniikka

Opiskelijat ovat tietotekniikan taidoiltaan hyvin eritasoisia tullessaan Kempeleen lukioon. Osa hallitsee pääpiirteittäin tietokoneen ja perusohjelmien käytön, osalla taas kokemukset tietotekniikasta ovat hyvin vähäisiä. Tästä syystä opetus on järjestettävä niin, että jokaisella lukiolaisella on mahdollisuus perustaitojen oppimiseen ja täydentämiseen A-ajokorttivaatimusten mukaisiksi (www.tieke.fi). Tällöin kaikille opiskelijoille taataan tietoyhteiskunnan perustaidot. Samalla varmistetaan, että tietotekniikan hyödyntämiseen muissa aineissa on riittävät valmiudet.

Tietotekniikassa ohjelmistojen ja laitteiden kehitys on nopeaa, joten muuttuvien ohjelmistojen opettelu ja hyväksikäytön oppimiseksi, aikaisempien tietojen täydentämiseksi ja ymmärtämiseksi vaaditaan useiden kurssien tietomäärä. Samalla annetaan opiskelijoille monipuolisia valmiuksia jatko-opintoihin.

Koulumme ykkösaihekokonaisuuksia ovat **kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus** sekä **viestintä- ja mediaosaaminen**. **Viestintä- ja mediaosaaminen** sisältyy lukion kursseihin TIE1, TIE2 ja TIE3 hyvin oleellisena osana.

Vuodesta 2015 lähtien kaikki ensimmäisen vuoden opiskelijat osallistuvat kurssille TIE1 heti ensimmäisessä jaksossa.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Yleistiedot

Opiskelija saavuttaa vähintään lukiolaisen perustaidot. Hänellä on kokonaiskuva tietotekniikasta ja sen merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle. Hänellä on käsitys laitteiden ja ohjelmien käyttövoimista ja toiminnan periaatteista. Hänellä on perustiedot tietokonejärjestelmistä, mikrotietokoneista ja niiden oheislaitteista sekä tietoverkoista. Hän tiedostaa tekijänoikeuksien merkityksen ja on omalta osaltaan vastuullinen tietoturvallisuudesta.

Perustaidot

Opiskelija hallitsee tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, tietokanta- ja grafiikkaohjelmien peruskäytön. Hän osaa käyttää sähköpostia ja hallitsee tiedonhaun Internetistä. Opiskelija tuntee koulun ATK-järjestelmän. Hän osaa käyttää koulun lähiverkkoa lukio-opiskelussa.

Valmiudet jatko-opiskelua varten

Opiskelija pystyy laatimaan erilaisia verkkojulkaisuja. Hän hallitsee ohjelmoinnin perusteet. Suorittuaan kaikki lukion kurssit hän voi halutessaan suorittaa tietokoneen AB-ajokortin. Tavoitteena

on tarjota hyvät pohjatiedot opiskelijoille, jotka hakeutuvat opiskelemaan tietotekniikkaa tai siihen läheisesti liittyviä aineita.

ARVIOINTI

Kurssi TIE1 arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Muut tietotekniikan kurssit arvostellaan asteikolla 4–10. Lisäksi annetaan opiskelijalle mahdollisuus suorittaa tietokoneen A- tai AB-ajokortti.

KURSSIEN SUORITTAMINEN

Koska opiskeltavia taitoja tarvitaan jo lukio-opiskelussa, kurssit TIE1 ja TIE2 suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuonna. Kurssit TIE3 ja TIE4 suoritetaan toisena opiskeluvuonna. Koska kurssi TIE5 vaatii edellisten kurssien hallintaa, se suoritetaan kolmantena opiskeluvuotena. Kurssien suorittamista itsenäisesti ei suositella.

TIE1 LUKION TIETOTEKNIIKAN PERUSTAIKOT

Tavoitteet

Kurssilla perehdytään Digabi OS:n ohjelmiin, tietokoneen käynnistämiseen USB-tikulta Abitti-koejärjestelmään sekä perustason tietoteknisiin valmiuksiin lukio-opiskelussa. Kurssilla perehdytään myös tiedonhakuun, ja osa kurssin tunteista käytetään ryhmäytymiseen. Lisäksi kurssin tuntien aikana tehdään kaikille lukion ensimmäisen vuoden opiskelijoille lukiseula.

Keskeiset sisällöt

- Tietotekniikan perusteet
- laitteen käyttö ja tiedon hallinta
- tekstinkäsittely
- taulukkolaskenta
- Digabi OS:n ohjelmat
- Abitti-koejärjestelmä
- tiedonhaku
- ryhmäytyminen
- lukiseula.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

TIE2 DIGITAALINEN KUVANKÄSITTELY

Tavoitteet

Opiskelija osaa käyttää kuvien hankinnassa tarvittavia laitteita, kuten digitaalikameraa ja kuvanlukijaa. Hän osaa muokata eri välineillä hankittuja kuvia julkaisukelpoiseksi ja sijoittaa kuvat WWW-sivuille. Opiskelija osaa laatia tietokoneella yksinkertaisen animaation. Hän osaa hyödyntää erilaisia kuvakirjastoja ja tuntee tekijänoikeudet omaan työhönsä.

Keskeiset sisällöt

- Digitaalikuvaan ominaisuudet, kuvaaminen, skannaaminen, värioppi, kuvaformaatit
- bittikarttakuvat, vektorigrafiikka
- piirtäminen tietokoneella, efektointi
- GIF-animaatiot kotisivuille
- internet ja kuvat.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla 4–10.

TIE3 TAULUKKOLASKENTA

Tavoitteet

Kurssilla opetellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa (Excel) niin, että siitä on hyötyä niin jatko-opinnoissa kuin arkielämässäkin.

Keskeiset sisällöt

- Laskentataulukoiden muokkaaminen
- funktioiden käyttö
- laskukaavojen kirjoittaminen
- kaavioiden luominen ja muokkaaminen
- makrojen nauhoittaminen ja suorittaminen
- tietojen linkittäminen useiden laskentataulukoiden välillä
- useista taulukoista yhteenvetojen luominen.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla 4–10.

TIE4 OHJELMOINTI

Tavoitteet

Opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa ja dokumentoida perusrakenteet sisältävän ohjelman noudattaen hyvää ohjelmointitapaa.

Keskeiset sisällöt

- Kielen erityispiirteet
- muuttujamäärittelyt
- silmukka- ja ehtorakenteet
- taulukkorakenteet
- ohjelmien korjaus ja testaus
- harjoituksia ja lopputyö.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla 4–10.

Mediat

MED1 JOHDATUS MEDIOIHIN

Tavoitteet

Kurssilla annetaan valmiuksia ymmärtää medioiden merkitys nyky-yhteiskunnassa. Mediaviestintää tarkastellaan sekä vastaanottamisen että tuottamisen näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan lisäksi nykyaikaisen viestinnän erilaisiin keinoihin ja mahdollisuuksiin.

Sisältö

- Eri mediat ja niiden keinot
- tekstilajit ja ohjelmatyypit
- multimedia
- toimittajan työ (objektiivisuus, uuden tiedon etsiminen, vaikuttaminen, haastattelutekniikka).

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna. Kurssin suorittaminen ei edellytä muiden mediakurssien suorittamista. Kurssia ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

MED2 LEHTITYÖ

Tavoitteet

Kurssilla perehdytään lehtityöskentelyn perusteisiin. Paneudutaan painetun sanan ja kuvan vaatimuksiin. Syvennetään tietoja lehden tekemisen eri vaiheista ja kehitetään omia tuottamistaitoja.

Sisältö

- Uutis- ja ajankohtaistoimittajan sekä kriitikon työ lehdessä
- erilaisten lehtitekstien – uutisen, artikkelin ja mielipidetekstin – vaatimukset, tuottaminen ja analyysi
- sanan ja kuvan keinot
- taitto
- lehden tekeminen.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suositellaan suoritettavaksi toisena tai kolmantena opiskeluvuonna. Kurssia ei sijoiteta kursistarjontimeen, vaan työt tehdään koululehden aikataulun mukaisesti. Kurssin suorittaminen ei edellytä muiden mediakurssien suorittamista.

MED3 SÄHKÖINEN VIESTINTÄ

Tavoitteet

Kurssilla tarkastellaan television ja radion viestintäkeinoja. Kurssi keskittyy erityisesti dokumentti-ohjelmiin. Syvennetään tietoja sähköisistä medioista aikamme vaikuttajana. Tutustutaan kriittisen vastaanoton periaatteisiin.

Sisältö

- Tv- ja radiotoimittajan työ
- erilaisten ohjelmatyyppien vaatimukset ja analyysi
- kuvan-, sanan- ja äänenkäyttö sähköisissä medioissa sekä esiintyjän kokonaisilmaisu
- tv- tai radiodokumentin tekeminen.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suositellaan suoritettavaksi toisena tai kolmantena opiskeluvuonna. Kurssin suorittaminen ei edellytä muiden mediakurssien suorittamista. Kurssia ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KULTTUURIEN TUNTEMUS

Maailmankansalainen

KAN1 MAAILMANKANSALAINEN

Tavoitteet

Maailmankansalaisen kypsyyskokeen tavoitteena on toteuttaa YK:n, Unescon ja Suomen YK-liiton kasvat-
tus- ja koulutustavoitteita lisäämällä keskustelua kansainvälisyys- ja kehityskysymyksistä. Sen keskeisiä
tavoitteita on vahvistaa kasvua terveeseen aikuisuuteen ja itseohjautuvaan kriittiseen oppimiseen.

Maailmankansalaisen kypsyyskoe on itseohjautuvan opiskelun muoto ja kansainvälisyyskasvatuk-
sen menetelmä. Se aktivoi monipuoliseen tiedonhankintaan ja tiedon jakamiseen, opettaa oman
työskentelyn arviointia, tukee vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja ohjaa sähköisten tiedostojen
hyödyntämiseen.

Aiheet

Kypsyyskokeen aiheet voivat olla hyvin vaihtelevia. Kulttuurikysymykset, ihmisoikeudet ja suvait-
sevuus sekä ympäristö- ja kehityskysymykset ovat vain muutamia esimerkkejä aiheiden laajasta kir-
josta. Jokainen kypsyyskokeen tekijä valitsee aiheen oman kiinnostuksensa mukaan.

Työn rakenne ja prosessin kuvaus

1. Päiväkirja

Maailmankansalaisen kypsyyskokeen tekeminen alkaa päiväkirjasta, jota pidetään koko projektin ajan.

2. Tutkimusosuus

Tutkimus- eli syventelyosuudessa valittua aihetta kartoitetaan mahdollisimman monipuolisesti erilai-
sista tietolähteistä ja tietoympäristöistä. Tutkimusosuuden lopputuotteena voi olla johdonmukainen
kirjallinen esitys tai se voi koostua pienemmistä osista, kuten haastatteluista ja artikkelireferaateista.

3. Toimintaosa

Hankitun tiedon käyttäminen ja jakaminen jollakin mielekkäällä tavalla on merkittävä osa maail-
mankansalaisen kypsyyskoetta. Se voi olla artikkelin kirjoittaminen lehteen, kotisivu Internetiin,
näyttely tai aiheeseen liittyvä oppitunti.

4. Itsearviointi

Kun työ on saatu päätökseen, siitä tehdään itsearviointi.

Kurssilla tehty työ voidaan lähettää YK-liittoon arvioitavaksi. Hyväksytystä työstä tekijä saa todis-
tuksen.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suositellaan suoritettavaksi toisena opiskeluvuotena.

Kansainvälisyysprojekti

PRO1 KANSAINVÄLISYYSPROJEKTI

Projektikurssin aiheena on esimerkiksi kansainvälisyys, yrittäjäys, mediat tai kulttuuri. Aihe sovi-
taan ryhmän kiinnostuksen mukaan. Osa kurssista voi liittyä esimerkiksi koulun kansainvälisyysvi-
ikon tapahtumiin. Kurssille osallistuva opiskelija pitää oppimispäiväkirjaa ja tekee laajahkon kurssi-
työn, joka esitellään muille.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suositellaan suoritettavaksi kolmantena opiskeluvuonna. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Ryhmänohjaus

RYH1 RYHMÄNOHJAUS

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on motivoida opiskelijaa osallistumaan ryhmänohjaukseen ja sitä kautta auttaa hänen sopeutumistaan lukion työkuultuuriin. Lisäksi kurssin tavoitteena on palvella ryhmä- ja kouluhengen muodostumisessa kannustamalla opiskelijaa osallistumaan koulun yhteisiin tapahtumiin.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suoritetaan osallistumalla säännöllisesti ryhmänohjaustuokioihin ja koulun yhteisiin tapahtumiin koko lukio-opintojen ajan. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Tutorointi

TUT1 TUTOROINTI

Tavoitteet

Tutortoiminnan tavoitteena on, että kokeneemmat opiskelijat ovat lukio-opintonsa aloittavien opiskelijoiden vertaistukena opintojen käynnistämisessä, esimerkiksi kurssivalintojen tekemisessä. Lisäksi tutorit esittelevät lukio-opintoja ja koulua peruskoulun päättöluokkalaisille. Tutorina toimiesaan opiskelija saa kokemusta nuorempien opiskelijaryhmien opastajana toimimisesta sekä koulun esittelystä.

Arviointi

Vastuullisesti tehtävänsä suorittanut tutor saa toiminnastaan kurssin sekä erillisen todistuksen.

Kurssin suorittaminen

Kurssin suorittaminen edellyttää tutoreille osoitettujen tehtävien vastuullista suorittamista. Rehtori, opinto-ohjaaja ja opettajat valitsevat tutorit joka toinen kevät ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoista. Tutoriksi valittu henkilö sitoutuu toimimaan tutorina kaksi lukuvuotta. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Meidän lukio

MEI1 MEIDÄN LUKIO

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on kehittää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja taide- ja tiedeharrastuksia. Erilaisten kouluyhteisöä palvelevien töiden avulla vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tapahtumissa vierailut ja niistä tehtävät raportit syventävät taiteen ja tieteen tuntemusta ja arvostusta, mistä hyöttyy koko kouluyhteisö.

Keskeiset sisällöt

Kurssi suoritetaan keräämällä pisteitä. Kurssin läpäiseminen edellyttää 40 pisteen hankkimista. Pisteitä voi kerätä koulun toiminnasta ja koulun ulkopuolisista kulttuuritilaisuuksista. Koulun ulkopuoliset tiede- ja taidetapahtumat voivat antaa kuitenkin enintään 21 pistettä kurssin kokonaispistemäärästä. Loput pisteet tulee kerätä koulun omaan toimintaan osallistumisesta.

Pisteitä koulun toiminnasta saa muun muassa seuraavasti:

- oppilaskunta ja Pikku Parlamentti: oppilaskunnan puheenjohtaja 20–30, sihteeri 10–20 ja muut oppilaskunnan tehtävät 0–10 pistettä sekä Pikku Parlamenttiin osallistuminen lukioaikana 0–5 pistettä lukuvuosittain
- ohjausryhmän vastuutehtävät: ryhmän puheenjohtaja 0–5 ja sihteeri 0–5 pistettä lukuvuosittain
- koululehti: päätoimittaja 5–20 lukuvuosittain ja toimittaja 0–7 pistettä Fiksun numeroittain
- kuoro: 5–10 pistettä lukukausittain
- tiedottaminen ja tapahtumien järjestäminen: koulun tiedottamiseen osallistuminen 0–10, koulun tapahtuman järjestäminen 0–10 (esimerkiksi vanhojenpäivä- ja abitoimikunnan puheenjohtaja 0–10, ko. toimikunnan jäsen 0–5, kansainvälisyysviikkojen toteutus 0–7, koulun juhlien musiikkivälineiden yms. roudaus 0–3 juhlistain) ja seminaarityyppisen työskentelyn järjestäminen 0–10 pistettä
- koulun edustaminen: kurssisuorituksiin kuulumattomat kokeet ja kilpailut 0–3 sekä erittäin laajat projektityöt tutkielmiseen 0–15 pistettä
- pelituomarointi: 0–3 pistettä peleittäin.

Pisteitä saa taide- ja tiedetapahtumista seuraavasti:

- Pisteitä antavat elokuvat, teatteriesitykset, taidenäyttelyt, tanssiesitykset, konsertit ja tiedeseminaarit ja -päivät. Näitä Meidän lukio -kurssin pisteitä saa siis ainoastaan taiteen vastaanottamisesta, ei tuottamisesta. Yhdestä hyväksyttävästä käynnistä saa 3 pistettä. Käynnistä vaaditaan todisteeksi pääsylippu ja leima ML-passiin. Työhön kuuluu kirjallinen raportointi esimerkiksi koululehteen. Opiskelijan on laadittava ainakin kaksi raporttia käynneistään. Niin ikään kurssin saamiseksi edellytetään, että jos opiskelija käy taidetapahtumissa, hän käy vähintään kahden eri taiteenalan tilaisuuksissa ja että yhden alan tapahtumia saa olla korkeintaan neljä.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssin voi suorittaa yhden opiskeluvuoden aikana, tai sen voi hajauttaa useammalle vuodelle.

Kansalaisen turva

TUR1 KANSALAISEN TURVAKURSSI

Tavoitteet

Antaa perustietoja ja taitoja kansalaisten yleisen arkiturvallisuuden lisäämiseksi. Kaikkia aiheita käsitellään yksilön ja perheen kannalta. Koulutuksen on palveltava yksilön ja perheen valmiuksien lisäksi kunnan poikkeusolojen järjestelyistä vastaavia viranomaisia.

Keskeiset sisällöt

Turvallisuuspolitiikan perusteet

- Suomen turvallisuuspoliittinen asema
- taloudellinen turvallisuus poikkeusoloissa.

Kansalaisvalmiudet yksilön kannalta

- Ensiapukoulutus
- väestönsuojelu
- palo- ja pelastustoimi
- yleinen järjestys ja turvallisuus
- ympäristönsuojelu
- ihmissuhdekysymykset.

Kodin sähköturvallisuus

- Vaaratilanteet ja niiden välttäminen
- jokamiehen sähkötyöt ja niiden turvallisuus.

Kodin aseet ja niiden turvallinen käsittely

- Lain määräykset aseiden omistamisesta, säilytyksestä ja käytöstä
- turvallinen aseiden käsittely ja ammunta (vapaaehtoinen).

Liikuntakoulutus

- Fyysisen kunnon ylläpito ja perustestit (UKK-instituutin kävelytesti)
- kartan ja kompassin käyttö sekä suunnistusharjoitus.

Kurssilla voidaan järjestää tilaisuus tutustua puolustusvoimien toimintaan Kainuun Prikaatissa muiden vastaavien kurssien tutustumiseen liittyen tai ko. aihe voidaan käsitellä puolustusvoimien esitellyvideoiden avulla koulussa.

Koulutus toteutetaan mahdollisimman paljon käytännönläheisenä opetuksena. Luentoihin liitetään aihetta syventävä keskusteluvaihe. Koulutuspaikkana on pääosin kunnantalo, mutta esimerkiksi palo- ja pelastustoimi ja usein myös väestönsuojelu käsitellään ko. kunnan palolaitoksella. Kouluttajina käytetään kuntaa sivuavissa aiheissa kunnan alueella toimivien viranomaisten edustajia, jotka parhaiten tuntevat aiheet käytännön tasolla.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi järjestetään aina parillisen vuoden keväänä. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opi opiskelemaan

OPI1 OPI OPISKELEMAAN

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tutustua omaan oppimistyyliin, tunnistaa mahdollinen oppimis- tai lukivaikeus sekä miettiä ja vahvistaa motivaatiota. Lisäksi kurssin tavoitteena on kartoittaa omia voimavaroja sekä vahvuuksia, löytää mahdolliset ongelmakohdat sekä tarkastella omaa opiskelustrategiaa ja työskentelytapoja.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suoritetaan pääsääntöisesti ensimmäisenä opiskeluvuonna.

Stressinkäsittelytaidot

ST1 STRESSINKÄSITTELYTAIDOT

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tutustua stressin syntymekanismeihin ja vaikutuksiin kehossa ja mielessä. Tavoitteena on vahvistaa omien voimavarojen käyttöä ja löytää selviytymiskeinoja kuormittaviin tilanteisiin. Pääpaino on rentoutumisen harjoittelussa ja erilaisten stressinhallintatapojen opetteluksa. Kurssi toteutetaan pienryhmänä, jossa on enintään kymmenen opiskelijaa. Kurssin vetäjinä toimivat esimerkiksi koulukuraattori ja psykologi.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

Kurssin suorittaminen

Kurssi suoritetaan kolmantena opiskeluvuonna.

TEKNOLOGIA JA YHTEISKUNTA

Tilastojen teko ja tulkinta kansalaistaitona

Tilastotiede on luonteeltaan menetelmätiede, jota käytetään apuna miltei kaikilla tieteenaloilla. Tietomäärän yhä lisääntyessä on tärkeää löytää esitetystä tiedosta oleellisin. Perehtymällä tilastojen laadinnan ja käytön perusteisiin on helpompaa poimia haluttu tieto tilastoista. Samalla on mahdollista havaita paremmin kyseisiin tilastoihin liittyviä puutteita. Saatujen tietojen perusteella tehdään arvioita, ennusteita, vertailuja ja päätelmiä. Yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu usein tilastoihin. Niinpä tilastojen hallinta liittyy kaikkiin aihekokonaisuuksiin.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Kurssilla opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tilastotieteen keskeisimmät peruskäsitteet ja tietää tilastojen yhteydet jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin
- osaa projektityön ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä ja käsitellä tietoa ihmisen ja ympäristön kannalta tärkeitä ilmiöistä
- osaa tulkita ja arvioida hankkimaansa tietoa ja keskustella siitä sekä esittää sitä muille
- perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tilastojen teossa ja esittämisessä.

ARVIOINTI

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H).

KURSSIN SUORITTAMINEN

Kurssi on tarkoituksenmukaista suorittaa toisen opiskeluvuoden keväällä kurssin MAA6 tai MAB5 jälkeen. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

TIL1 TILASTOJEN TEKO JA TULKINTA KANSALAISTAITONA

Opetuksen tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa tietoa tilastotietojen hankinnasta ja käsittelystä
- saa valmiuksia ymmärtää tiedotusvälineissä esiintyvää tilastollista viestintää
- saa valmiuksia vastata eri aineiden yo-kokeissa esiintyviin tilastollisiin tehtäviin.

Keskeiset sisällöt

- Eri oppiaineissa esiintyvien tilastojen esittelyä
- tilastollisen tutkimuksenteon perusteet
- projektityö.

LUKIODIPLOMIT

Eri oppiaineiden lukiodiplomit

KUD1 KUVATAITEEN LUKIODIPLOMI

Kurssi KUD1 luetaan kuvataiteen oppimäärään.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- löytää omat vahvuutensa ja osaa hyödyntää aiempia kuvataiteen opintojaan
- kykenee itsenäiseen ja suunnitelmalliseen työskentelyyn
- kykenee arvioimaan omaa työskentelyään.

Keskeiset sisällöt

Lukiodiplomin suorittaminen.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Lukiodiplomin arvioinnissa noudatetaan Opetushallituksen ohjeita. Lukiodiplomin suorittamisesta saa erillisen todistuksen.

Kurssin suorittaminen

Kurssin voi suorittaa, jos Opetushallituksen edellyttämä määrä kuvataiteen kursseja on suoritettu. Kurssin suorittamisessa noudatetaan Opetushallituksen ohjeita. Diplomi suoritetaan oppituntien aikana opettajan valvonnassa, ei omalla ajalla.

LID1 LIKUNNAN LUKIODIPLOMI

Kurssi LID1 luetaan liikunnan oppimäärään.

Tavoite

Liikunnan lukiodiplomin suorittaminen on osoitus opiskelijan liikunnallisista kyvyistä. Lukiodiplomin suorittamisen yhteydessä opiskelija antaa näytön liikunnallisesta erityisosaamisesta.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomiin sisältyy näytöt liikuntakykyisyydestä (testit). Opiskelija antaa näytöt erityisosaamisestaan valitsemassaan lajissa. Opiskelija tekee valitsemaansa erityisosaamisalueeseen läheisesti liittyvän tutkielman. Opiskelijan yhteistyötaidot arvioidaan, ja diplomisuoritusta täydentää opiskelijan laatima portfolio, jossa hän arvioi liikuntaan liittyviä oppimisprosessejaan.

Arviointi

Liikunnan lukiodiplomin yleisarvosana muodostuu liikuntakykyisyyden, erityisosaamisen, liikuntatietojen ja yhteistyötaitojen arvosanojen aritmeettisesta keskiarvosta. Keskiarvo lasketaan sadasosan tarkkuudella ja pyöristetään kokonaisluvuksi. Kunkin osion painoarvo yleisarvosanan muodostumisessa on siis 25 prosenttia.

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Lukiodiplomin arvioinnissa noudatetaan Opetushallituksen ohjeita. Lukiodiplomin suorittamisesta saa erillisen todistuksen.

Kurssin suorittaminen

Diplomin saamisen ehtona on, että on suorittanut vähintään viisi liikunnan kurssia. Liikuntadiplomikurssi lasketaan viiteen kurssiin. Liikunnan opettaja antaa liikunnan lukiodiplomin suoritusohjeet opiskelijoille ja keskustelee opiskelijan kanssa suoritukseen liittyvistä yksityiskohdista. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

MUD1 MUSIIKIN LUKIODIPLOMI

Kurssi MUD1 luetaan musiikin oppimäärään.

Tavoite

Kurssin tavoitteena on syventyä johonkin musiikin erityisalueeseen oman harrastuneisuuden pohjalta.

Keskeiset sisällöt

Opiskelija kokoaa portfolion, joka käsittelee valittua aihetta monipuolisesti ja tuo opiskelijan harrastuneisuuden ja taidot esille.

Arviointi

Kurssi arvostellaan asteikolla suoritettu (S) – hylätty (H). Lukiodiplomin arvioinnissa noudatetaan Opetushallituksen ohjeita. Lukiodiplomin suorittamisesta saa erillisen todistuksen.

Kurssin suorittaminen

Kurssi on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

